

CLUCERU DINU

Vitejie
Credință
Spirit de Sacrificiu

(Broșură de educație morală
și național patriotică)

Institutul de Arte Grafice „Eminescu” S. A., București

CLUCERU DINU

Vitejie
Credință
Spirit de sacrificiu

(Broșură de educație morală
și național patriotică)

BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE «EMINESCU» S. A.
STRADA ING. ANGHEL SALIGNY, 2
1936

P R E F A Ț A

În aceste simple povestiri de război, am voit să scot din uitare, unele fapte de adevărat eroism făcute de cei umili, în războiul nostru de «Intregirea Neamului».

Sunt simple fapte, dar cât eroism, spirit de sacrificiu și dragoste de glia strămoșească cuprind în ele!

De cei mai mari — conducători politici și de oaste — va vorbi istoria. De cei mici, nu vor vorbi, decât miile de cruci albe semănate pe plaiurile Jiului, Predealului, Oituzului, Mărăștiului și Câmpia Mărășeștilor.

Și sângele acelor, care au scăpat cu viață, dar care au udat cu generozitate, câmpiile noastre de glorie!

Altare sfinte ale Neamului Românesc!

Acei care au trăit zilele mari ale anilor 1916 și 1917, vor gândi cu mândrie la ceiace a fost atunci și poate cu tristete, că prea s'au uitat — de unii — atâtea jertfe, atâtea credință...

Cei care intrați acum în lume, descoperiți-vă în fața unei cruci fără nume, groapa poate închide un «EROU» și luați exemplul de dragoste de Țară și credință către Tron, dela ei.

AUTORUL

Sergentul PISOI Marin (1917)

Inchinată vitejilor din Muscel

Un flăcău de prin plaiurile Muscelului, contingentul 1916, care a uimit pe camarazi, cu vitejia, îndrăzneala și dibăcia lui. Era fruntaș, printre fruntașii regimentului, când a sunat ceasul, să trecem culmile Carpaților — care ne despărțeau de frații noștri din Ardeal. Și ce bucurie pe el! când a trecut în patrulă, scoborînd șoseaua șerpuită spre Bran.

— Liber! fără să mai dea răvaș finanților unguri — cum spunea el.

Cu ochii plini de o tainică bucurie, cu sufletul oțelit să lupte pentru desrobirea fraților, strângea pușca încărcată cu înfrigurare știind, că este unul din voinicii, pe cari țara se reazimă azi.

Și spunea sergentului Buture Ion, șeful de patrulă: „Aud parcă don sergent, plânsul fraților noștri robiți, care ne cheamă! Oh! Doamne, măcar o pălărie cu pene de cocoș să văd și știu eu ce să-i fac!...”

— Liniștește-te PISOI! nu miona, — i-a răspuns râzând sergentul Buture — pisica cu clopoței nu prinde șoareci! Nu te teme, vei vedea curând și penele de cocoș.

Și le-au văzut cu toții, pe când finanții pitiți după zidurile vămei, trăgeau în ai noștri. Și i-au pus pe fugă, patrula de 5 inși a sergentului Buture, împușcând vreo doi. Au trecut apoi înainte spre Moeciu de Jos și după ei avantgarda, ciocnindu-se cu honvezii, cari apărau trecătoarea.

Pușca lui PISOI scăpărase, doborâse câțiva dușmani și el rămăsese teafăr! Trăsese liniștit ca la poligon,

cu înălțătorul de 200 metri, ascuns ca un viezure. Și iubita lui — cum îi zicea el armei — nu-l înșelase...

Au trecut de Bran, falnicul castel cu metereze. Iată-i ajunși la Răjnov și dușmanul pierea dinaintea lor. În urmă a luat-o cu toată Brigada, spre Șerkaia și pe Olt îi aștepta luptă grea.

Dușmanul începuse să-i stropască cu obuze mari și încăerările între patrurile noastre și cele dușmane se țineau lanț.

Câțiva camarazi din companie căzuseră, între cari și caporalul Filip Dumitru, din acelaș sat cu PISOI. El plânse că pe un frate drag și-i pusese cruce de mesteacăn la cap.

Sufletul lui se oțelise însă mai tare. „Las că le arăt eu! — spunea el mereu. — Jocul de abia începe, fraților! Nu vă temeți, mai avem de furcă!”...

Oltul, pe care-l apăra mai dârz dușmanul le pusese barieră. Și în ceasurile de veghe, când se găsea în avantposturi, PISOI, privea apa galeș și-i spunea: „Doar tu vorbești românește Oltule bătrân! o să ne înțelegem și-o să ne arăți vadurile tale”.

Câteva obuze care s'au spart la câțiva pași de el, i-au răspuns. În depărtare murmurul codrului din Perșani, părea să-l cheme.

Și au dat atacul în zorii zilei cu toată Divizia, au trecut apa fermecată și-au învins. Dușmanul fugea grăbit spre Făgăraș.

Au luat și două tunuri, pe care PISOI privindu-le cu dispreț — cum stăteau mute și reci — le-a spus: „Voi țerați acelea care-mi trimiteați morcovii ăia stricați?” Le-a scuipat și a trecut înainte, în urmărire.

Au luptat apoi la Făgăraș, Calbor și Cincu Mare, până au venit zilele de restriște ale retragerii. Fiindcă unitățile noastre se subțiau, nu ne veneau ajutoare și dușmanul se întărea mereu.

Un nou neam, Nemții, intraseră în luptă contra noastră și'n spatele nostru Bulgarii!...

Soldatul Drugă, complectas, se tot văita mereu și spunea: „Merge greu don fruntaș! merge greu! Ce ne facem?”

— Taci cobia dracului! — i-a strigat răstit PISOI, — o să vezi la urmă, până atunci ține-ți pliscul!

Și așa a fost, au trecut zilele grele dela Bratocea, retragerea în Moldova și iarna grea cu tifosul negru, care ne-a secerat mii de oameni.

Acum iată-i înțepenii cu dușmanul în față, pe plaiurile Vrancei. Hotărâți să piară până la unul, decât să-l lase să intre în Moldova.

Trecuseră toate necazurile, armata se înviorase, odată cu venirea primăverii. Unitățile s'au refăcut ca și armamentul și acum PISOI, „don caporal PISOI”, decorat cu „Bărbăție și credință” cu spade clasa II-a, de Marele și Bunul nostru Rege neuitat, FERDINAND I, se găsea cu regimentul pe SUȘIȚA, iar compania lui aproape de satul CÂMPURILE...

Când frontul românesc era înainte de CÂMPURILE, caporalul PISOI, cunoscuse pe LEICA TUDORA, care avea doi flăcăi pe front în regimentul 27 infanterie și o fată, MARIA. Cuartiruse cu grupa lui de luptă câteva săptămâni în

Femeia în dorul băieților ei, îngrijise pe ostași și mai ales pe PISOI, cu multă dragoste. Și pasă-mi-te MARIA, îl plăcea pe PISOI, pentru istețimea și voinicia lui, de care toți soldații vorbeau. Il îngrijea mai mult ca pe ceilalți și când îl vedea se înroșea toată.

PISOI era falnic cu casca lui de oțel pe cap, nu prea înalt la trup, potrivit, cu un chip prelung, plin de sănătate, în care sticleau doi ochi negri vii, ca de pisică. Sufletul îi era bun și credincios, neșemănând cu neamul pisicesc. Ager la minte și la trup, când era vorba de luptă, nimeni nu-i sta împotrivă.

MARIA, era înaltă, bălaie, cu niște cosițe ca grâu copt și niște ochi ca viorelele. Mlădioasă ca o trestie, rostea de toate ale casei. O îndrăgise mulți flăcăi din sat, care erau acum plecați cu oastea, dar ea nu-și legase inima, spunând că nu i-a sosit ursita.

Intr'o seară de Mai, într'o încăerare, dintre o patrule de a noastră și una dușmană, PISOI, a fost rănit de un glonț la umăr și a fost evacuat la spitalul din ONEȘTI.

Aici a văzut el pe Mândra și Buna Domniță a tuturor Românilor, care a vorbit cu el, i-a dat țigări și cofeturi. Și nu mai uită de atunci pe Mândra și Frumoasa Regină, care-l mângâiasse și-l îmbărbătase, cu vorba blândă și duioasă.

Spitalul era plin de răniți, de vitejii frontului. Cu toți vorbise, îi mângâiasse, le dase daruri, le înălțase sufletele în suferința și greul războiului.

Pisoi, o privea ca pe o sfântă și zilnic se închina închipuirei ei.

Viteazul caporal s'a tămăduit repede și peste 15 zile, s'a întors pe front. Ce făcuse, ce dresese, nimerise tot la regimentul lui și în compania lui, unde ofițerii și camarazii îl așteptau cu dragoste.

Dar câți pieriseră de atunci? câți nu se mai întorseseră din spitale! În lipsa lui, — în urma unui atac aprig, — frontul românesc atacat de întreii dușmani, fusese împins peste Câmpurile și aici se înțepenise.

Măhnirea lui era mare, căci pierduse casa leichii Tudora și pe Maria. Pe Maria de care-i era acum dor și suspina ca după ceva neprețuit... Când și-a luat postul în primire, a privit spre Câmpurile cu jale și a spus noaptei, care se lasă pe fronturi: „Au luat ei Câmpurile, dar eu tot o să mă duc s'o văd pe Maria! măcar de a-și înfrunta urgia cerului.

Câteva zile în șir, Pisoi a stat și-a tot privit câmpul de luptă și satul pierdut în zare. Fumurile vetrelor îi dau un dor nespus de gingașa Maria și numărându-le putea spune, care este casa leichii Tudora.

Câte o împușcătură de armă, sau un ropot de mitraliere, mai gonea liniștea sectorului din când în când.

Intr'o noapte, caporalul Pisoi, ars de dor, s'a furișat afară din șanțurile românești, cu gândul să se ducă la Câmpurile. A luat două grenade în buzunar și baioneta și a pornit pe poteca întortochiată spre rețelele de sârmă dușmane.

Fruntașul Linteș, înlocuitorul lui, era singurul care-i cunoștea nebunia ce voia să facă. Erau buni prieteni,

se iubeau ca frații și Linteș, l-a însoțit până la jumătatea drumului, spre coasta care scobora în sat.

La plecare — i-a spus PISOI, — dacă Dumnezeu îmi va ajuta să mă întorc, vei ști că sunt eu, căci voiu miorlăi de trei ori. Toți soldații companiei știau miorlăitul lui PISOI. Il făcea așa de bine, că jurai că este o pisică, care-și cheamă cotoiul.

Și a plecat PISOI, încet, tiptil, furișându-se după râpe, trecând pe brânci rețelele de sârmă, până a ajuns la pădurea de tufani, prin care șerpuiau șanțurile dușmane. Văzuse el bine — în zilele dinainte — unde era partea cea mai slabă și mai puțin păzită a frontului dușman. Intr'acolo s'a avântat cu nădejde. S'a furișat printre șanțuri, cu o grenadă în mână gata s'o arunce în cel dintâi dușman ce l-ar fi văzut. A întâlnit pândari dușmani și s'a lipit de pământ, făcând pe mortul, până a ajuns în sat.

Era noapte neagră și liniștea ei parcă te îngrozeal PISOI, care cunoștea satul bine, a pornit-o pe ulițele întunecate spre casa care-i purta dorul și dragostea.

A ajuns la biserică și-a făcut cruce mare și s'a oprit la a patra casă. Era înapoia frontului dușman și în sat cantonau două batalioane.

Nici o lumină, curtea era pustie, toți ai casei dormeau! Nimeni nu l'a simțit, afară de Mocanu, câinele casei, care a început să latre furios.

PISOI, l-a fluierat încet, s'a apropiat de el și Mocanu cum l-a simțit, a început să se gudure și să sară pe el. Cel dintâi prieten ce-l întâlnise în locurile dușmanului. Și câinele parcă simțea pericolul prin care trecea PISOI, căci îl privea cu niște ochi credincioși și speriați, lingându-i mâinile.

În tovărășia lui Mocanu, PISOI, a făcut înconjurul casei. Afară pe prispă se găseau câteva arme și-o pușcă mitralieră — semn că în casă se adăposteau dușmani! Ce să facă bietul PISOI, unde să bată? ca să-i iasă fata înainte? Intrase în cursa de șoareci! El falnicul caporal PISOI, se prinsese ca un șoarece prost! A stat, s'a gândit și parcă Mocanu, l-a înțeles, căci s'a ridicat în două labe și-a început să

sgârâie la fereastra mică, care da în dreapta tindei.

Pisoi, a și bătut ușor în geam, apoi încă odată.

Un cap speriat a privit în noapte și văzând pe Mocanu că se gudură, la un om, a înțeles. Era Maria, pe care simțul dragostei a făcut-o să înțeleagă repede de ce era vorba. A deschis ochiul de geam și când l-a văzut pe Pisoi la cuprins de gât, plângând de bucurie.

Pisoi, i-a cuprins capul în mâini și a început s'o sărute pe obraji și păr, spunându-i: „Dorul după tine m'a adus Mario!”

Și au stat de vorbă în șoapte peste un ceas, păziți de Mocanu și de lună, care răsărise mare, peste pădurea de tufani. Când s'au despărțit, iubiții și-au jurat dragoste vecinică și Pisoi, mai știa ce unități sunt cantonate în sat și din ce regiment dușman.

De atunci mai în fiecare seară venea să-și vadă dragostea, și de câteva ori, s'a întors cu câte o cască cu vârful ascuțit, sau armă dușmană...

Se furișa cu atâta dibăcie, că nimeni nu l-a putut dibui — nici la dușmani nici la ai noștri. Numai locotenentul lui și comandantul companiei știau de isprăvile lui de noapte. Ei făceau mare haz și raportau regimentului tot ce se petrecea în liniile dușmanului, fără să spună de unde au prețioasele știri.

* * *

Intr'o zi, — era cam pe la sfârșitul lui Mai, — se observase la noi, că dușmanul își schimbase unitățile, din fața sectorului. Le slăbise? sau le întărise? Nu se știa nimic.

Pisoi, nu mai putuse pătrunde în sat de 4 zile, căci lucrurile se schimbaseră și sectorul era bine păzit.

Regimentul primise ordin să facă câteva incursiuni în șanțurile dușmane, ca să aducă prizonieri și să afle, ce este nou la dușman.

Comandantul regimentului însoțit de comandanții de batalioane cutreerău compartimentele companiilor, ca să aleagă oameni încercați și hotărâți pentru a-

ceastă grea ispravă. Se aleseseră vreo 20. Iată-i ajunși și la compania lui PISOI.

Căpitanul Pârveu, își adunase compania și împreună cu toți ofițerii primise pe comandant.

Colonelul a arătat băieților lui, despre ce este vorba și ce jertfă le cere. Apoi a strigat cu glas hotărât: „Să iasă înainte voinicii, care se cred în stare să făptuiască vitejia”.

Au eșit din rânduri treizeci de soldați și gradați, între care și PISOI.

Colonelul, i-a privit cu mândrie, s'a uitat lung la Căpitanul Pârveu și-a spus: „Frumos, Căpitane! Iată într'o singură companie 30 de voinici, cari vor să se jertfească pentru Țară!”

Era un lucru foarte greu de îndeplinit și ostașii știau că și vor lăsa pielea la dușman.

Trebuiau numai 6 inși hotărâți, viteji și un gradat. S'a tras la sorț și au ieșit aceia, care trebuiau chiar în noaptea aceia, să facă incursiunea la batalionul II.

— Ca conducător — a spus Căpitanul Pârveu, — am eu unul sigur domnule colonel. Este viteaz și isteț. Și-a strigat pe caporalul PISOI.

Colonelul îl cunoștea, căci își știa toți vitejii regimentului.

— Il cunosc, e bun de treabă ăsta — a răspuns Colonelul. — Dar cunoaște el bine locurile pe acolo?!

Căpitanul Pârveu a zâmbit și-a răspuns: „Le cunoaște așa de bine domnule Colonel, că se plimbă la dușman, ca la el acasă!”

La popotă apoi, Căpitanul Pârveu, a istorisit tuturor, de dragostea lui PISOI și de unde aveau ei toate știrile din liniile dușmane.

.

Se făcuse noapte, dușmanul trăgea mai des cu tunul și ropotul de mitraliere arăta, că este treaz și că ceva neobișnuit se petrece în liniile lui.

— Ii cunosc eu, — spunea PISOI liniștit — vor să ne sperie! Nu prea au oameni și-au pus să toace ca de priveghere și să bată toba mare ca la bălci.

Las'că viu eu la panorama voastră, acum, fraților! Aveți nițică răbdare!

Oamenii lui râdeau, dar el își rostea liniștit, pregătirea incursiunii, care trebuia s'o facă.

Cei șase camarazi sortiți să meargă cu el, se strânseseră în jurul lui. El le vorbi, îi dădăci, le arăta locul de eșire și de pătrundere în șanțurile dușmane, dădea fiecăruia un rost bine deslușit. Când să isprăvească, căci trebuia pregătită bine acea faptă, a venit lângă ei, și Căpitanul Pârveu cu locotenentul Neacșu, comandantul de pluton a lui PISOI. Voiau să audă și să vadă ce-a pregătit PISOI, să le dea sfaturi, să-i înrajeze. În mâna lor era acum renumele companiei.

— Ei? ești gata cu incursiunea? — a întrebat Căpitanul.

— Gata cu excursiunea, să trăiți don Căpitan! — a răspuns PISOI.

— Acum excursiune, incursiune, cum oi vrea să-i zici tu, PISOI, numai să iasă bine! Te cunosc, am toată nădejdea în tine — i-a spus el, bătându-l prietenește pe umăr.

Lui PISOI îi sticleau ochii de nerăbdare și mândrie și-a răspuns: „Nu aveți nicio grijă don căpitan! O să-mi ziceți ca totdeauna: Bravo caporal PISOI!

— Vezi, că poate o să-ți zic: „Bravo sergent PISOI! — a răspuns râzând căpitanul.

— Să vă audă Dumnezeu! Să trăiți don căpitan!

— Dar vezi să nu-ți lași blana pe acolo! fiindcă mai avem nevoie de ea PISOI — i-a spus locotenentul Neacșu.

— E cam scumpă blana mea, să trăiți don locotenent! și n'au jerpeliții ăia gologani s'o cumpere — a răspuns PISOI râzând.

Le-a vorbit apoi căpitanul și locotenentul, i-a sfătuit, i-a învățat cum să facă și apoi i-a îmbrățișat pe toți, urându-le isbândă.

PISOI a isprăvit și el de rostit toate. Era vorba să pătrundă în liniile dușmane mai multe patrulare odată — între care și-a lui și fiecare să aducă câte un prizonier, sau doi. Isprava se hotărîse pentru ceasurile

3 dimineța. Mai aveau înaintea lor 5 ceasuri.

— Acum la odihnă, băieți! și când voi suna adunarea, veniți colo sus, pe dâmbul „*Veveriței*”, cu toate sculele voastre! — le-a ordonat PISOI.

PISOI, nu s'a dus la odihnă, până nu a eșit din liniile noastre și-a dibuit pe cele dușmane.

La ceasurile 2 $\frac{1}{2}$ din noapte era gata. Echipat cu casca, doi saci cu grenade, fără raniță și cu arma în bandulieră s'a suit pe dâmbul *Veveriței* și de acolo a sunat adunarea: Miorlau!... Miorlauauau... au! Miorlauuuu...

— Zât! — a strigat caporalul Drâmbă, neștiind de ce este vorba. Jurai că țipă o pisică...

La semnalul lui PISOI, a răspuns și Osman, câinele ciobănesc al locotenentului Neacșu, Sultan, cotoiul, plutonierului major Niță și Zvârlugă pisica sublocotenentului Dimiu.

— Stați fraților! că n'am sunat adunarea pentru voi! — le-a spus PISOI. Duceți-vă la vetrele voastre! Și bieteile dobitoace au înțeles și-au plecat umilite spre bordeiele stăpânilor lor. Numai Osman, nu pleca, se gudură pe lângă caporalul PISOI și-i lungea mâinile.

— Hai! Hai frate Osman! du-te și tu! Îți înțeleg eu bucuria! Da vezi? astăzi nu te pot lua cu mine, prea ar fi cald pentru tine acolo. Și apoi blana mea și cu a ta, nu este tot una.

A înțeles și înțeleptul Osman și a plecat.

Peste câteva clipe oamenii lui PISOI, gata de hartă, erau lângă el. El i-a numărat, i-a așezat după cum îi sortise dinainte și apoi și-a privit ceasul la lumina unui chibrit, aprins de fruntașul Dovleac MOISE. Erau trei fără un sfert.

— Mai avem un sfert de ceas fraților! Stați jos liniștiți!

La ceasurile 3 toți erau în picioare și-au pornit odată cu celelalte două patrulare din care una condusă de un ofițer.

— Unul după altul, cum merg cocorii, fraților! așa! — le-a șoptit el.

În cap fruntașul Dinu Dobre, cu sacii plini de

grenade, să plesnească. Apoi soldatul Nichifor Vlad, cu arma să zăpăcească, fruntașul Dovleac cu pușca mitralieră să stropească. În urmă Rogobete Ion, Fluture D-tru și Stan Vasile, cu revolvere și grenade, să nimicească. Așa le vorbise el, așa s'au așezat voinicii și-au pornit pe poteca ce-o știa atât de bine.

Tiptil, tiptil, aci furișându-se prin văgăuni, colo lipindu-se de pământ, au ajuns la rățelele de sârmă dușmane.

Câmpul de bătaie parcă amuțise în odihna zorilor de zi. Nici un sgomot, nici o împușcătură! Caporalul PISOI, a tăiat cu foarfecele sârma în trei locuri, spre coasta care cobora în sat.

Fruntașul Dovleac, a rămas acolo cu pușca mitralieră, ajutat de soldatul Fluture, gata să susțină retragerea camarazilor la caz de pericol.

Ceilalți au pornit printre rățelele tăiate, târându-se pe brânci. Au ajuns cu bine la intrarea satului. Aici PISOI, a lăsat pe Rogobete și pe Nichifor, care știa că pe acolo vor sosi haitașii și trebuia să ție drumul vânatului. BCU Cluj / Central University Library Cluj

PISOI și ceilalți, doi flăcăi voinici din Argeș, înalți ca niște uriași, au pornit înainte spre biserică.

Satul dormea adânc, ca și dușmanul, care nu bănuia ce îi se pregătește! Iată-i ajunși la casa leichii Tudorii! Aici o mirare mare! Un soldat cu coif ascuțit se plimba înaintea casei.

— Mă ce o fi? — s'a întrebat PISOI. Ce cinste pentru leica Tudora! are planton la casă, parcă e general, sau comandant de regiment! Dar al meu ești voinice!

A făcut un semn oamenilor și cât ai clipi din ochi, au tăbărât pe soldatul dușman, l-au legat cobză, i-au pus căluș în gură și l-au lăsat în primirea lui D-tru Dobre.

Apoi au intrat în curte, Mocanu l-a cunoscut, n'a lătrat și-au mers spre fereștriuca, care da spre odaia Mariei. A bătut ușor în geam și Maria s'a și arătat spunând: „Te așteptam, iubite!” S'au cuprins în brațe și s'au sărutat cu foc, parcă nu se mai

văzuseră de ani de zile. Cocoșii începuseră să cânte pentru a doua oară.

Pisoi, a întrebat mirat ce caută straja la poarta lor? Și Maria l-a lămurit: Eri noapte, un om străin a intrat în sat și a împușcat doi soldați dușmani, chiar pe ulița lor. Ne-au cercetat toată ziua — a spus Maria speriată — și acum ne-au sup straže ca să nu fugim. Ce ne-o mai aștepta Doamne! Ne bănuiește pe noi și pe Tınca lui Răzor.

— Lasă Măriuco, n'avea teamă, că nu te lăsăm aici! Cât pentru straže am avut noi grijă de ea.

S'au sfătuit repede, Maria a îndemnat pe mamăsa, au luat câteva lucruri ce le trebuiau și au plecat cu Pisoi. Nu'i simțise nimeni. În șosea au încărcat dușmanul legat, în spinarea lui Dinu și-au pornit la locul unde așteptau ceillați. Ajunși acolo, niște bumbituri surde de grenade au început să se audă, gonind liniștea nopței. Patrurilele celelalte se loviseră de dușman și-și făceau drum.

Câteva capete speriate priveau la ferestrele ce se luminau și curând câțiva soldați înarmați, fugeau spre biserică. Ceata lui Pisoi cu cele două femei, moarte de spaimă, se lipiseră de pământ.

— Să plecăm don caporal! — i-a spus frunțașul Dinu.

— Nu! vreau să mai prind un vulpoi. Nu-mi ajunge unul.

Și, curând, din casa din marginea satului, au eșit doi soldați dușmani, alergând spre piața bisericeii. Unul s'a oprit să-și lege o moletieră care-i căzuse. Atât i-a trebuit. Pisoi cu Nichifor și Dinu au tăbărit pe el, și l-au legat cobză. Însă îndrăcitul apucase să strige! Când i-au pus călușul la gură, alarma era dată.

— Acum la drum băieți! Nu e timp de pierdut!

— Ie-a spus Pisoi.

Și-au pornit repede spre locul unde se găsea Do-
vleac cu pușca mitralieră. În urma lor au țiuit câteva focuri de pușcă, trase de soldatul dușman, care au-

zise țipătul celui alt și văzuse umbrele românilor noștri fugind.

În șanțurile dușmane se vedea mișcarea, se treziseră toți și tunul începuse să bubuie mânios.

Pisoi, nu și-a pierdut capul, și-a așezat voinicia iarăși ca cocorii, cu femeile la mijloc și-au trecut la rățelele de sârmă. El la urmă cu mâinile pline de grenade gata să le arunce de va fi nevoie, îi conducea pe toți cu șoapta. De aici vedea bine și pe Dovleac care era gata să-i apere cu pușca mitralieră.

Era însă mai greu la întors! Alarma fusese dată, aveau două femei cu ei și doi prizonieri, care se lăsau greoi de păreau de plumb. Apoi femeile, între care Maria, prețuia pentru Pisoi o lume întreagă! Au apucat să treacă prin rețele, fruntașul Dinu și Nichifor târând pe cei doi prizonieri și'n urma lor Rogobete cu leica Tudora și Maria.

Când să treacă Stan Vasile și Pisoi, o dără albă a țâșnit pe tot câmpul, luminându-i ca ziua!... Dușmanii văzuseră la lumina rachetei albe, tot ce se petrece.

Pisoi a și aruncat 2 grenade ofensive în șanțuri și Stan Vasile una.

O ploaie de gloanțe s'a năpustit pe ei, dar apucaseră să se strecoare în dosul puștei mitraliere.

Fruntașul Dovleac, a început să stropască cu pușca mitralieră, în vreme ce ceilalți se strecurau tiptil, unul, câte unul, spre șanțurile românești.

Era un sgomot asurzitor! plesneau grenadele lui Dinu Dobre, de te asurzeau. Păcănea pușca mitralieră a lui Dovleac de te îngrozea. Rachetele țâșneau dela dușman, una după alta!

Un glonț a lovit pe Pisoi în brațul stâng, altul pe Dinu Dobre la umăr, iar o schijă de grenadă pe Dovleac la cap, rupându-i fruntea. Dar voinicii noștri nu se lăsau! Pisoi a stat tot timpul cu grenadele înaintea dușmanului, dând timpul celorlalți să se furișeze în șanțurile noastre. Acolo erau în siguranță și-ai noștri, care pândeau întoarcerea lor, au început să descarce o ploaie de plumbi în duș-

man, care voia să pună mâna pe PISOI și DOVLEAC.

Înapoia liniilor întortochiate de șanțuri, aștepta cu nerăbdare Colonelul și câțiva ofițeri, întoarcerea voinicilor ce făcuseră incursiunile.

Cei dintâi sosiți: Grupa lui PISOI, care aducea doi șoacăți și două femei.

— Ce este asta PISOI?! l-a întrebat Căpitanul PÂRVU.

— Pradă bogată! Pradă bogată! Să trăiți don Căpitan! — a răspuns PISOI.

— Bine mă, văd eu! Pradă bogată. Ai adus doi în loc de unul! Ți-ai adus și pisica, dar ce-ai adus și pe soacră-ta? — l-a întrebat răsând Colonelul. —

Lucrurile s'au limpezit în urmă și leica TUDORA cu MARIA, au primit voia să se așeze în satul FIȚIONEȘTI, până ce dușmanii vor fi goniți din Câmpurile.

Prada bogată era bună și s'a aflat multe dela cei doi prizonieri. Iar PISOI vedea zilnic pe MARIA.

PISOI, se întorsese cu toți cei șase voinici ai lui, dar trei din ei erau jumuliți rău. Fruntașul DOVLEAC era mai rău, căci spărtura de grenadă îi turtise dovleacul — cum spunea PISOI. El a fost evacuat la ONEȘTI. PISOI și cu DINU DOBRE, au fost pansați pe loc și n'au voit să plece de pe front.

Caporalul PISOI MARIN, a fost înaintat peste două zile sergent și decorat cu Virtutea Militară cl. II-a. Și a mai câștigat și o poreclă în companie:

„Sergent PISOI, pradă bogată, prinde șoareci cu-o grenată!”

În urmă în Iulie, când soarele a răsărit la MĂRĂȘTI, MARIA s'a întors acasă și era logodnica lui PISOI.

DEVOTAMENT!...

Se hotărîse atacul pentru ziua de 11 Iulie. Faptul se ținea secret, să nu afle dușmanul. Il știau numai Colonelul și maiorii regimentului. Dar ostașii îl simțeau! Ceva neobișnuit sticlea în ochii lor și simțirea le spunea, că pe curând fapta mare se va petrece.

Erau bucuroși și doreau lupta, fiindcă li se urâse cu lăncezirea din șanțuri. Și apoi voiau să arate dușmanului semet, ce poate *Românul!* și ce poate face dorul de a-l goni din pământul sfânt al țării.

O liniște grea, neobișnuită, se așternuse de două zile pe tot frontul. Era adâncul, care prevestea furtuna!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se aduceau muniții dinapoi, tunarii cărau noaptea o mulțime de obuze și le adăposteau în locuri ascunse, în preajma tunurilor, ca să aibă cu ce țintui pe inamici, în ziua mare. Se înprospătase grenadele. Lăzile cu cartușe zăceau grămadă așezate în stive, în adăposturile din spatele tranșelor.

Toți ostașii își îngrijeau uneltele de luptă, ca pentru o zi mare, o zi de izbândă! Colo se curățau arme și puști mitraliere, dincolo se cercetau miștralierele și muniția lor. În baterii tunurile trăgeau numai câte unul, iar pe celelalte le îngrijeau ca de sărbătoare. Peste tot o înfrigurare în suflet și-o nerăbdare în priviri, care tălmăcea așteptarea unei fapte mari!

Ostașii fumau și'n povestiri de tot felul, își rânduiau echipamentul și munițiile. Numai Ion Ropotă, ordonanța locotenentului Dobrescu, se uita cu jind la camarazii lui, și nu avea ce pregăti, fiindcă îngrijise și rostise tot pentru ofițerul lui.

Felcerul! — cum îi ziceau camarazii — își usca o cămașă spălată și doinea dintr'o frunză de paltin, o jelanie de prin dealurile Vâlcei. Până mai eri Ropotă, era privit ca un om mai răsărit, de soldații companiei. De! ordonanța d-lui locotenent, comandant de companie, care este așa de aproape de comandantul lor, era cineva... Ofițerii batalionului îi ziceau „Ioane”, și-i dădeau bacșiș, pentru cafelele bune ce știa să facă.

Ropotă se învățea printre soldați cu ifose, fiindcă era mâna dreaptă a comandantului și-l îngrijea de nu ducea nevoie de nimic. Apoi Ropotă, mai era și leatul 1915 și știa miliția pe derost.

Dar astăzi, camarazii nu-l mai priveau cu atâta smerenie, iar el plugar deștept și cuminte, parcă se simțea umilit. El știa că n'o să lupte în ziua cea mare, ca toți ceilalți, dar totuși se simțea mândru că îngrijea pe comandantul camarazilor lui.

Și iacă ziua mare sosită!

De cu zi, ofițerii spusese soldaților, că a doua zi în zori vor ataca pe dușman, ca să-l scoată din întăriturile lui și să-l arunce în munți. Un fior străbătuse piepturile vitejilor și fiecare aștepta ceasul hotărât cu nerăbdare.

Înainte de asfințitul soarelui, tunurile noastre începuseră să bubuie cumplit. Zeci de guri de foc asvârleau obuzele lor peste șanțurile dușmane și sfâșiau rețelele de sârmă. Baterii noi neștiute nici de ai noștri, răsăriseră ca din pământ și trăzneau spre șanțurile dușmanului.

Văzduhul clocotea și infanteriștii ghemuiți în șanțuri, ascultau cu încordare mugetul de tunuri, care le deschidea calea spre isbândă. Câte unul scotea pe furis capul din șanțuri și privea, cum obuzele noastre bine țintite, răscoleau lucrările dușmanului și aruncau mii de schije peste el.

„Tunurile noastre trag bine!” spuneau ei. — Și piepturile li se umpleau de mândrie, și încredere. Ei știau că mâine în zori, când vor da atacul, vor găsi câmpul netezit și camarazii lor tunarii, îi vor ajuta, țintind tot așa de bine.

O încredere mare le da acest lucru. Ei vor porni cu mai multă însuflețire la atac. Astfel se înfiripă frăția de arme, dintre infanteriști și tunari, în ziua luptei grele.

Și-au bubuit tunurile până noaptea târziu, răspunzându-le și dușmanul, presimțind ce-l așteaptă și pentru a țintui infanteria noastră, de care se temeau.

Noaptea se așternea peste câmpuri neagră și deasă. Tunurile mugeau mereu și lumini albe țâșneau din rândurile dușmanului, aprinzând tot cuprinsul cu voiciunea lor. Dușmanul se temea, era treaz și cu rachete, căuta să desprindă ce se pefrece în șanțurile noastre? Nimeni nu dormea! nimeni nu se odihnea în noaptea de veghe, dela comandant și până la ultimul soldat.

Ropotă, se învârtea sbuciumat prin șanțurile companiei a 3-a, parcă el era comandantul! el conducătorul de a doua zi...

— „Ei! îți vine ușor să te plimbi cu mâinile în buzunar Ropotă!”—i-a spus sergentul instructor, Glie:

„Tu n’o să-ți pui mâine pielea la încercare! Parcă te văd cu suferțașul și cufărașul la subțioară, în urma noastră, alături de brancardieri!”

Camarazii au răs și au privit pe Ropotă, cu dispreț!...

Ion, se roșise tot și mânia îl stăpânea.

— „Nu se știe don’ sergent! — a răspuns el umilit. Oi fi și eu bun la ceva mâine!” și-a plecat înapoi spre bordeiul, ce-i era locuință de peste trei luni. Era gânditor și supărat de umilița pe care i-o făcuse sergentul Glie, în fața camarazilor lui mai tineri...

Văzându-l posomorit locotenentul Dobrescu, l-a întrebat: „Ce ai frate Ropotă”? Ai o mutră de cucuvaie!... Or te gândești la ziua de mâine?

— N’am nimic d-le locotenent, să trăiți! — a răspuns el ascunzându-și necazul. Mă apucase și pe mine dorul de nevastă și copii!...

— Lasă, lasă c’o să-i vezi curând! — i-a răspuns ofițerul bătându-l prietenește pe umăr.

— Mâine! mâine Ioane! o să jucăm hora în lagărul dușmanului! O să fiarbă rău! dar o să fie frumos.

Tu să iei tot calabalâcul nostru, să știi! Presimt că nu ne mai întorcem aici. Isbânda va fi a noastră!

— Să vă audă Dumnezeu don locotenent! — a răspuns Ropotă, dus pe gânduri și a ieșit afară, să-și mai domolească firea.

Cam așa era, cum spusese Glie. El o să meargă cu calabalâcul, pe când ceilalți cu piepturile și armele. Dar ce era el de vină? Avea și el rostul lui acolo. Cine era să îngrijească și să înțeleagă mai bine pe locotenent?

La ceasurile 4, când se crăpa de ziuă, tunurile au început să mugească mai cumplit, mai supărate, mai ucigătoare. Și peste un sfert de ceas, o rachetă roșie, a țâșnit dela postul de comandă al batalionului, iar ostașii au pornit vitejește la atac, săriind peste șanțuri și rețelele de sârmă.

Mitralierele și puștile, au început să răsune pe tot întinsul câmpului, de te asurzeau. Curând pocniturile de grenade se amestecau cu bubuiturile lor răsunătoare. Și tunurile mari, vuiiau prelung, (parcă era un îndemn de mers înainte!

Infanteriștii mergeau mereu pe valuri, susținându-se unele pe altele. Ici, colo, rândurile se răreau, căci dușmanul pitit după metereze, țintea bine. Dar din urmă, vitejii veneau mereu și golurile se umpleau.

Compania locotenentului Dobrescu, ajunsese la rețelele de sârmă, vrășmașe. În fața lor nici o spărtură! Nici un loc de trecere! Bariera țepoasă se ridica semeață înaintea lor! Obuzele noastre o încălciseră, dar n'o rupsese!...

Vitejii companiei a 3-a se loviseră de ea dârji și pierderile lor erau groasnice! Mitralierele și puștile dușmanului loveau neîncetat în carnea românească!

La dreapta, compania a 2-a, intrase în șanțurile vrăjmașului și începuse lupta în tranșee. La stânga compania 5-a, din batalionul II, și ea norocoasă, lupta tot în șanțurile dinainte, căci găsisese trei spărturi în rețele.

Pierderile mari râriseră rău compania locotenentului Dobrescu și oamenii își pierduseră avântul!

Ce era de făcut? Comandantul a cerut pe dată prin alergătorii lui, sprijinul tunurilor.

A trecut timp și până atunci, caporalul Trifon, și cu fruntașul Iacob Matei, se târăseră pe brânci, cu arma după gât și cu foarfecile de tăiat sârmă. S'au furișat spre barierele țepoase, nepăsători de gloanțele ce șuerau în jurul lor! Și au ajuns cu bine, tăind sârma; dar când au săvârșit vitejia, au căzut ciuruți de gloanțe!...

Sergentul Glie, văzând prăpădul, n'a mai stat la gânduri și-a trecut el la rând, să taie sârma. A tăiat-o în două părți. Sărmanul viteaz a căzut și el lovit de două gloanțe.

Atunci o vijelie de obuze trase de tunarii noștri, care spirjineau batalionul I, s'au năpustit pe blestematele rețele și în câteva clipe le-a făcut zob, răsfirând pământul de parcă era proaspăt arat!...

Locotenentul Dobrescu și-a întărit cu plutonul 4, compania și sculându-se în picioare, semeț, mândru, ca un viteaz din povești, cu carabina într'o mână, a strigat puternic: „După mine băieți! Nu vă lăsați”! „A noastră e isbânda”!

Ostașii înmărmuriți o clipă, au pornit înainte, după comandantul lor și-au pătruns în șanțurile dușmanului, începând lupta cu grenade.

Dușmanul speriat de atâta vitejie, a fugit în fața pumnului de viteji, ce mai rămăsese din compania 3-a.

În urmă, alături de brancardieri, care nu mai pridideau cu strângerea răniților, Ion Ropotă, ordonanța, venea nepăsător cu safertașul și bagajele ofițerului— așa cum i-o spusese Glie. Gloanțele veneau de pretutindeni și el doinea din frunza de paltin, ca în ajun, când era atâta liniște. Ici colo, se oprea, să ajute pe un rănit și să-l puie la adăpost. Ajuns înaintea rețelilor, privirea i-a căzut pe sergentul instructor Glie, care atins de un glonte la cap și unul în piept se văita de moarte.

Sufletul lui Ropotă, nu a văzut în el, decât pe camaradul viteaz, rănit, care trebuia ajutat repede, ca să nu piară ca un câine. L-a ridicat în spinare și

prin puzderia de gloanțe și spărturi de obuze, s'a furișat spre postul de prim ajutor, ducându-l ca să fie îngrijit în pripă!

Glie, care răsese de el în ajun, deschizând ochii împăienjeniți de fiorii morții, l-a privit lung, cu adânc înțeles și l-a sărutat pe frunte!...

După ce-a lăsat pe Glie, ca să fie îngrijit, s'a repezit înapoi, cu grija de comandantul lui...

Artileria dușmană trăgea acum cu inverșunare, înaintea șanțurilor lor și în șanțuri, spre a nimici vitejii noștri, ce cutezaseră să pătrundă acolo.

Drumul era închis pentru Ropotă! Moartea îl pândea la fiecare pas. N'a stat la gânduri, căci știa, că ostașii companiei a 3-a, cu comandantul lor, duceau luptă grea, în poziția dușmană. Și-a făcut semnul crucii, pornind ca o nălucă, sărind în șanțurile vrăjmașe.

Pocniturile grenadelor îl asurzeau, ropotele mitralierelor, păreau să-i fie hangul doinei, ce mereu zicea din frunza deU paltin. Central University Library Cluj

Camarazii lui trecuseră înainte și luptau în șanțurile de susținere, mână în mână, cu ostașii companiei a 2-a. A trecut și el înainte, fără a se mai piti la pământ.

La 20 de pași locotenentul Dobrescu, zăcea fără suflare, cu capul însângerat și mâinile înțepenite pe carabină.

Ca un șoim de munte, Ropotă s'a repezit la el i-a ascultat inima și-a văzut că mai trăiește.

În acest timp dușmanul dă un contraatac și pâlcul de viteji ce mai rămăsese, se prăvălea înapoi, peste Ropotă și comandantul lor greu rănit!

Ropotă Ion, și-a ridicat privirea și într'o clipă a prins tot ce se petrece! Nici un ofițer nu mai rămăsese! Smucind carabina din mâna încleștată a locotenentului Dobrescu, s'a așezat înaintea lui și în drumul ostașilor, care se retrăgeau zăpăciți strigând semeț:

„Aici e comandantul nostru! Să facem zid de piepturi în jurul lui și să nu-l lăsăm dușmanului spurcat!

"Aci e pământul nostru!" Nimeni nu mai dă un pas înapoi, că-l împuşc, ca pe-un câine! Gândiți-vă cât sânge românesc s'a pierdut, ca să ajungem aici! Și striga și răcnea mereu, răzând morței, care căuta să-l prindă...

Dușmanul l-a văzut amenințând cu carabina, gata să țintească și l-a ochit... Dar parcă era vrăjit, nici un glonte nu-l nimerea...

Mâna de ostași, cam vreo 50 la număr, din 150 câți porniseră dimineața la atac, s'a oprit în jurul lui Ropotă ca fermecați și au făcut față dușmanului.

Și-au rămas acolo luptând dârji cu Ropotă, ca comandant, până a intrat ca întărire două plutoane din compania 1-a, cu comandantul de batalion.

Din 50, mai rămăseseră 30 teferi! Ropotă, sângera dintr'o rană făcută la frunte, de-o spărtură de grenadă.

Când a văzut că ostașii companiei din rezervă au trecut înainte, respingând dușmanul, s'a ridicat liniștit și-a luat ofițerul în spate și-a pornit spre locul brancardierilor, pentru a-l duce la postul de ajutor.

Un glonte rătăcit, îi atinse piciorul stâng și sângele din frunte se prelingea pe toată fața. Schiopătând, el mergea totuși mereu, cu grija de a-și duce comandantul viteaz, la scăpare, fără a se văita, fără a lua seama la durerile rănilor lui.

Seara, vitejii noștri stăpâneau toată poziția dușmană și tricolorul fâlfâia peste Mărăști, Părosul și Câmpurile.

Locotenentul Dobrescu și sergentul Glie, erau îngrijiți în spitalul diviziei și au scăpat cu viață, grație numai vitejiei săvârșite de Ropotă.

Devotamentul lui a fost dat prin ordin de zi pe regiment și felcerul, era acum viteazul, între viteji.

IN ARIERGARDA!...

(AMINTIRE)

Se dase ordin de retragere, după luptele dela Perșani. Divizia 4-a trebuia să ajungă înaintea Brașovului și să-l apere până ce ne vor sosi ajutoare.

Din 20.000 efectiv, rămăseseră 8.500 de ostași în divizie, după cumplitele lupte dela Arpașul de sus, cele două Porumbace, Betleanu, Făgăraș și Perșani. Ofițerii și soldații pieriseră cu sutele, căci au luptat neîntrerupt 25 de zile în șir, fără o clipă de răgaz, fără o fărâmbă de odihnă. Lupte și marșuri de noapte de peste 40—50 klm. zilnic!...

Și noi nu prea aveam pe acele timpuri „*sucle bune*” — cum spuneau soldații — față de dușman, care se războia de peste doi ani și avea unelte de luptă numeroase și din cele mai bune! Ne pieriseră cei mai buni ofițeri și cei mai destoinici gradați. Dar românul nu se descurajează, căci avea doar: „*șapte vieți în pieptu-i de aramă!*”

La Perșani, ne-au atacat două divizii germane și o brigadă de cavalerie, care căuta să ne învăluie stânga, pentru a ne tăia trecătorile Bran și Predeal.

Divizia se scurgea spre Halchiul și pentru a-i apăra retragerea, se ordonase ca o ariergardă compusă: dintr'un batalion din reg. 2 Vânători, un batalion din reg. 24 Tecuci — pus la dispoziția Diviziei cu o zi înainte — și 2 baterii din reg. 2 Obuziere, să ocupe o poziție la apus de Vlădeni.

Dușmanul urmărea încet și cam sfios. Așa că arier-

garda s'a așezat liniștită, ocupând o poziție la 500 de pași spre apus de Vlădeni, călare pe șoseaua care duce la Perșani.

Bateriile de obuziere sub comanda maiorului S... la dreapta șoselei, într'o curmătură adâncă, la 800 pași în spatele batalionului din reg. 2 Vânători. Contactul cu inamicul care urmărea îl ținea patrulele din Brigada 2 Călărași.

Noaptea a trecut în liniște, trupele din ariergardă își ocupaseră pozițiile și putuseră face câteva adăposturi. Ai noștri adormeau pe ațipite și pe rând, pentru a fi gata la cel dintâi semnal.

O noapte rece de sfârșit de Septembrie, senină și liniștită. Ingrozitoare însă, prin nesiguranța și liniștea adâncă, care plutea în jurul nostru. Intreruptă când și când, de bocetele femeilor din Vlădeni, care-și încărcau avutul în căruțe, și sub paza bătrânilor și copiilor, plecau spre Halkiu.

Românii speriați fugeau la Halkiu. Ungurii semeți rămăneau pe loc, așteptând pe ai lor.

Nu se auzea nici o împușcătură, nici o bubuitură de tun, când până la orele 4 din seară, trăsise văzduhul. În acest timp, trupele diviziei: Reg. 6 Mihai Viteazu, 21 Ilfov, 6 Vânători, 102 Feldioara și Reg. 2 Artilerie, se scurgeau mereu sub paza noastră, prin Vlădeni la Tântăru. Erau doar crâmpoșii din regimente, sleite, nemâncate, obosite, după atâtea zile de lupte grele, neîntrerupte de zi și noapte... Ambulanțele, trăsurile de hrană și muniții, — toate în ființă, se scurgeau greu, pe îngusta șosea și acestea încetinea retragerea.

Vitejii de la ariergardă aveau ordin să se sacrifice, dar să asigure retragerea în ordine a diviziei, la apus de Tântăru, unde va aștepta dușmanul, ca să dea o nouă luptă.

Vezi ce ne aștepta! Ostașii care luptaseră atâtea zile și nopți, știau aceasta — două batalioane și două baterii de obuziere, trebuia să împiedice drumul a două divizii inamice și a unei brigăzi de cavalerie. Era moartea sigură! Dar nimeni nu crâcnea, nimeni nu

se gândea la ce-o să fie!... Ostașii își împietriseră inimile și așteptau să vie dușmanii. Vor muri cu toții, dar își vor împlini datoria!

Pe chipul lor sleit de oboseli, citeai resemnarea și hotărîrea! Unde s'a mai văzut asemenea viteji? Poate în epopeia dela Verdun! La ce armată s'a mai văzut atâta spirit de sacrificiu? Ce ostași au mai luptat 20 de zile în șir, fără răgaz de odihnă, luptând unul contra patru, cu piepturile, disciplina și dragostea lor de țară. Ce mare și ce fericită este țara, care are asemenea ostași! Ei nu s'au plâns niciodată, chipul lor ars de suferințe, nu trăda descurajarea. Se mâniiau numai, că nu au *scule* ca și dușmanul, că ar ști ei ce să-i facă!...

Dușmanul ne cunoștea îndârjirea. O cunoscuse bine la Porumbac și urmărea cu chibzuială și încet. Și dacă nu ne-ar fi cunoscut vitejia, se arunca chiar în noaptea aceia, peste Brașov.

Dimineța se arăta cețoasă și mohorâtă. Ostașii noștri înghețați, jucau bătuta ca să-și desmortească trupurile prinse de umezeala nopții. Mai spunea unul o glumă, — ca românul la necaz, — mai fumau patru dintr'o țigară, mai spuneau câte o snoavă. Râdeau, se descrețeau frunțile, dar dușmanul nu se arăta!...

— Stați copii! — spunea câte unul — până nu și-o lua căfeaua cu lapte, neamțul nu pornește la luptă! Mai avem de furcă!... Și în vremea aceasta ai noștri rodeau un codru de pâine, căci de ceai nu era vorba la ariergardă.

Se făcuse ceasurile 9 dimineță, ceața se risipise, soarele începuse să mijească sfios și dușmanul nu mai sosea! Ce să fie?!

— Au împietrit cu toții în pădurile din Perșani — spunea glumeț sergentul Stoica Ion.

— Impietri-i-ar dracu! răspundeau vânătorii companiei 5-a.

Observatorii tunarilor se cocoșaseră în pomi și cu ochianele forfecau câmpul. Câte un ostaș din vânători cânta ca cocoșii, să dea găina jos din pom. Observatorul le răspundea cutcudăcînd, dar nu-și deslipeau

privirea de unde știau, că trebuie să vină dușmanul.

Ofițerii făcuseră sfat la răspântia șoselei și ne întrebam îngrijați, ce ne pregătește dușmanul? Atâta tăcere? atâta liniște!

Fiecare își da câte o părere. Inamicul o să ne întoarcă cu cavaleria aripa stângă, învăluindu-ne și prinzând ariergarda, ca niște șoareci în cursă!

Altul spunea: Ei împing acum tot grosul lor, contra diviziei a III-a dela dreapta noastră, ca să ne despartă de Armata de Nord. Sau: Se face că nu ne vede pe noi și-o să ne trezim cu o divizie la Tântaru în spatele nostru! Și apoi foc și pârjol de noi!

Fel de fel de presupuneri, care de care mai gonețe!

Noi însă eram cu ochii bine deschiși și hotărâți să facem față dușmanului, ori de unde ne-ar ataca.

Căpitanul H... — un brav tunar — comandantul uneia din bateriile de obuziere, ascultând părerile celor ce vindeau pielea ursului din pădure, ne-a întrebat: Dar eu ce mă fac cu obuzierele mele? Vreau să știu sigur pe unde vin, ca să trag în plin, nu în văzduh!

— Pune și d-ta un tun la miază-noapte, unul la apus, altul la răsărit și altul la miază-zi — a răspuns glumeț profesorul M..., locotenent de rezervă. Trebuie să vie pe una din aceste părți și apoi tragi în plin.

Noi glumeam, ca să ne înșelăm neliniștea. Dar nu era de glumit de loc! fiindcă dela miază-noapte, se auzea tunul bubuind cumplit. Ce-o să fie? Nimeni nu se gândea să părăsească poziția. Aici era ordinul să murim! *Și toți își vor face datoria.*

(„Să trimitem la divizie un biciclist, să vadă ce este?” — și-a dat părerea unul din ofițeri.

Și am trimis un caporal biciclist cerând diviziei să ne arate care este situația?

Răspunsul a fost foarte frumos: „Dacă voi n'o știți, care sunteți mai aproape de dușmani, cum vreți s'o știm noi?!!...

— Ne-a umplut de Filipești fraților! — a spus

Maiorul C..... — puneți de mămăligă și așteptați. Eu mi-am făcut de aseară testamentul.

Și-apoi pe chestia testamentului s'a încins o serie de glume, că râdeam toți ca nebunii, fără să luăm în seamă că peste două ceasuri o să ne lăsăm pielea pe câmpia Vlădenilor.

Unul lăsa tot codrul Perșanilor, moștenire lui Falkenheim!

— Eu îi las lui Tizza, tocurile dela bocanci, — spunea făcând pe jalnicul, căpitanul de rezervă T... — Și dacă te uitai la bocancii lui T..., aveau de toate, numai tocuri nu, fiindcă de atâtea marșuri se tociseră de păreau niște papuci.

Până și soldații fuseseră prinși de glume. Unul lăsa pe soacră-sa fișpanului din Făgăraș, că tare e iabrașe! — spunea el. Altul cutiile goale de conserve pe care le mâncase cu o zi înainte.

— Dar tu ce le lași Cimpoi? — am întrebat pe un sergent de legătură, un flăcău din Dâmbovița, cu ochii vii și foarte isteț.

— Eu, d-le Maior să trăiți! le las tot pământul ăsta, ca să-și facă mormintele în el, — a răspuns Cimpoi privind cu ciudă spre dușmani.

Câta cugetare adâncă, în vorbele sergentului Cimpoi!

S'a dat ordin să vie bucătăriile de campanie, ca să dăm hrana caldă la oameni! Se făcuseră ceasurile 11. Un biciclist a și pornit să le aducă din Vlădeni.

Tunul bubuia din ce în ce mai tare pe dreapta și părea că se apropie de noi.

— Să știți, că o să se întâmple ce a spus locotenentul I...! Inamicul se bagă între noi și Divizia III, și pe noi ne prinde ca în strachină — și-a dat părerea locotenentul Șt...

— Ce vorbești brașoave neică! — a ripostat altul. Nu vezi că la dreapta avem legătură cu o companie din 10 infanterie și un escadron din jandarmii călări. Drumul este închis acolo.

Trăsurile de bucătărie se vedeau venind spre noi, în pasul cailor. Noi toți ostașii le priveam galeși că nu îmbucaserăm nimic din ajun.

Deodată o sfârâială ciudată se aude în aer! Toți ne-am îndreptat privirile într'acolo. Era un aeroplan alb, care venea din spre Perșani!

— La pământ băeți! Și unul să nu mai miște! — s'a auzit porunca pe toată linia.

Glumele au încetat, vorbele asemenea și toți ostașii s'au făcut una cu pământul, ca să nu ne vadă pasărea dușmană.

— Tiu! ucigă-te toaca! Nu puteai să vii mai târziu, — am auzit lângă mine pe un soldat de vânători ocarând. Ochii lui nu urmăreau aeroplanul, vrăjmaș, ci trăsurile de bucătărie care se întorceau în galopul cailor, înapoi în Vlădeni. Nu se mai zărea nici o țipenie de om, pe tot întinsul câmpului. Numai 2 mitraliere își îndreptau țevile îmbrăcate în verdeață, spre aeroplanul dușman.

Intr'o clipă a fost deasupra noastră și-a trecut înaintea spre Tântaru.

— Ducete-ai nouă și cu a brânzei zece! Crăpați-ar pliscul pasăre urâtă! Plesniți-ar benzina dihanie dușmană! Auzeai pe urma lui soldații, care-l blestemau fiindcă le gonise trăsurile cu hrană.

S'a învârtit cerc deasupra Codlei, a făcut roată pe lângă Brașov și apoi s'a întors spre noi.

Toată linia se lipise iar la pământ. Deasupra Vlădenului a aruncat două bombe, care s'au spart asurzitor!

— Na! S'a dus naibi bunătate de masă a noastră, se vaită un vânător lingându-și buzele.

Nu se întâmplase însă mare lucru. Bombele căzuseră una la poarta bisericii și alta într'o curte omorând un biet câine.

Trăsurile de bucătărie se vedeau venind iarăși spre noi, în pasul mărunț al cailor. Bravii bucătari se avântau înainte, cu multă pază însă și mai încet de cât se ascuseseră în sat!

Comandantul a trimes un gradat biciclist, să le aducă mai repede, fiindcă nu era timp de pierdut și oamenii trebuiau să mănânce.

— Cel puțin să mor sătul! — spunea un ostaș, că-

tând lacom spre bucătari. De două zile ofițerii și soldații nu mâncaseră decât conserve și-o supă caldă cu câteva bucăți de carne, făcea acum minuni.

Toți căutam cu ochii neliniștiți spre dreapta, unde tunul bubuia neîntrerupt și acum se auzeau și ropote de mitraliere.

Patrulele noastre de cavalerie nu se mai vedeau, parcă le înghițise pământul!

Distribuția mâncării se făcea foarte încet, aducându-se cazanele izoterme, până la spatele liniei de luptă. Aci veneau pe rând ofițerii, soldații, — mai mult pe brânci, — de se făcea împărțea în gamele.

Aeroplanul dușman nu ne descoperise, dar putea să se mai întoarcă și comandantul nostru ținea să facă dușmanul o șotie.

Cine punea mâna pe gamela cu supă caldă, de orez cu carne, o înghițea într'o clipită. Parcă eram toți niște căpcăuni! Nu auzeai decât plescăituri și trosnituri de fălci. Pe ici pe colo câte un nepripit își muia tacticos coaja de pâine în zeama gustoasă, ca să i se pară că-și prelungește regeasca masă și cu ochii mulțumiți, țintă la cer, înfuleca de zor.

N'apucaseră să ia jumătate din oameni, supă caldă, că auzirăm niște împușcături vii pe stânga, spre munți. Se auzeau înăbușit, erau departe, dar pocniturile lor se apropiau.

Bucătarii erau gata s'o șteargă cu mâncarea. Încercare zadarnică că acum încăpuseră pe mâna noastră și nu mai scăpau.

Un țigan — bucătar — se zbătea în încleștarea a doi soldați, care-l țineau pe loc și se văita de zor: Aoleo maica mea! Ce vă faceți voi de ma prapadesc?! Cine vă mai face mancarea gustoasă?

— Taci cioară! — a strigat un sergent, — că n'ai văzut încă pe dracu! O să te ținem aici cu noi, să-l vezi!

Se făcuse ceasurile 2 după amiază, ostașii își astâmpăraseră foamea și steteau cu burta la pământ și ochii țintă înainte, așteptând sosirea dușmanului, care ne ținea încordați de peste 24 de ceasuri. Unii mo-

țaiu cu capul pe armă, alții fumau, iar cei mai gureși spuneau glume. Situația era foarte grea și românul nepăsător de moarte, o privea cu nepăsare glumind și sfidând'o.

Se hotărîse schimbarea patrulelor de infanterie, trimișe înainte de zorii zilei, ca să poată veni să-și ia și ele masa.

Patrulele noi se depărtaseră, abia la 500 de pași, că auzirăm observatorul din pomi, comunicând: O coloană mare, ese din trecătoarea Perșanilor! Capul coloanei la al doilea podeț din pădure.

Căpitanului H... i-au sticlît ochii de bucurie. Într'o clipă s'a suit în pom lângă observator, smucindu-i ochianul din mâini. Peste puțin timp scobora, cu privirea luminată, spunându-ne: Vin ca la nuntă! Sunt sigur că ne cred, pe toți la Brașov. Las că le pregătesc eu ceva frumos. A dispărut apoi în văgăuna unde avea obuzierele.

Observatorul din pom, comunica mereu prin telefon mișcările dușmanului.

A trecut timp ca de zece minute și deodată auzirăm în spatele nostru 4 lovituri puternice de tun: Bum! Bum! Bum! Era bateria lui H., care trăgea cu înălțătorul de 4600 metri în plin, cum spusese el.

Apoi curând alte 4 plesnituri și apoi încă patru.

Locotenentul Șt., din vânători, se urcase în pom și cu ochianul în mână, ne comunica întâmplările.

Sgomotul tunurilor noastre ne înviorase pe toți. Mitralierele gata la posturi, cu benzile așezate se pregăteau și ele să deschidă focul la 1500 de metri.

— Bine! bravo! — ne comunica Șt... Primele obuze s'au spart în capul coloanei, celelalte în plin în coloană!...

Dușmanul s'a oprit și s'a culcat la pământ.

La dreapta tunul încetase, la stânga împușcăturile se înteeau. Vedeam patrulele noastre de cavalerie, care se retrăgeau, pe stânga.

Observatorul comunică din nou: Inamicul s'a risipit la estul drumului (stânga) în pachete mici, pare că se adună spre careul M.

În câteva clipe amândouă bateriile de obuziere s'au năpustit pe dușman. Loviturile plecau unele după altele. Exploziile lor se vedeau acum bine, înainte și la stânga noastră.

M'am șuit pe acoperișul unei case și de acolo, cu binoclul, vedeam bine prăpădul, ce obuzierele noastre făceau la dușman. Dușmanul părea zăpăcit și nu mai înainta...

Din dimineața acelei zile, tunarii noștri făcuseră la răsărit de Vlădeni, — mult înapoia noastră, — o baterie prefăcută. Pe niște roate luate de la niște căruțe din sat, puseseră pari groși și le acoperiseră cu coceni. De departe jurai că sunt tunuri în baterie.

Maiorul S., comandantul divizionului, venise în primele linii, lângă noi și de acolo comanda tragerea întregului divizion.

Dușmanul se risipise la dreapta și stânga șoselei și în pachete mici începuse să vie spre noi.

Obuzierele își împărțiseră și ele frontul trăgând în amândouă părțile drumului, ce venea din Perșani! Tirul era bine condus și obuzierele făceau goluri mari în pachetele de oameni ale dușmanului.

Aeroplanul alb s'a arătat iarăși, de astădată sus de tot pe cer...

Ca la un semn, ai noștri s'au lipit de pământ și obuzierele au încetat tragerea.

Dușmanul se oprise și el, să vadă ce vești îi aduce stafeta aerului.

Pasărea albă, s'a rotit, s'a răsucit deasupra noastră, ca un uliu la pândă. Apoi a trecut spre Vlădeni. N'a trecut decât o clipită și a lăsat o dără luminoasă, albă cenușie, deasupra roatelor cu pari, dela răsărit de Vlădeni. Apoi s'a întors peste noi și s'a pierdut deasupra pădurei.

După zece minute, o ploaie de obuze dușmane s'a năpustit pe Vlădeni și bateria falșă dela răsărit de sat.

Noi râdeam de păcăleala dușmanului, de ne prăpăceam. Infanteria inamică începuse să se miște iarăși spre noi.

Obuzierele au tăbărit pe ea și trăgeau atât de bine că loveau în plin pachetele de oameni ce se mișcau spre noi.

În spatele primei linii dușmane, veneau alții și erau atât de mulți, că înegriseră toată câmpia dela răsărit de pădurea Perșani! Artileria lor trăgea lung și țintea mereu Vlădenii și câmpul dela răsărit.

Patrurile noastre de cavalerie se retrăgeau spre miază-zi și începuse lupta patrurilor de infanterie care se retrăgeau, luptând.

Dușmanul venea mereu în pâlcuri tot mai dese, eșeau din pădure. Obuzierele trăgeau, de nu mai pridideau.

Infanteria dușmană fusese silită să se oprească iarăși. Tunurile noastre o supărau rău!

Iată aeroplanul alb, că se înălța din nou! Trece peste noi și apoi se îndreaptă spre Tântaru și Halkiu unde lasă două scipiri albe.

În urmă câteva bubuituri puternice, ne arată, că artileria grea dușmană intrase în joc. Obuzele șuerau deasupra noastră și se spărgeau cu un șgomot asurzitor pe câmpia Tântarului.

Dușmanul pornește iarăși și ajunge la 2500 metri de noi. Uniformele lor cenușii se văd acum bine.

Patrurile de infanterie se retrăgeau încet, împinse de puhoiul dușman, care sporea mereu. Făceam socoteala, că ne atacă cel puțin o divizie!...

Obuzierele noastre, loveau de foc! Artileria dușmană le căuta, dar nu le putea dibui. Nesiguranta pierise, dar ne vedeam cutropiți de dușmani!

Dela divizie nici un ordin de retragere. Deci trebuia să ținem poziția cu orice preț și să ne sacrificăm! Inamicul înainta în ordine, tunurile noastre cauzându-i mari pierderi, dar venea totuși! La stânga apăruseră patrurile de ulani, care căutau să se strecoare pe drumul Codlei, în spatele nostru.

S'a trimis imediat o companie cu 2 mitraliere, ca să ne asigure stânga.

La 1500 metri mitralierele noastre, au fost nevoite să deschidă focul, contra dușmanului, care nu

se mai oprea. Trăgeau cu înverșunare la amândouă batalioanele și focurile lor, au oprit pentru câțva timp înaintarea dușmanului. Dar rezervele lor veneau mereu din urmă, cu tot focul obuzierelor, care acum nu le ținea decât pe ele.

De acum poziția noastră era descoperită! Curând o ploaie de obuze s'a năpustit pe noi. Era un prăpăd, se cutremura câmpul de exploziile din jurul nostru!

Ne îngropasem în pământ și ostașii așteptau cu mâinile încleștate pe arme, clipa când să tragă.

Blestematul de aeroplan apăruse iarăși și acum da târcoale în lungul liniei noastre, însemnând-o cu explozii de rachete albe.

Curând, văzurăm că dușmanul se subțiază înaintea noastră și că vine în pâlcuri tot mai mari, spre amândouă flancurile. Se vedea bine manevra lui. Ne învăluia amândouă flancurile.

Obuzierele isprăviseră muniția! Și tocmai acum ne lăsau în voia soartei!...

Nu era timp de pierdut. Capitanul H... a priceput lucrul și-a trimes în galop antetrenurile la Tântaru, să-i aducă muniție. Dar lucrul acesta cerea timp. Și inamicul nesupărat de obuzierele noastre, care-i făcuse atâta rău, înainta mai dârj.

L-am lăsat să se apropie până la 1000 de metri și atunci infanteria s'a năpustit cu o ploaie de gloanțe pe el. Liniile inamice șovăiau, se vedeau bine golurile ce'i le făceam în rânduri.

Ploaia de obuze s'a năpustit iar pe noi, de astădată cu gloanțe de mitraliere și arme.

Vitejii noștri se răriau din ce în ce, atinși de plumbul dușman și rămâneam tot mai puțini! Nimeni însă nu se gândea să plece dela datorie! Nimeni în fața morții care ne pândea la fiecare pas...

Priveam chipurile acelea de ostași, rupți de oboseală și chinuri și citeam pe fețele lor o resemnare Dumnezeiască, o credință în vitejia lor nestrămutată! În jurul lor piereau tot mai mulți, din frații lor de arme, din camarazii de regiment.

Ofițerii lor lângă ei, înfrățiți prin moarte, pentru

totdeauna! Pierise locotenentul de rezervă V., căpitanul I., sublocotenentul G., cari până mai acum 3 ceasuri, râdeau și ne spuneau tot felul de glume.

Din frânturile de companii, 60—70 ostași de fiecare rămăseseră acum câte 30—40. Iar unele companii mai aveau câte 20 de oameni. Și poziția noastră pe care o apăram se întindea pe 3 kilometri!

Dar ai noștri trăgeau de zor și se apărau cu îndârjirea vitejiei românului la necaz. Și răniții mai ușor, trăgeau în rândurile noastre, sau ne aduceau muniții.

La ceasurile 4, două escadroane de ulani și 3 companii de infanterie ajunseseră la 800 de pași în flancul nostru stâng și ne amenințau spatele.

Compania noastră care ne apăra din acea parte, era nimicită și venea peste noi. Situația desperată s'a raportat diviziei la Tântaru.

În acea clipă obuzierele noastre au început să trăsnească în dușman. Le venise muniția! O bațerie trăgea cu salve, numai în dușmanul care ne încolțise rău, din stânga.

Drumul Codlei era aproape tăiat de dușman...

Auzul tunurilor noastre, ne-a înviorat iarăși. Obuzele mari dușmane cădeau până în Tântaru.

Peste un sfert de ceas ne-a sosit răspunsul diviziei:

„Divizia a ocupat poziție la apus de Tântaru, călare pe cele două șosele ce duc spre Halkiu și Codlea.

„Rezistați cu orice preț până la ora 17 (5 p. m.), când veți începe retragerea cu dreapta spre Codlea, prelungind linia de luptă, la sud de reg. 6 Vânători. Căpitanul I... dela divizie, vă va arăta sectorul de luptă”.

General C...

Scurt și limpede! Să muriți pe poziție, până vom fi noi gata de luptă...

Ne-am privit lung unul pe altul și ne-am făcut semnul crucii.

Pierderile inamicului erau însă mari, dar se um-

pleau repede, fiindcă avea de unde. Noi scădeam mereu și golurile nu se mai umpleau!...

La 4 jum. inamicul ajunsese la 500 pași de noi și focurile de pușcă și mitraliere ne prăpădeau.

Deodată auzirăm glasul locotenentului de rezervă Mi., — profesorul — care întreba: Fraților! da Mihai-Viteazul la Călugăreni, tot așa a luptat?

L-am privit lung, avea ochii turburi, chipiul îi era găurit de 2 gloanțe și turtit ca o armonică. Am crezut că-și pierduse mințile.

A luat liniștit o pușcă din mâinile încleștate a unui vânător mort, a încărcat-o și-a început să tragă în dușman. Era un ochitor de seamă și toate gloanțele lui, nemereau în plin.

— Apoi uite de ce vă întreb eu — a spus el neîncrețind tragerea: Mihai Viteazu cu o mână de viteji, a biruit pe Sinan-Pașa, care avea de zece ori mai multă oaste ca a lui. Dar noi ce suntem? Nu avem în vine ceva sânge de-al vitejilor lui?

— Toți avem! Toți avem! au răspuns ostașii în cor, uimiți de curajul lui.

— Apoi pe dușman băeți! Și fiecare glonț al vostru să-și nimerească ținta. Nu se poate să nu-l biruim. Și bietul M..., mai avea 20 de ostași din compania lui.

La ceasurile 5 trebuia să ne retragem și apoi cu frânturile noastre, să luptăm iar. Am chibzuit cum să facem mai bine aceasta. Fiind că nu se inserase și dușmanul ne-ar fi vânat ca pe iepuri.

Trebuia să începă întâi retragerea, obuzierele, iar noi să ținem bine până ce le vom vedea puse la adăpost. Apoi începea retragerea dreapta, cu batalionul din 2 vânători. Nu se putea face altfel. Dar Majorul S.... — un brav între bravi — ne-a arătat că dacă pleacă obuzierele lui, dușmanul ne macină pe toți.

Divizionul rămânea să se sacrifice, pentru a ne scăpa pe noi. Lucrul cam venea pe dos. Dar dacă te gândeai bine, sacrificiul tunarilor era necesar. Ei aveau cele mai puține pierderi și toate tunurile erau în ființă de și trăseseră sute de lovituri.

Am chibzuit cu toții și s'a hotărît ca bateria căpi-

tanului H. să rămână până în ultima clipă, iar cealaltă să se retragă la răsărit de Vlădeni, de unde să ne ajute în retragere și să țină pe dușman cât mai mult pe loc.

Ceasurile 5 (17)! Din 6 mitraliere mai rămăseseră numai două! Restul sfărâmate și servanții morți la datorie.

Bateria de obuziere pornise spre Vlădeni. Frânturile din 2 Vânători încep retragerea luptând pas, cu pas.

Obuzierele lui H... trag în dușman, cu inverșunare obuz după obuz. Maiorul S... este lângă bravii lui tunari încurajându-i.

Dușmanul urmărește bateria 2-a, care se retrăgea, cu șrapnele și bateria de sacrificiu o bate cu artilerie grea.

În spatele nostru, cădea o ploaie de șrapnele și obuze mari. La stânga ulanii și infanteria dușmană se năpustește pe resturile batalionului din 24 Tecuci. Ajunseseră la 300 pași de noi.

Un obuz greu cade în mijlocul bateriei H., omoaară 4 tunari și rupe umărul maiorului S...

Bravul comandant cade scăldat în sânge lângă tunurile lui. Dar tunarii trag mereu, obuz după obuz și seceră pe dușman.

Mitralierele trag bandă, după bandă, nimicind totul în calea lor. Se pare că o mână nevăzută le ocrotește.

Dela Tântaru 2 baterii deschid focul peste noi, în pâlcurile dușmane, care încercară să ne înghită.

Divizia e gata de luptă! Semnalul s'a dat. Ne ocrotește și începem și noi retragerea. Iadul este pe urmele noastre! Văzduhul se cutremură! Puști, mitraliere, șrapnele, obuze mari și mici, lovesc fără milă în noi. Și pe deasupra aeroplanul alb, care se ține pas cu pas, de urmele noastre și ne arată prin rachete verzi artileriei lor, care nu ne mai slăbește cu focul ucigător.

Inamicul ne strânge din ce în ce, ca într'un clește și — cu un escadron de ulani caută să ne taie retragerea spre Tântaru.

La ceasurile 5 jum. bateria de obuziere iese din văgăuna ei și într'un galop nebun, schimbă poziția înaintea Țânțarului, ca să ne ocrotească. Aeroplanul o zărește, ne lasă pe noi și dă roată deasupra ei. Obuze inamice de toate calibrele urmăresc viteza bateriei, care pierde un obuzier și 6 cai dela un cheșon.

Buimăciți, striviți de numărul copleșitor al dușmanului, biciuiți de moarte de gloanțele de mitraliere, care cad tot mai dese, suntem împinși în Vlădeni.

Totul trosnește în jurul nostru, pământul se cutremură și casele după care ne pitim, ca să fim feriți de gloanțe, par că se sfărâmă peste noi. Și vânătoria de om, continuă dârje și nemiloasă...

La eșirea din Vlădeni, dușmanul e pe urmele noastre. La 100 de pași gata să ne prindă.

Disperați, se strâng o mână de voinici din vânători și 24 infanterie și dau un atac la baionetă, ca să oprească puhoiul vrăjmașului. Atacul e scurt, îngrozitor! Vitejii noștri atacă cu furie, cu desnădejdea omului încolțit de moarte! Uralele lor puternice în disperarea lor, parcă sunt venite din altă lume!...

Dușmanul uimit se oprește. Acei ce intraseră pe urmele noastre în Vlădeni, șovăiesc și apoi fug ca nebunii afară din sat, îngroziți de vitejia românească.

În acea clipă e scăparea! Obuzierele din spatele nostru — din noua poziție — deschid focul lor și strivesc dușmanul, care cutezase să intre în sat, pe urmele noastre.

Artileria dușmană nu răspunde? schimba și ea poziția?

Urmează o clipă de reculegere, de liniște și ne retragem mult spre miazăzi de Țânțaru.

! Căștile ulanilor împeștră câmpul, câțiva cai nebuni de groază, fără călăreți, fug spre noi.

În depărtare trece spre Țânțaru, drapelul reg 2 vânători, înfășurat în mușamaua-i neagră.

Este Patria! E Țara care ne-a privit luptând. Ne descoperim capetele și'n tricolorul lui sfâșiat se pare că zărim Grivița și chipul marelui rege *Carol I.*

Pe lângă noi mai trece și o targă dusă de 4 tunari, pe care zace un brav, greu rănit. Este maiorul S... comandantul divizionului de obuziere, care este evacuat la Țânțaru.

Ostașii ce mai rămăseseră, iau armele pentru onor. Armele sunt încă calde de lupta năpraznică și stropite de sânge.

Drapelul glorios, viteazul rănit dus pe brancardă și pâlcul de viteji ce se scurg spre Țânțaru sunt: *„O Țară vitează, care a fost învinsă, dar nu îngenunchiată!”*

Lupta încetase, dușmanul s'a oprit în Vlădeni.

La orele 10, pe o noapte senină și rece începeam iar lupta, la Țânțaru, cu toată divizia...

FLANGARDA

Coloana înainta greu, prin codrii nesfârșiți ai Perșanilor, către Făgăraș.

Un țaran român, ne iese înaintea și ne spune fricos: că dușmanul are călărime multă.... pe stânga noastră!...

Călărime?! Cam greu prin coclaurile munților! dar trebuie să fi fost ceva, din moment ce românul ne spusese că-i văzuse și abia se furișase, să nu fie simțit.

S'a hotărât atunci, să se trimită un pluton de pușcași, care să ne acopere flancul stâng, cam la 2 km., pe un drum care lungea șoseaua Vlădeni—Perșani.

Locotenentul D... ceruse să i se facă lui cinstea să ne acopere cu plutonul lui.

Dorința i-a fost împlinită de comandant și-a pornit cu unitatea lui de Ilfoveni, să execute însărcinarea. Pornea încrezător, pâcul de 60 de oameni, cu viteazul ofițer între ei și într'o clipă s'au pierdut în pădure.

Flangarda trebuia să se țină cam la înălțimea grosului avangardei.

Pe dreapta noastră tunul bubuia cumplit! socoteam că divizia din dreapta ducea luptă grea pe malul drept al Oltului. Înaintea noastră, calea ni se părea deschisă până dincolo de Făgăraș. Și trebuia să mergem tot înaintea, ca să trecem defileul Perșanilor și să ajungem cât mai repede la Făgăraș, ca să ușurăm lupta diviziei vecine.

Așa suna ordinul ce primisem.

Eșam din satul Perșani. Grosul coloanei apucase pe șoseaua mare, când pe stânga auzirăm împușcături repezi?! Ca și câinele de vânătoare, războinicii au ciulit urechile. Impușcăturile se înteteau însă tot mai vii.

Plutonul lui D... dase peste dușman?

Un ofițer călare trimes să vadă ce se întâmplase s'a întors peste un sfert de ceas, aducând vestea: că plutonul nostru de flancgardă se lovise de două escadroane inamice.

Țăranul avusese dreptate! Dar cine 'și închipuia! cavalerie strecurându-se pe drumurile grele, mărginite de stânci și păduri nesfârșite, care se țineau lanț pe stânga noastră....

Cu toate acestea așa era! Și călărimea ungurească și-a găsit moartea acolo mai mult de jumătate...

Fapta ne-a fost povestită în urmă de sergentul Rugină Dobre:

„Plutonul locotenentului D..., urma drumul ce i se hotărîse, cu multă băgare de seamă, și așa fel ca să ne acopere bine stânga. La cotitura drumului, din înălțimea unei creste, patrula din cap, condusă de Rugină, a zărit o coloană de călărime dușmană care venea către ei. Erau înșirați doi câte doi, fără cercetași, ca și când erau siguri de drum și de noi! Rostul lor era să ajungă la Poiana Tâlharilor și acolo să ne pândească, ca să ne cadă în flanc...

Socoteala de acasă era bună, dar nu se potrivea cu cea din târg!... Fiindcă pisica cu clopoței nu prinde niciodată șoareci! Ungurimea făcuse prea mult sgomot, fusese descoperită de românul, care se găsea cu caprele la păscut și el ne vestise. Apoi dacă noi poposiserăm noaptea în Vlădeni, nu era să rămânem tot timpul acolo? Dușmanul socotise să ne prindă în defileul Perșanilor și acolo cu îndrăzneală, să ne atace stânga prin pădurea nesfârșită și să ne aducă zăpăceală!... Ne întinsese o cursă... și acum cădea el în ea!...

Dar cine 'și închipuia, că două escadroane de huzari, or să se strecoare prin pădure! când toată oș-

tirea lor și luptă grea se da pe malul drept al Ol-
tului?! Căpetenia lor trebuie să fi fost un nebun! Și
acel care întocmise planul la fel!..

Românii noștri au priceput nebunia și i-au lăsat
să se apropie, fără a le da vreun semn...

Rugină, sătean de prin părțile Herăștilor, a fost
mai cuminte decât toate căpeteniile lor. Printr'un cer-
cetaș isteț, care s'a strecurat nevăzut și-a înștiințat
ofițerul. Și parcă gândul lui și al locotenentului D...
era la fel. Și-au ascuns oamenii în pădure, gata de
luptă și au lăsat călărimea să se scurgă liniștită spre
Perșani.

Huzarii ajunseseră la o parte a drumului, care sco-
bora o vale adâncă și acolo s'au pomenit luați între
două focuri! Trăgeau și oamenii lui D... și patrula lui
Rugină.

Codrul cu vâlcările lui numeroase, răsuna de poc-
niturele gloanțelor. Zăpăceala a fost mare printre hu-
zari, închipuindu-și că sunt atacați de toată oștirea
românească!..

Un pocnet de armă, se prelungea în zeci de e-
couri prin văile lungi împădurite, răsunând cumplit,
de parcă ar fi fost tras de zeci de puști!..

Speriați, călăreții unguri s'au risipit într'o goană
nebună, unii spre Perșani, alții înapoi spre oamenii
lui Rugină, iar alții în pădure.

Două sute cincizeci de călăreți, fugeau în fața a
60 de pușcași români! Peste 10 cai fără stăpâni,
alergau nebuni spre plutonul lui D... Douăzeci de
huzari se svârcoleau la pământ, unii răniți, alții trân-
țiți de cai!..

Un ofițer de ai lor și-a revenit din spaimă, a adu-
nat câțiva călăreți și-a ocupat o spinare de deal, pe
stânga flancgardei noastre — cam la 300 pași.

În urmă s'au adunat împrejurul lui cam vre-o 130
de oameni, descălecați și cu carabinele au început
să răspundă focurilor românilor, încercând să-și cro-
iască drum spre Draguși — de unde veniseră.

Se da o luptă în toată regula! Și D... îndrăzneț,
hotărîse să-i atace, ca să-i scoată din spinarea dea-

lului despădurit, înainte ca ei să fi simțit, că erau numai 60 de voinici Ilfoveni. Dar, din 60 de oameni, plutonul, mai rămăsese cu 50, restul erau răniți de gloanțe și alții de cai, care în goană nebună dăse peste ei.

După primul salt, locotenentul D... cade greu rănit la piept, de un glonț dușman rătăcit.

Sergentul Rugină, care văzuse cum stau lucrurile, văzându-și ofițerul rănit, nu și-a pierdut capul și-a strigat: Toată lumea ascultă comanda la mine!

Și'n timp ce D... era ridicat de doi sanitari și transportat în grabă spre coloana care se scurgea la Făgăraș, Rugină, încuraja oamenii cu fapta și vorba ca să nu lase pe dușman să scape!

Curajul și sângele lui rece a îmbărbătat pe ai noștri, care-și pierduse puțin cumpătul văzându-și ofițerul grav rănit.

Cu arma, trăgând mereu spre creasta ocupată de dușmani și chiuind ca la nuntă Rugină, își ducea voinicii înainte.

Copacii pădurei i-au ocrotit de au ajuns până la 100 de pași de dușman. Când au văzut ungurii că vitejii noștri ajung atât de aproape, s'au repezit la caii ce-i lăsase în vale și-au pornit într'un galop nebun pe drumul pe care veniseră! Gloanțele oamenilor lui Rugină, îi urmărea fără milă și le rărea din ce în ce rândurile.

Sfârșitul: Plutonul lui D... condus acum de Rugină, luase peste 20 de prizonieri, 15 cai cu tot harnașamentul și 40 de carabine. Treizeci de husari, zăceau răniți, sau morți prin pădure.

Curajul și mintea ageră a sergentului Rugină Dobre, a scăpat oamenii lui dela prăpăd, a pus pe fugă o trupă întreit de numeroasă și-a fost un ajutor bun comandantului lui de pluton.

IN RETRAGERE

După luptele grele de pe Olt, în care noi am luptat unul contra 10, copleșiți din toate părțile de dușman, ne retrăgeam spre Golești, apărând fiecare muscel, fiecare coamă de deal, potecă și drum.

Din zi în zi, vitejii regimentului se răreau, așa că la Negoveni ajunsesem să avem numai câte 70 oameni de companie, din 260 cu care plecasem la război. Floarea de voinici pieriseră la Sălătruc, Suici și Tigveni, ofițeri și soldați...

Printre ostași erau unii răniți în August, în luptele dela Orlat, luncile Sibiului și râul Vadului, vinedecați și întorși a doua oară la luptă, pentru desrobirea neamului. Și aceștia erau cei mai dârji, cei mai viteji, cei care disprețuiau moartea!

Părăsisem Coții și Robeștii de mult, iar puhoiul dușman ne împingea mereu, fără a ne da răgaz de odihnă, fără cruțare. Dar unde nu se așteptau, găseau drumul închis și sfărâăturile noastre de viteji îi oprea și'i contra ataca.

Ploua de două zile fără încetare, zi și noapte. O ploae mărunță, rece și deasă de Noembrie, care'ți îngheța oasele.

Echipamentul mi se udase learcă și abia așteptam câte un sat în care să poposim două, până la trei ceasuri, — căci mai mult nu se putea — ca să ne mai încălzim oasele și să ne uscăm hainele pătrunse de ploaie.

Ocolisem Piteștii pela Nord, unde se dau lupte cu trupele noastre dela stânga și intram în Căli-

nești, unde se dă ordin de cuartiruire, pentru bat. I și III. Al II-lea urmând să intre în avantposturi. Cu o seară înainte fuseserăm noi, batalionul I, în avantposturi și inamicul ne hârțuise rău la Mărăcineni, mai ales cu cavaleria.

Mai ales cavaleria lor, apărea unde nu te așteptai!

Dar și noi umpleam câmpul de cai și călăreți, când ne porneam cu câte un foc repede. Și ostașii noștri trăgeau cu disperarea omului încolțit de fiare dușmane. Să mai fi văzut cailă fără călăreți alergând nebuni, unii în rândurile noastre și alții pierzându-se prin Muscele!...

Pe seară se zvonise că un corp întreg de cavalerie trecuse Oltul pela Drăgănești, întrucât podul nu putuse fi distrus!?

Pe stânga noastră se scurgeau mereu trupe de ale noastre, care luptaseră la Slatina și Bădicea. Treceau pe lângă noi, ne priveau o clipă cu ochii înfrigurați și apoi își aruncau privirea necăjită în pământ.

După atâtea zile de neodihnă, un repaos de o noapte era o fericire cerească!...

Am intrat cum s'a putut pe apucate, în casele din Călinești, împărțiți câte 6, sau pe grupe.

Bucătăriile ne așteptau în sat cu hrană caldă! Ce minune! căci nu le mai văzuserăm de două zile și mâncasem numai hrană rece.

Femeile, bătrâni: și copiii ne privesc cu dragoste, ne fac focul și ne ajută să ne uscăm hainele și încălțăminte. Ba pe deasupra ne mai pregătesc și câte o fiertură cu carne, cu dărnicia românului.

Toți sătenii aveau chipurile speriate, ne priveau însă cu lacrimi în ochi, întrebându-se ce le va aduce ziua de mâine?... Sfioși apoi ne întrebau dacă știm ceva de regimentele 4 și 28 infanterie în care aveau flăcăi și neamuri?

Dar aceste unități erau departe și luptau tocmai la Bratocea. Când le spuneam că se găsesc tocmai în Prahova, ne priveau triști și clătinau din cap fără crezare...

Nu trecuseră două ceasuri de când ne odihneam trupurile trudite și ude, că auzim împușcături vii de arme și mitraliere la stânga noastră. Din când în când, tunul bubuia prelung spre dreapta.

Un agent vine gâfâind de drumul lung ce făcuse, căutând postul de comandă al regimentului și ne spune în treacăt, că batalionul II din avantposturi a fost atacat puternic!...

Nu ne mai trebuia nici o prevestire. Aruncăm fiecare hainele ude pe noi și bocancii și începem să ne echipăm în pripă. Ce vis făcusem!... Bine că am apucat măcar, să îmbucăm ceva cald.

Dar bocancii! Afurisiții de bocanci după atâtea marșuri făcute și din cauza pământului clisos, udat peste măsură de ploi și pe care-l bătătoream de zile întregi, — legați la unii cu sfori și sârmă, la alții scorojiți, — nu vor să ne mai servească. Incercăm totuși să nu ne dăm bătuți. La unii se fac praf, iar la alții nu vor să mai intre în picioare. Cum altă măsură însă nu era, fiindcă trebuia să-i încălțăm ori cum ar fi fost, ca să ne ferescă de atâta umezeală, cu chin și răbdare ajungem să ne înfășurăm picioarele în pielea lor plesnită și scorojită.

N'a trecut o jumătate de ceas și primim ordinul, ca să părăsim cantonamentul și să ocupăm cu tot regimentul o poziție pe dealurile care acopereau Leordenii, pentru a închide dușmanului drumul spre Titu. La stânga ne legam cu alt regiment din Divizie.

Și-am eșit în toiul noței, lăsând căldura și visul unei odihni de câteva ceasuri, — înșirându-ne pe linia satului.

Toți locuitorii erau treji și ne priveau nespuse de triste, fiindcă știau, că de acum rămân la dușman... De altfel bubuitul tunului care se apropia neîncetat de noi, arăta aceasta. Iar noi ne gândeam că mândrele plaiuri ale Vâlcei, locurile noastre dragi de copilărie, erau călcate de călcâiul vrăjmașului cotropitor, de peste cinci zile!...

Ofițerii ne îmbărbătează, noi îi privim cu dragoste și încredere și pornim spre Petroaia. Mai câte o țigă-

rușă, mai o glumă, știindu-ne și cu foamea potolită, suntem pătrunși de încredere în soarta noastră; dar și un mare necaz pe dușman.

Pe drum se face numărătoarea și pe apucate apelul. Nimeni nu lipsea, disciplina noastră sfântă, ne face să ne aducem aminte de datorie și în cele mai grele ceasuri. Fiindcă așa este sufletul ostașului român, nu numai la bucurii, dar mai ales la necazuri el nu-și uită datoria și nu-și părăsește camarazii fie timpul cât de greu.

Pe lângă noi trece drapelul regimentului, odată cu muzica, înfășurat în mușamaua-i neagră, în mijlocul unei gărzi de cinci viteji, cu baionetele la arme. Ne trece o înfiorare! O înălțare sufletească, un dor nou de luptă, cu tot chinul nostru trupesc.

Tara, este lângă noi! Tara este cu noi!... Căci această scumpă și sfântă mătăasă tricoloră, înfășurată astăzi și închisă în învelitoarea-i neagră, a fost cu noi în Orlat, la Șelimbar, Tâlmaci, Coți și Tigveni. Cu noi peste tot, apărât, de trupurile și sângele nostru! cu speranțele și necazurile noastre... Și apoi parcă mai închide în faldurile lui, ceva din mândrele noastre plaiuri ale Oltului! Și când în ziua de 24 August s'a desfășurat în împrejurimile Sibiului, fluturând mândru de un vânt ușor, toți ostașii privind drapelul, au fost înviorați, au fost pătrunși de atâta dor de izbândă, că ne-am fi dus până în inima Ardealului!

Ploaia începe din nou să-și cearnă stropii reci ai toamnei târzii, peste țărini și viroage, adâncindu-le și mai tare.

Foștii noștri bocanci, azi niște piei scorojite și cu talpa rânjind, înfășurată în cârpe, plescăe noroiul șoselei.

Nici un ostaș nu murmură însă, nici unul nu rămâne în urmă, toți sunt la datorie și-și strâng cu înfrigurare arma sub braț.

Batalionul II rămăsese ca ariergardă, la apus de Călinești, iar drapelul este în capul coloanei care merge spre Petroaia.

În zorii unei zile mohorâte de Noembrie, prin ceața careia se scurgeau stropi rari ai ploii ajungem pe dealurile dela Băbeni, unde ne oprim acoperiți de coastă.

Înainte liniște, la dreapta asemenea, numai spre stânga, miază zi, spre Glavacioc tunul bubue cumplit. Ne oprim, se împart sectoarele pe batalioane și începem să săpăm de zor la șanțuri, care se croiau cât ai clipi din ochi, în pământul negru, jilav și plin de apă ca un burete. În spatele nostru vin de ia poziție două baterii de 75 mm.

Ne vom opri aci ca să dăm mâna cu trupele care luptau pe Argeș, apărând Bucureștiul? Sau vom merge mai departe...

Spre miază noapte de Leordeni, se arată o dără de cer albastră, galben și ploaia se pierde pentru o clipă spre Argeș...

Câteva împușcături vii, ajung spre noi.

Batalionul II intrase în luptă și oprise pe dușman, în timp ce noi lucram de zor, ca să ne isprăvim șanțurile.

Un pluton de mitraliere își face adăpostul chiar lângă mine. Era bine așezat, căci flanca toate văile și drumeagurile care veneau dinspre Călinești.

Chesoanele de muniții ne dau cele din urmă încărcătoare, cu care umplem sacii de pesmeți, goliți de hrana lor. Apoi pornesc înapoi să se reprovizioneze și să ne aștepte la nord de Mătăsaru — așa ne spusese conducătorii.

Peste un sfert de ceas, batalionul II învăluit aproape pe stânga, se retrage descoperindu-ne și trecând în spatele nostru. O jumătate de ceas de așteptare... Ceața se ridică încet, încet, descoperind un cer vânăt ca de plumb.

Spre miază noapte și chiar în spatele nostru, se aude un bubuit nesfârșit de tunuri. Câteva obuze vâjâie pe deasupra capetelor noastre și apoi se sparg mult în spatele nostru. Bubuiturile se întesesc. Obuzele se sparg din ce în ce mai aproape de noi... Dinspre Leordeni și Călinești zărim câteva pâlcuri cenușii de oameni. Sunt dușmanii!...

Ostașii noștri, uitând de frig și umezeala care ne pătrundea până la piele, lasă lopețile și apucă cu înfrigurare armele răsucind piedica la dreapta.

Pâlcuri din ce în ce mai dese și apoi coloane întregi se zăresc venind dinspre Călinești.

Tunarii din spatele nostru, încep să tragă cu înverșunare, oprind pentru moment pe dușman. Puțin în urmă însă, un potop de obuze dușmane ne învălue, sfârticând pământul mocirlos în jurul nostru, împroscându-ne cu noroi. Încă câțiva din vitejii noștri, sunt scoși afară din luptă, împuținându-ne rândurile.

Un obuz lovește în plin postul de comandă al companiei a doua, rănind greu pe comandant și omorând doi agenți de legătură... Dar ai noștri rămân dârzi pe poziție!

Coifurile ascuțite, cenușii, se apropie tot mai dese și mai ales spre stânga noastră.

Plutonul de mitraliere de lângă mine începe să tragă cu furie cu toate piesele de odată. Și valurile dușmane se opresc. Se trage bandă, după bandă, fără cruțare, oprind tot ce-ar vrea să înainteze din șoseaua Pitești-Găești. Câteva obuze ne încadrează și scoate una din mitraliere afară din serviciu.

În acest timp un ordin ne vine pe linie, care sună astfel: „Țineți cu orice preț poziția, pentru a se da timp trupelor ce dau lupta pe Argeș, ca să nu fie învăluite la dreapta! până acum sorții nu s'au hotărât...

CU ORICE PREȚ! suna ordinul. Așa va fi!

Artileria grea inamică bate până dincolo de Găești, acea ușoară ne pisează fără cruțare și acum începem să simțim și gloanțe de mitralieră.

Pușcașii noștri deschid un foc viu și bine țintit, ca la poligon, în coifurile ascuțite și uniforma sură a dușmanului care se apropiase până la 600 m. de noi... Câteva sate, între care și Călineștii se văd arzând în zare!

Bateriile noastre din spate, trag fără cruțare neținând socoteală de obuzele dușmanului, care le încadrează din ce în ce mai bine. Dar peste o jumătate de

ceas năpădite de zeci de tunuri dușmane, încetează focul și se pregătesc să schimbe de poziție.

Mitralierele noastre răresc din ce în ce rândurile cușmanului și-i zdrobesc avântul. De trei ori valurile dușmanului sunt oprite și întărite.

A patra oară într'o furie oarbă, pătrund în sectorul batalionului 3, unde începe lupta la baionetă, crâncenă.

Dușmanul este respins!

Dar alte valuri proaspete revin la atac, artileria lor trage chiar în șanțurile noastre și batalionul 3, începe să se retragă descoperind flancul nostru drept.

Batalionul I se apără de zor. La dreapta infiltrațiuni puternice inamice ne încolțesc și câteva mitraliere ne bat în flanc.

Se dă ordin de retragere generală, înspre Găești și Mătăsarul. Așa cum ne spusese conducătorii dela chesoane...

Dușmanul ocupă lucrările noastre...

Ploaia începe din nou, de astă dată mai repede și mai deasă.

Vrăjmașul se oprește și începe să întoarcă lucrările făcute de noi în spre Găești.

Respinși, ne strângem pe batalioane la un kilometru răsărit de Pietroaia.

Un ordin dela divizie, ne trezește și ne aduce aminte că trebuie să ținem poziția..., cu orice preț!

Și atunci acele fărâməturi de batalioane și companii, pun cu furie baioneta la armă și se reped la contra atac — la care ia parte și al doilea batalion din rezervă, susținuți de cele două baterii, la care se adăogase și una de obuziere.

Nu mai cunoșteam oamenii obosiți și prăpădiți de ploaia din ajun! Era o mână de eroi, pe care un Arhanghel îi mână mereu înainte prin ploaia de obuze, gloanțe și apă din cer.

S'a ajuns la poziție, a fost o ciocnire îngrozitoare și dușmanul fuge înspăimântat spre Leordeni!...

S'au capturat trei mitraliere și câteva posturi de telefoane.

Poziția este din nou a noastră, dar din viteazul nos-

tru regiment nu mai rămăseserăm decât 600 de oameni! Dar poziția trebuia păstrată și apărată cu orice preț! Seara poziția se găsea tot în mâinele noastre, cu toate atacurile date de dușman. Pe înopțate ne-am retras spre Găești, cantonând noaptea în Cojocarul și împrejurimi. Și apoi de aici către Titu, spre Românești și Albești.

Dușmanul ne urmărea slab.

La Albești am avut din nou o mare luptă în retragere.

POVESTE DE CRACIUN

După zilele grele din Noembrie 1916 ajunsesem pe valea Zăbrăuților, ca să oprim înaintarea dușmanului, care voia să răzbească spre Mărășești.

Pela mijlocul lui Decembrie, izbutim să oprim pe vrăjmaș și ne înțepenim în șanțuri. Orice încercare de atac ce îndrăznea să facă, era oprită de focurile noastre cu mari pierderi pentru el. De acum înainte casele noastre erau bordееle săpate adând în pământ, acoperite cu bușteni de brazi și cetină.

Codrii nesfârșiți ai Vrancei erau sfârtecați de șanțuri în toate direcțiile, încurcate de rețele de sârmă; iar brazii uriași îi culcasem înaintea lucrărilor, pentru a opri orice atac.

În ceasurile libere, când bombardamentul și împușcăturile încetau, ne strângeam pe companii, lăsând numai pândarii la posturi și ofițerii ne citeau jurnalele venite dela Iași, sau cărți din istoria țării.

Mai ales istoria țării, cu faptele de seamă din vremea marilor noștri Domni, ne aținea mintea mai prinsă.

Unii din ostași le mai știau, noi cei mai mulți le auzisem povestite în treacăt, alții nu le știau de loc și unii le uitaseră pe vremea bună...

Ce de lupte, pentru păstrarea pământului strămoșesc! Ce lăcomie la streini, ca și la păgâni, ca să ne robească!

Dar nimeni nu le citea și nu ni le tălmăcea mai bine, ca don locotenent Cruceanu, profesor la un liceu din Teleorman și acum comandantul companiei 3-a.

Câte lucruri mari și minunate am aflat din trecutul nostru! Vremuri mult mai grele ca băjenia de astăzi!...

Ce de sânge a udat acest pământ sfânt! Îmbelșugat și blagoslovit de Dumnezeu! Ce vitejie la domnii noștri, câtă credință la boerii de atunci și la ostașii lor.

Cele ce auzeam ne înălțau sufletele. Ne simțeam mândri și ne ziceam că și noi urmașii lor trebuie să fim la fel.

Câte o împușcătură, care răsuna ca un pocnet prelung, în nesfârșitul codrilor, ne aducea pe linie și întrerupeam — cu părere de rău — frumoasele povestiri ale neamului. Câte odată ne mai strica rostul și a-larma pândarilor.

În aceste vremuri de vitregie nimic nu ne mai atingează sufletele, decât dușmanul și istoria trecutului nostru de lupte și sbucium, ca să păstrăm munții, apele și plaiurile noastre bogate.

Învățasem toți din ce neam mândru ne tragem, de toate hoardele cotropitoare barbare, care trecuseră peste noi; dar nu ne mișcaseră din loc. Și aici vedeam câtă dreptate are bătrâna noastră zicătoare: „Apa trece, pietrele rămân”....

De înființarea țărișoarelor române sub Negru Vodă și Bogdan Voevod. De timpurile de strălucire de sub Vladislav Basarab, Mircea cel Mare, Alexandru cel bun și Vlad Țepeș.

De vitejia fără seamă a domnului și ostașilor români, de sub Ștefan cel Mare și Sfânt, ca și Mihai Viteazul. De cărturari din vremea lui Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir și Matei Basarab. De urgia timpurilor de sub fanarioți.

Apoi deșteptarea noastră începută de Tudor Vladimirescu și de casna oamenilor noștri mari, de a ne scăpa de ocrotirea Rușilor! și robia Turcilor...

Și apoi înfăptuirea unirei sub Cuza Vodă, ca și războiul de neatârnare, care ne-a scăpat de turci sub marele Domn Carol I.

Au trecut toate, cu apus de vremuri rele și-au răsarit altele mai bune. Și acum sub Regele nostru iubit Ferdinand I, ne zbatem să facem unirea tuturor românilor, înfăptuită pentru o clipă de marele mucenic al neamului, Mihai Viteazul.

Ne aducem aminte de prima zi de mobilizare și apoi de trecerea Carpaților... Câtă strălucire!...

Apoi luptele din Carpați, sbucium și sânge! În urmă bezna retragerii și țintuirea noastră pe culmile Vrancei.

Știrile din jurnalele dela Iași și ceasurile în care ascultam trecutul și isprăvile neamului nostru, ne uimea și ne prindea tot sufletul. Au fost cele mai bune ceasuri de îmbărbătare, pe care ni le lăsa dușmanul, fără ca să știe.

Așa se apropia Crăciunul.... Și ne gândeam cum por face ai noștri, de dincolo de Milcov? Și cum îi făceam noi în acest an, în mijlocul codrilor de brazi.

Dușmanul nu mai încercase nici un atac de cinci zile, sleit de puteri și țintuit bine locul de ai noștri.

Intinsul codrilor de brazi, în care altă dată pătrundeau numai căprioarele, erau astăzi pătrunși de freamătul luptei, cu goluri mari făcute în multe locuri de dușmani și de noi, ca să luăm lemne pentru adăposturi.

Câte un brad falnic ce abia îi cuprindeai trunchiul, era rupt dela jumătate, de obuze; iar vârful îi zăcea aruncat la pământ parcă și plângea trufia. Alții ciopârțiți, parcă de ghiarele unor fiare sălbatice zăceau trântiți, încălecați unul peste altul încurcând potecile. Iată ce făcuse obuzele dușmanului...

Venea Crăciunul! Simțeam cu toții nevoia de a asculta o slujbă bisericească, ca să ne întărim sufletele și să ne fărâmăm gândurile negre.

Preotul regimentului se îmbolnăvisese greu și fusese evacuat, iar biserica satului apropiat era cam la vreo patru kilometri de noi.

Dar iată că într'o zi se descoperă un teolog student, în compania 2-a. Avusese de gând să se popească, dar își luase seama presimțind, că visul nostru de întregirea neamului se apropia.

Comandantul nostru de batalion și-a zis, că tot este bun să facă pe popa, deși nu este încă popă, și o să fie măcar în stare, să ne citească evanghelia, să ne povestească viețile sfinților, sau la zile mari să ne ție câte o predică.

Și așa a fost. Sergentul T. R. Pârvan din com-

pania 2-a, ne-a înțeles și a început citirile de naștere ale Mântuitorului.

De postit, posteam noi de mult, fiindcă de zece zile nu mai mâncam decât fasole cu verdețuri și ulei. Era bună și ne ținea puterile.

Pe înserate între 5 și 6, ne strângeam în bordeiul de adăpost, care ne slujea de bucătărie și sală de mâncare, iar sergentul popă, ne vorbea de misterul nașterii Mântuitorului, Regele Iudeilor, la Betleem și de Irod.

Am făcut cu toții în urmă și un mic altar pe care sergentul Macarie, zugrăvise un Isus Cristos, apostolul Pavel și pe Sft. Dumitru patronul regimentului. În loc de tămâie întrebuițam rășina bradului, lumânări ne adusesse din sat.

Și astfel între vegherea de luptă, citindu-ni-se istoria țării și cucernicie, ne treceau zilele oțelindu-ne sufletele pentru încercarea cea mare.

În ajunul Crăciunului, când am pornit în patrulare, ce să vezi pe câteva poteci! Toți puendrii de brazi tăiați! Retezați dela pământ parcă de o mână nevăzută!... Câteva vârfuri mai semețe, de brazi mai mititei și ele retezate înspre noi!..

Mi-am dat seama numaidecât, că era isprava dușmanului ca să-și facă pomi de Crăciun în tranșee.

Venea Crăciunul și la ei?...

De două zile nici o mișcare în șanțurile lor, parcă dispăruseră cu totul! Dacă zăreai pela câte o răscruce de poteci, câțiva oameni de patrulare, care cum ne zăreau o zbugheau, fără a trage.

Ei o să petreacă cu pomi și lumânări — ne ziceam noi — iar noi cu teologul Pârvan.

Dar ce să vezi seara! Ne-am adunat pe batalioane în spatele postului de comandă al batalionului 2, într'o spărtură de muche. Pe coastă un brad de cinci picioare înălțime era gătit numai în hârtii colorate și cu lumânări aprinse până în vârf. Era atâta frumusețe în bradul falnic, gătit cu panglici colorate de hârtie și plin de luminițe că am rămas uimiți!

Bunul nostru comandant de regiment ținuse să nu-și

uite copiii, care se purtaseră atât de vitejește în lupte și ne făcuse și nouă pom de Crăciun.

De crăci erau agățate, pachete de tutun, pachete cu țigări, lulele de pământ, amnare, câte un briceag pe ici și colo, covrigi, mere, nuci poleite și altele.

După câteva cuvinte rostite de comandant — cu care luptaserăm pela Scărișoara — în care ne-a arătat că aici nu suntem singuri și uitați, că și aici formăm toți o familie, o familie mare, strâns unită în jurul drapelului pentru apărarea țării și că părinții noștri, adică ofițerii, s'au hotărât să-și sărbătorească copiii cumiți.

Locotenentul Turceanu, aghiotantul regimentului, care se îngrijise de făcutul pomului și nu ne spusese nimic, făcea pe moș Crăciun, cu barba albă, gârbovit. El a început să împartă ostașilor, tutunul, merele și darurile din pom. Pe ici pe colo mai da și câte o mică ceartă la cei mai leneși.

Au fost clipe când inimile noastre s'au muiat de duioșie! În adevăr ne simțeam toți o familie, cu aceleași năzuințe, cu aceleași dureri și speranțe în viitor.

În liniile dușmane s'au tras câteva rachete colorate și se auzeau bine cântecele de Crăciun. Se făcuse o pace de câteva ceasuri, fără ca s'o cerem, în prăznuirea zilei celei mari...

N'a fost ostaș care să nu fi primit ceva din pom și toți erau mulțumiți, că n'am fost uitați și că datina noastră strămoșească o făceam și aici în fața liniilor dușmane.

Pe'noptat, ca să răspundem grijei comandanților noștri, s'a făcut un cor pe trei voci și-am pornit să cântăm ajunul, la bordeiul comandantului nostru de regiment și-a comandanților de batalioane. Cu datinele noastre din sate, cu steaua, vicleimul, cu daruri, coțoți pe caii albi, dela mitraliere.

Intr'un ceas se întocmise totul, datorită locotenentului nostru Cruceanu, dascălul de liceu, care ne-a învățat ce să vorbim și să cântăm.

Se vede, că comandantul nostru știa ceva, că ne-a primit cu covrigi, nuci și vin cald.

Și așa am trecut noi Crăciunul pe frontul Vrancei, sub adăpostul pândarilor, departe de ai noștri; dar cu sufletele toți laolaltă, în același cuget, cu acelaș gând și dragoste către Țară, Rege și Șefi!

A fost totul atât de modest și simplu; dar atât de înălțător în spatele tranșeelor și cu dușmanul la patru sute de pași de noi!...

A doua zi liniște, a treia zi la fel, a patra zi o incursiune dușmană, în care a murit cântărețul dulce al regimentului Sublocotenentul Trifu Octav, ne-a arătat că sărbătoarea Crăciunului 1916 trecuse!

Dar zorile unui nou an plin de speranțe și îmbărbătare se arătau în zare!...

FAPTA SERGENTULUI ȚINTĂ

În retragerea de pe Argeș, batalionul II din regimentul 73 infanterie, trebuia să formeze ariergarda unei întregi coloane, de două regimente, care se scurgeau pe la est de Mihăiești și Bragadiru.

Două baterii de tunuri de 75 mm. sprijinea batalionul.

Dușmanii de patru ori mai mulți ca noi, ne urmăreau fără răgaz.

Tunul bubuia spre Copăceni și apus de Budacornetul. O bătălie cumplită se da acolo, pentru trecerea Argeșului!...

Era ultima nădejde de scăpare a Bucureștiului!

Batalionul ocupase poziție la 2 kilometri spre răsărit de șoseaua, care duce la Epurești, susținut de artilerie de pe malul stâng al Argeșului. Batalionul întreg, cu cele patru companii număra 560 de oameni, din 1200, cu care luase parte la luptele de pe Neajlov.

Dușmanul spre partea noastră, ne pierduse urma și părea că atacă puternic spre șoseaua Alexandriei. Se dase ordin batalionului din ariergardă, să reziste pe poziție cel puțin trei ceasuri, până ce coloanele se vor fi scurs la nord-est de Bragadiru.

Comandanții de companii își recunoșteau în grabă sectoarele, iar tunarii își măsurau distanțele, luând repere cât mai depărtate, pentru a ține pe dușman cât mai departe de Argeș.

Era o întrecere între infanteriști și artileriști, de a se pregăti pentru a se face față dușmanului.

După un ceas, companiile se găseau gata toate pe

poziție, întinse pe trei kilometri, cu un pluton de mitraliere — singurul care'l mai aveam — așezat la răsărit de sat, flancând șoseaua care venea dela Buda și Popești.

Observatorii artileriei așezați înapoia liniilor noastre, prin câțiva pomi înalți ai unei muchi de deal, ne spuneau că tunurile de 75 sunt gata de tragere, numai dușmanul să se arate.

Lopețile intraseră în joc și începuseră să scormonească pământul jilav, ca să facem adăposturi. N'apucasem să ne isprăvim măștile individuale, că patrula caporalului Nichita, se întoarce și raportează că două coloane inamice, lungi, înaintează dinspre Epurești.

În adevăr, peste un sfert de ceas zărim cu ochii liberi, primele patrule dușmane, care mergeau peste câmp spre noi? Dar parcă mergeau mai mult de flanc! Ce să fie?...

La noi nici o mișcare, toți ne lipiserăm de pământ. Nici o șoptă, ci numai vorba înăbușită a sergentului Țintă, se mai auzea în așezarea grupului de mitraliere, ca să bată cât mai bine spre Epurești. Iși îngropase piesele în pământ, le învelise cu crengi de rechetiță și îngrămădise lângă fiecare din ele mormane de cartușe.

De odată pe deasupra șueră un obuz, spintecând aerul cu un foșnet înăbușit... Apoi altul și curând alte patru...

Bateriile noastre deschiseseră focul în coloanele dușmane, care înaintau strânse, prezentându-ne flancul.

Nu se așteptau la aceasta!!.. Atâta îndrăzneală! să vii în coloane pline, fără să te mai gândești, că drumul spre Argeș nu era încă deschis. Ce-or fi socotit dușmanii, că noi am dat bir cu fugiții? Sau, că nu mai avem trupe spre **Popești-Mihăilești**.

Atâta neștiință din partea lor?! Ei care se păzeau și înaintau totdeauna cu băgare de seamă? Eram uimiți!...

Tunurile noastre trăgeau bine, căci s'a văzut numai decât, cum coloanele dușmane se risipesc în pâlcuri

rare și umplu întreg câmpul negru și mohorât. Bateriile noastre trag fără încetare, obuz după obuz și se vedea, că supăra rău pe dușman.

Dar acest lucru ne-a descoperit poziția, că de unde coloanele inamice înaintau spre apus, către podul dela Buda, au schimbat direcția și veneau acum spre noi.

Ne-am dat cu părerea, că aceste coloane surprinse, — nebănuind să mai fie trupe românești spre Popești — aveau însărcinarea să atace în flanc trupelul diviziei, care lupta spre Copăceni.

Patrulele lor surprinse, au luat-o și ele spre noi.

Aveam ordinul să nu deschidem focul, decât la bătaia bună a armei, 700 metri.

Și iată-ne transformați în flancgardă, a trupelor ce luptau pe Argeș, la apus de Mihăilești, din ariergardă cum eram sortiți să fim...

Mă uitam la sergentul Țintă, plin de nerăbdare, care nu-și mai găsea locul și abia aștepta să înceapă tragerea cu amândouă piesele deodată. Dacă ar fi fost după el începea tragerea de acum..., când pâlcurile inamice se găseau cam la 2000 de metri de mitralierele lui.

Bateriile noastre însă aveau grijă, trăgeau mereu și loviturile — le vedeam bine cădeau în mijlocul rândurilor dușmane.

Noi infanteriștii ne frecam mâinile de bucurie!..

Dușmanul începe să se risipească în valuri, care se opresc curând cu fața spre noi. Patrulele lor se loviseră de ale noastre și se auzea schimb de focuri de armă.

Peste o jumătate de ceas artileria grea dușmană intră în joc și obuze mari spintecau văzduhul trecând pe deasupra noastră, fășând groaznic! Dar obuzele lor, treceau mult peste tunarii noștri, care nu se lăsau înfricoșați și trăgeau mereu în valurile vrăjmașe, care porniseră spre noi.

Aburul zilei umede de Noembrie, împiedeca observarea aeroplanelor vrăjmașe și tragerea tunurilor lor mari, era grea. Dar lucrul nu putea rămâne așa,

fiind că curând bravele noastre baterii de 75, sunt încadrate, bătute cu obuze mari de 150 și reduse la tăcere.

Am aflat dela observatori, că tunarii noștri schimbă de poziție, la 4 km. înapoi spre răsărit de Cornet.

Ne venea nouă rândul...

Valurile dușmane care se opriseră câțva timp, sunt întărite și vin tot mai dese spre noi...

Sergentul Țintă, schimbă fețe, fețe de necaz, că nu poate deschide focul, când are țintă așa de bună. — Avea ordin să nu înceapă tragerea decât la o mie de metri, ca să nu se demaște, iar contra patrulelor să nu risipească muniție degeaba.

Focuri vii de armă și mitraliere, ca și bubuit de tunuri, care nu se mai sfârșea, se auzea la dreapta. Era divizia 21 care lupta din greu cu dușmanul.

Inamicul pe patru valuri se apropie mereu, de noi. Sunt mulți!.. și pare că ne copleșesc.

La o mie de metri, întreg plutonul de mitraliere începe să tragă cu furie în primele valuri; care se clatină. Și ca o îmbărbătare, bateriile noastre încep și ele să tragă din noua poziție, acoperind valurile inamicului.

Curând însă o grindină de obuze se abate asupra noastră. Mitralierele trag bandă, după bandă și sergentul Țintă aleargă dela piesă la piesă, pentru a le ajusta mai bine tragerea, fără să-i pese de spărturile de obuze și gloanțele dușmane.

Vrăjmașul are pierderi mari, valurile se opresc; dar altele noi înaintează dinspre Epurești.

Bateriile noastre sunt din nou încadrate de artileria grea și silite să înceteze focul. Ne gândeam să fi avut și noi măcar câteva tunuri grele..., ce n'am fi făcut!

La 700 de pași pușcașii încep tragerea.

Este un zgomot drăcesc! arme, mitraliere, obuze mici și mari, pocnesc în aerul umed, îngrozitor! Abia poți auzi o vorbă și comenzile comandanților de plutoane. Mai ales vuetul prelung dela dreapta, care nu se mai sfârșește este înspăimântător!

Plutonul de mitraliere trage prin secerare, mereu cu focul bine țintit.

Deodată două obuze unul după altul cad lângă mitraliere. Sfărâmă complect una din piese, omoară pe ochitor și unul din servanți și rănește mâna dreaptă a sergentului Țintă.

Piesa alăturată dela celalt grup are pe ochitor și doi servanți răniți.

Atunci, se ridică în picioare sergentul Țintă, și cu pumnul stâng încheștat, amenință spre inamic strigând: „Mi-o făcură-ți!”..., dar n'am să vă las și-am să vă arăt eu vouă!”....

Își înfășură mâna dreaptă, aproape zdrobită în bătă și trimite un servanț ca să-i facă rost de un bandaj. Rămâne în mijlocul pieselor și prinde el însuși să tragă cu mitraliera, care rămăsese fără servanț. Mai avea numai trei piese, dar care trăgeau de minune în rândurile dușmanilor, care ajunsese la 500 de pași de noi.

Peste un sfert de ceas un glonț de mitralieră rănește greu pe Locotenentul I., comandantul plutonului de mitraliere, care este luat pe brațe și dus de ostași înapoi la postul de prim ajutor.

Sergentul Țintă, ia comanda plutonului. Și parcă'l văd și acum, înalt, spătos cu chipul de adevărat viteaz plimbându-se dela piesă la piesă, încurajând pe servanți și întrebându-i, dacă mai au muniții!...

Rândurile noastre se răresc mereu! Încă o mitralieră e scoasă din serviciu, rămăsesem numai cu două!

La trei sute de pași, inamicul începe să ne întoarcă flancul drept, cu rezerve noi băgate în foc. Pușcașii și mitralierele noastre trag cu înverșunare.

Trecuse cele trei ceasuri ordonate ca să acoperim retragerea coloanelor; dar lupta dinspre Copăceni nu era hotărâtă...

Ce era să facem? noi ne îndeplinisem misiunea, dar cum rămânea cu flancul diviziei dela dreapta?

Inamicul se apropiase mult și acum primeam numai focuri de flanc.

Comandantul batalionului, nevoind să cădem prinși

în mâinile dușmanilor, ordonă retragerea la răsărit de Cornet, comunicând și bateriilor noastre acest lucru.

Sergentul Tintă, rămâne pe loc cu mitralierele pentru a ne acoperi retragerea, împreună cu 2 plutoane de pușcași. Și acest viteaz și-a îndeplinit bine datoria ținând în loc valurile dușmane până ce noi ne-am scurs la miez de noapte de sat.

N'a părăsit poziția, decât când o spărtură de obuz i-a sfărâmat piciorul stâng și nu mai avea muniții pentru mitraliere!...

Peste trei sferturi de ceas ne ajungea și el în satul Cornetul, purtat de doi improspătători pe brațe și cu amândouă piesele neatinsel

L-am întâlnit mai târziu în spitalul din Focșani, cu piciorul stâng tăiat deasupra genunchiului, vindecat și cu inima totuși plină de speranțe...

FAPTE DE VITEJIE

Mulți care au făcut războiul de întregirea neamului, vor fi auzit de luptele dela dealul Porcului; dar puțini cunosc cumplitele atacuri, care s'au dat după prima jumătate a lunii August 1917, pentru cucerirea de către dușmani a acestei poziții însemnate și apărarea vitejească pentru păstrarea ei, de către gloriosul regiment 30 Muscel.

Poziția dela dealul Porcului, avea multă însemnătate pentru Armata II-a română. Cine stăpânea dealul Porcului, avea un observator foarte însemnat, din care puteai privi în liniile armatei I-a române și în spatele armatei II-a.

După înverșunatele lupte dela Muncel și dealul Podișului, regimentul 30 Muscel primește ordinul să ocupe și să păstreze cu orice preț, pozițiile depe dealul Porcului și dealul Periilor. Acest viteaz și încercat regiment a ocupat întreaga poziție cu două batalioane, iar cu al 3-lea făcea legătura la stânga cu un regiment rusesc, la Irești și Voloșcani.

La 15 August regimentul 496 rus, se retrage de pe front, numai în fața amenințării câtorva patrulare dușmane și descoperă astfel, flancul stâng al regimentului 30 Muscel!...

Cu mari greutateși batalionul 3 din regimentul 30, poate face față grelei situații, până ce spre seară rușii, care fugiseră de pe poziție, sunt readuși din nou s'o ocupe.

La 16 August însă, dușmanul atacă puternic tot pe ruși, pe care-i pune pe fugă.

Rușii fug peste batalioanele din regimentul 30 Muscel și umplu șanțurile românești. Ai noștri fac față imediat situației prelungindu-și stânga și astupând drumul deschis, cu arme automate.

Dușmanul totuși isbutește să se strecoare prin golurile lăsate de ruși și întoarce stânga batalionului 3, căzând în spatele companiei 9-a...

O luptă groaznică se încinge la baionetă! Compania 9-a se bate cu desnădejde, ca să scape din cleștele dușman. Rezerve din compania 10-a sar în ajutor și în fine cu mare greutate și lupte la baionetă, de o vitejie fără seamăn, ai noștri isbutesc să se descleșteze de dușman și se retrag după ordin, lăsând Ireștii în mâinile vrăjmașilor.

În aceste lupte corp la corp, companiile a 9-a și 10-a pierd aproape jumătate din oameni; dar nu s'au lăsat a fi făcute prizoniere, deși erau aproape încercuite, producând în acelaș timp dușmanilor pierderi înecite.

Noaptea, poziția se reface și ambele batalioane din 30 Muscel, întărite și cu al 3-lea, retras din Irești, ocupă solid dealul Porcului.

Dealul Periilor rămâne să fie apărat acum de două batalioane din regimentul 3 de Mars.

Tot în acea zi batalionul 2, din 30 Muscel este retras și rămâne ca rezervă de Brigadă.

În fața atacurilor dușmane care se anunțau, muscelenii lucrează de zor la organizarea poziției zi și noapte, complectând șanțurile și aruncând rățelele de sârmă înainte.

În ziua de 17 August dimineța, inamicul deslănțue un bombardament groaznic, cu tot felul de tunuri, asupra poziției regimentului 30 Muscel; iar la ceasurile 10, infanteria germană pornește la atac, în valuri dese.

Voinicii noștri însă, care vegheau primesc pe dușman cu un foc ucigător de arme și mitraliere, oprind atacul la 200 de pași de rățele.

Valurile vrăjmașe nu mai pot înainta un pas, au pierderi mari și cer sprijinul artileriei lor.

În adevăr peste un sfert de ceas, un foc ucigător de obuze se abate asupra șanțurilor batalioanelor I și III. Vitejii musceleni au pierderi mari, șanțurile sunt răvășite și întoarse în cea mai mare parte a poziției; dar unul nu dă înapoi, nici unul nu se înfricoșează și țintesc mereu în dușman.

Atacul este respins!... Poziția regimentului este însă toată fărâmițată, firele telefonice rupte și șanțurile de circulație aproape astupate.

La orele 4 d. a. dușmanul atacă din nou cu mai multă furie; dar este respins de vitejia ostașilor noștri, care apără cu o îndârjire nemai pomenită poziția.

Batalionul al 2-lea din rezervă intră și el pe poziție.

Dușmanul nu mai încearcă nici un atac, până în după amiaza zilei de 18 August, când un bombardament nemai pomenit se deslănțue asupra întregii poziții, condus de aeroplane, care aruncau și bombe asupra șanțurilor ocupate de ostașii noștri.

Bombardamentul artileriei ține două ceasuri neîntrerupt și pe la orele 5 după amiază, trăgătorii dușmani în valuri dese, pornesc la atac. Sunt 6 valuri.

Muscelenii răsar la posturi ca din pământ și focurile lor de arme și mitraliere fac goluri mari în rândurile dușmanului.

Valurile atacatorului vin însă mereu cu o furie nebună! În acelaș timp spatele poziției este bătut groaznic de artilerie.

Un batalion rusesc din regimentul 495, trimis să umple golul dintre batalionul I și al III-lea, părăsește poziția și inamicul pătrunde în șanțuri!

Compania 2-a aproape învăluită și înjumătățită de pierderi este împinsă înapoi, iar dușmanul ocupă o parte din poziția noastră.

Compania 6-a din rezervă, contra atacă cu atâta furie, împreună cu resturile companiei 2-a, că gonește pe dușmani, mult mai numeroși și recâștigă poziția pierdută.

Dușmanul se retrage grăbit și zăpăcit, sfârticat de obuzele tunarilor din regimentul 6 artilerie, care eșiseră cu tunurile la creastă, spre a trage mai bine

și fără a ține socoteală de pericolul la care se expun!

Noaptea se lasă peste tot întinsul și vitejii ostași ai regimentului 30 își refac șanțurile. Compania 2-a este retrasă în rezervă.

Batalionul rusesc din regimentul 495 este adus cu mari greutate din nou pe poziție, iar în spate se aduc noi rezerve. Un batalion din regimentul 4 Infanterie și unul din 45/60 Infanterie.

Ca rușii să nu mai fugă de pe poziție, li se pun în spate o companie din regimentul 28 Infanterie.

În ziua de 19 August bravul regiment 30 Muscel este citat pentru vitejia de care a dat dovadă în zilele de 16, 17 și 18 August cu ordin de zi pe Brigadă și Divizie.

Tot în această zi pe la ceasurile 9, inamicul atacă iarăși. Un bombardament îngrozitor de artilerie se napustește asupra șanțurilor ocupate de musceleni; bombardament care ține până la orele 1,45 după amiază. Aproape 4 ceasuri și jumătate!...

Această groaznică vijelie de obuze răscolește toate lucrările, sfărâmă răfelele de sârmă, rupe toate legăturile telefonice și îngroapă în pământul șanțurilor, mulți din vitejii ostași, care apăraseră poziția cu atâta voinicie cu o zi înainte.

Pe la ceasurile două după amiază, coloanele de asalt dușmane pornesc la atac, iar artileria lor bate cu furie tot spatele poziției românești.

Mulți din vitejii apărători pieriseră, înveliți în pământul scump pe care-l apărau; dar mai rămăseseră destui ca să primească pe inamic cum trebuie.

Grupele de viteji se răriseră rău, unele nu mai numărau decât cu 4-5 oameni! Mitralierele nu mai aveau decât 3-4 servanți, dar au oprit atacul dușman și și-au păstrat poziția dată în seama lor!...

Furios de neizbândă, dușmanul începe să ne toace iarăși cu artileria. Obuzele cad ca grindina, sfărâmând totul în calea lor. Se făcea o risipă de munițiuni nemai pomenită! Intreaga poziție este bătută de artileria de câmp și de tunuri grele...

Rezervele noastre nu scapă nici ele fără pierderi.

La ceasurile 3¹/₂ după amiază infanteria dușmană pornește din nou la atac, cu furia desnădejdei.

Puțini mai rămăseseră din ai noștri! Mușcelenii suferiseră mari pierderi...

În această situațiune grea, dușmanul isbutește să rupă frontul între compania 6-a și 10-a și ocupă șanțurile noastre.

Compania 6-a este învăluită la stânga, contra atacă însă cu furie, pentru a-și câștiga linia de foc pierdută; dar nu izbutește..., dușmanul fiind împătrit la număr.

Dintr'o pădurice din spate plutonierul Șerboiu N. își adună câțiva oameni, din acei ce-i mai rămăseseră din pluton și în fruntea lor se repede pe inamic pentru a-l goni din șanțurile ocupate. El cade însă ca un brav, în fruntea vitejilor săi, străpuns de baionetele dușmane.

Două plutoane dela stânga companiei 6-a, care luptau cu disperare la baionetă și nu voiau să-și părăsească poziția sunt făcute prizoniere. Mai rămăseseră doar câțiva oameni...

Situația este grea! Compania 7-a primește ordin să contra atace flancul și spatele dușmanului, care înainta victorios.

În acest timp însă, comandantul batalionului 2, trimisese un agent de legătură, pe sergentul Siliceanu, ca să comunice companiei 6-a să reziste cu orice preț pe poziție, fiindcă compania 7-a va contra-ataca.

Sergentul Siliceanu, în timpul când se strecura spre compania 6-a pentru a-i transmite ordinul, dă peste o mitralieră dușmană, care tocmai își ocupa o poziție în spatele companiei 6-a. Servanții dușmani nu-l văzuseră. Fără a-și pierde cumpătul, viteazul sergent se ascunde după un pom, ia arma la ochi și fără multă vorbă omoară doi servanți! Apoi se repede pe mitralieră și prinde pe al 3-lea servanț.

Cu mitraliera în spinare și cu servanțul dușman legat, se prezintă apoi comandantului său de batalion.

După ce-a predat trofee, sergentul Siliceanu a plecat pentru a-și îndeplini misiunea primită.

Acest viteaz, a fost citat în urmă cu ordin de zi

pe divizie, înaintat plutonier și a fost decorat de Majestatea Sa Regele Ferdinand cu Virtutea Militară de aur clasa I, de război.

Compania 7-a susținută de o serie de mitraliere contra atacă. Și cade în flancul și spatele unităților dușmane, care ocupaseră poziția companiei 6-a și întorceau lucrările spre noi.

Secția de mitraliere deschide focul așa de bine, asupra dușmanului, că-l lovește în flanc, în timp ce compania 7-a într'un avânt nebun și în strigăte de Ura... se repede la atac...

Dușmanii surprinși se zăpăcesc și-o iau la fugă lăsând pe poziție 12 mitraliere cu munițiile lor cu tot.

Vitejii acestei companii îi urmăresc în frunte cu bravul lor comandant locotenent de rezervă Minculescu.

Artileria vrăjmașă se năpustește din nou cu obuze pe vitejii ostași ai companiei 7-a și ai secției de mitraliere, lovind mulți din ei.

Locotenentul Minculescu cade rănit în fruntea companiei sale de viteji, lovit de un obuz; dar vechile tranșee ale companiei 6-a sunt ocupate de ai noștri.

Secția de mitraliere pierde aproape toți servanții, comandantul ei însă, sublocotenentul de rezervă Ganea Iacob nu încetează focul. El ochește singur mitralierele secerând pe dușmani, cari fug de rup pământul.

La stânga se încinge o luptă la baionetă, în care sergentul instructor Radu Gh. comandantul plutonului 3, moare ca un erou în fruntea ostașilor săi.

Dinapoi artileria noastră, susține cu înverșunare contra atacul, bătând în plin coloanele inamice care se retrag și oprește cu totul un nou atac.

Dușmanul nu se lasă însă! Spre seară încearcă un nou atac, de astă dată în fața companiilor I-a și 3-a. Este însă respins cu pierderi mari.

S'ar fi crezut că s'a isprăvit odată, cu atâtea atacuri asupra dealului Porcului, după atâtea pierderi mari suferite!... de unde!... în dimineața zilei de 20 August inamicul deschide din nou un bombardament năpraznic asupra poziției noastre!

Artileria noastră îi răspunde și văzduhul vueste de parcă ar fi fost o mare în fierbere.

Comaniile din linia I-a suferă rău de bombardamentul dușman; dar ostașii rămân neclintiți pe poziție.

Pe la ceasurile 11, infanteria inamică pornește la atac asupra sectorului batalionului întâi.

Atacul dușman este însă respins și de astă dată, cu mari pierderi!

La ceasurile 1 după amiază, dușmanul atacă din nou, cu mai multă furie, companiile batalioanelor I și II.

Este respins, dar revine din nou la atac cu o încăpățănare uimitoare!

În această zi a dat 12 atacuri!

Rățelele de sârmă și pământul dinaintea lor, sunt pline de morții vrăjmași, din care unii au rămas înțepeniți în genunchi, în poziție de tragere, sau în picioare, agățați și susținuți de țepile rățelelor de sârmă.

De astă dată regimentul 30 Muscel a băgat groaza în dușmani! și de acum trupele lor nu mai îndrăznesc să mai atace, cu toată pregătirea grozavă de artilerie ce se face și risipa mare de munițiuni!

Prizonierii luați în urmă ne-au povestit, că artileria lor a tras cu ordin, în propriile lor trupe de asalt, care nu voiau să ne mai atace, fiind înspăimântate de vitejia și îndârjirea românească!...

Alții ne-au spus că în Irești, au fost împușcați peste 60 de ostași dușmani, care au refuzat să mai atace poziția regimentului 30!...

De atunci poziția a rămas numai în mâinile noastre.

Regimentul 30 Muscel a pierdut în aceste zile de glorie: 5 ofițeri, 235 de ostași răniți și 470 ostași morți...

Ce fapte mai mărețe poate înscrie un regiment în cartea de aur a neamului?

Pe lângă Mărăști, luptele dela dealul Porcului sunt mândria acestui brav corp de viteji. Pe lângă decorația cea mai înaltă de război „Mihai Viteazul” clasa III-a, drapelul acestui eroic regiment a mai adăugat „Virtutea Militară de aur” clasa I-a de război.

A L B E Ş T I

După luptele crâncene de pe Argeş, resturile unui viteaz regiment, — care a arătat duşmanului ce poate românul în desnădejde, la răsărit de Călineşti şi Găeşti, au ajuns prin Poenari, pe Teleajăn.

Dela Titu şi până la Cojasca, cavaleria duşmană ne-a hărţuit mereu, dar de aci înainte ne-au pierdut urma.

Mergeam zile întregi prin noroiul clisos a celor din urmă zile de Noembrie, poposind târziu noaptea în câte un sat, unde locuitorii ne primeau cu multă bunătaie, încălzindu-ne şi punându-ne la îndemână tot ce puteau. Apoi în zorii zilei mohorâte şi umede porneam din nou la drum lung.

Cu cât ne apropiam de Ploeşti, tunul se auzea mugind prelung spre miază noapte...

Se auzise că ruşii vin în număr mare din spre Buzău, ca să ne acopere retragerea?!

Intr'o noapte am ajuns la Netoţi. Ne deprinsesem de câtva timp să nu mai fim turburaţi nopţile, aşa că ne mai înfiripasem puţin; deşi nu mai rămăsesem cu toţi decât vreo 600 de oameni, în regiment.

La Netoţi, se părea, că intrasem într'un viespar! aşa clocotea văzduhul de zgomotul tunurilor care venea din toate părţile, dinspre Ploeşti, Bucureşti şi chiar mai la răsărit spre Cătruneşti. Apoi un zgomot de căruţe şi coloane care se scurgeau fără de sfârşit spre Buzău.

Se părea că singurul drum ce ne mai rămâne deschis este cel spre Mizil.

Noaptea se auzeau bine răpăiturile mitralierelor, către Ploești și Poenari.

Unități de ale noastre și coloane de căruțe se scurgeau zi și noapte, unele oprindu-se pe Cricov, altele trecând înainte.

La Netofi, ne-a venit ordinul ca să ne îndreptăm spre Vadul Părului, unde cu alt regiment din divizie să ocupăm poziție înapoia Cricovului și să apărăm drumul dela Albești, pentru a opri înaintarea dușmanului ce venea dinspre Ploești și miază noapte.

În toiul nopții am pornit-o la drum, prin Rădila, așa că la ceasurile 8 dimineața ne găseam în Vadul Părului. Noi ne-am oprit aici, cellalt regiment cu care făceam brigadă, a trecut la Albești.

Aici am văzut că nu eram singuri, fiindcă în sus spre Urlați, se întindeau alte unități de ale noastre; iar spre Cioceni ne legam cu altele. Toate din divizii streine de a noastră.

Despre ruși nici vorbă să-i zărim venind...

Poziția pe care trebuia s'o apărăm se întindea mult peste puterile noastre, până la Cioceni.

Toată ziua am trecut-o la săpatul șanțurilor, ca să ne facem adăposturi. Lucru mergea ușor fiindcă pământul era moale de atâta ploaie și lopețile se înfișeau în el, ca într'un aluat. Pe la prânz un ofițer de rezervă, care venea călare dinspre Fierbinți, ne-a adus vestea, că dușmanii au intrat în București și că acum înaintează în coloane dese către Mizil și Urziceni, ca să ne taie retragerea!

Auzisem însă, că trupele Grupului apărării Dunărei, ne acopereau stânga și că sunt în luptă cu coloane dușmane spre Urziceni și mai la răsărit.

Am grăbit lucrul, ca să nu ne prindă dușmanul cu treaba nefăcută și cu toții nu ne mai gândeam decât la datorie. Cum să apărăm pământul țării, bucată, cu bucată și să nu mai lăsăm pe vrăjmaș să treacă înainte, până ce rușii ne vor veni în ajutor!...

Seara ne-a sosit vestea, că o divizie de cavalerie rusească a și sosit în Mizil?

Toată noaptea de 26 Noembrie nimeni n'a închis

ochii pe linie. Chesoanele au reîmprospătat munițiile și ni s'a reînnoit hrana de rezervă.

Impușcăturile de arme și mitraliere, se deslușeau bine, dușmanul se apropie de noi. Tunul se auzea pe dreapta și pe stânga noastră.

La 27 dimineața, două baterii de tunuri de câmp ocupă poziție în spatele nostru spre Tomșani, pentru a ne susține. Dela ceasurile 9 se aude împușcături la Podeni, spre N. V. de noi și Bojdani pe Ialomița.

Ariergardele noastre țineau încă bine calea dușmanului.

Toată ziua am trecut-o complectându-ne lucrările și patrulând des spre apus și nord.

Dușmanul înainta încet dinspre Ploești și mai repede dinspre Plopul și Ialomița. Ne-am dat numai decât socoteala, că va căuta să ne prindă în clește pe la flancuri, tăindu-ne drumul spre Mizil. Se arăta deci o luptă grea, pentru acei care apărau poziția dela Albești. O luptă pe viață și pe moarte! Dumnezeu cu noi!... BCU Cluj / Central University Library Cluj

La 28 luptele se întind până spre Orzoaia și la Sud până la Ciorani.

Pe frontul nostru încă nimic?!

Pe la ceasurile 8 ni se aduce vestea, că coloanele inamice trecuseră Ialomița, pe la Ferbinți și Bojdani, respingând ariergardele noastre la Adâncata.

Pe la ceasurile 10, auzirăm și mitralierele țâcănind de zor la stânga. Ne dam socoteala că ar fi cam pe la Meri, sau Ciorani?

Rușii pe care-i așteptam de zor și care ar fi trebuit să sosească din noaptea trecută nu se mai arătau!...

Pe la ceasurile 11 trupele noastre de pe dreapta intraseră în luptă cu dușmanul!

Numai la noi nimic?!... Nesiguranța ne doboră! luptă la dreapta, luptă la stânga!... Și culmea, „colac peste pupăză” se mai zvonește că lupte grele se dau la Slătioarele și Sălciile!... Asta ar însemna, că ai noștri se bat la stânga și în spatele nostru.

În fața noastră tot nimic... liniște cumplită! Grenade,

bubuituri prelungi de tun, mitraliere și focuri de armă, se îndesau tot mai multe la dreapta...

Ploaia mărunță din ajun încetase, dimineața zilei se arătase mohorâtă și cu o ușoară ceață. Pe la ceasurile zece însă, un vânt tare din spre răsărit, goneste norii peste noi și un cer plumburiu spălăcit se arată. Câte o pată albăstrue ștearsă, mult spre apus, arată o înseninare.

La 12 din zi un aeroplan mare alb dușman, se arată în zare spre Ploești! Cât ai clipi din ochi a fost deasupra noastră, s'a rotit spre Ciorani și apoi a luat drumul spre Mizil.

După o jumătate de ceas se întorcea din spre Fulga, luând toată poziția noastră în lung, începând dela Bărătură, Cioceni, Albești până în sus de Urlați.

— Acum... ne vine rândul! — aud glasul locotenentului Teodorescu.

O patrulă dela noi se întoarce și raportează, că pădurea dela Râfov este înțesată de dușmani.

În zare Ploeștiul se zărește învelit într'o mare de fum! Sunt cazanele și depozitele de benzină și păcură, care ard de vre-o patru zile.

Dela sud, o patrulă ne aduce știri mai bune; că dușmanul n'a trecut încă Prahova și că luptele se dau spre Adâncata și Drăgănești; iar ai noștri țin bine trecerile râului din acea parte.

Nu trecuse un ceas dela știre, că două companii, care ațineau ca ariergarde drumul dușmanului la Coșlegiul și Netoși, se retrag peste noi, aproape învăluite la aripi de valurile dușmane, care înaintează dinspre Dârvari și Netoși.

Trupele dela Drăgănești se retrag și ele.

Puțin în urmă, obuze dușmane încep să cadă din ce în ce mai dese în liniile noastre. Câteva case din Rădila ard.

Valurile dușmane înaintează din spre Dârvari și Netoși. Ii vedem acum bine cu ochii liberi...

Ostașii noștri lasă lucrul șanțurilor și trec la posturi.

Dușmanii înaintează încet, cu multă băgare de seamă.

Artileria lor bate prost, mult înaintea noastră, spre Rădila.

La Albești, lupta este în toi. Artileria noastră din spate deschide focul, spre Scheiul și Valea Largă.

— Să știți băeți, că la dreapta este tot pericolul! — ne spune căpitanul Dumitriu. — Acolo să fim cu ochii în zece!...

În adevăr pe drumul ce venea pe sub Valea Călugărească și în lungul căii ferate Ploești-Buzău, spre apus, vedem valuri, valuri cenușii, care se scurg spre Albești.

Albești și Valea Meilor sunt bătute cu vijelii de obuze.

Regimentul dela dreapta cu care făceam brigadă, abia mai poate prididi în luptă! Este atacat de forțe împătrite, care toate vin dela Ploești și Boldești.

În fața noastră inamicul pare că a înțepenit în Rădila și Netoși?!... Ce să fie?

Pe la ceasurile două și jumătate deslegăm și această minune: ne vine știrea, că o coloană dușmană înaintază pe dreapta noastră!... Vin dinspre Racova și Valea Cucului. Mai auzim, că trupe de ale noastre — o brigadă care luptase noaptea trecută la Cocorăști-Mislea și Protosinghelul se retrage spre Călugăreni și Tohani!

Nu se putea o veste mai proastă...

Privim spre dealurile pline cu vii dinspre Valea Călugărească și Urlați. Printre ele se scurg valurile dușmane, care încearcă să ne învâluie spatele și dreapta.

Artileria noastră dinapoi deschide un foc viu spre Poeni și Valea Largă, care răspândește pachetele inamice, ce căutau a se infiltra prin vii în spatele trupelor din Albești. Cioturile de vițe și araci sar în aer în mii de bucăți.

Alte trupe dușmane găsind drumul liber prin Valea Meilor, atacă flancul regimentului din Albești. Cu tot focul de artilerie bine țintit nu poate fi oprit.

Curând artileria grea dușmană intră în joc și peste un sfert de ceas reduce la tăcere, bateriile noastre dinspre Tomșani.

Regimentul care apăra Albeștii atacat din față și flanc, de forțe numeroase este împins înapoi și se retrage la apus de Loloaiasca. Acum flancul nostru drept rămâne în vânt!

Dușmanul ocupă lucrările dela nord de Albești și Albeștii de Mur. Mitralierele lor încep să ne bată în coastă.

Drumul spre Mizil este înșesat de coloane, tot felul de căruțe și divizia nu aprobă retragerea...

Pe când dușmanul se credea biruitor, regimentul vecin se reface și ajutat de un batalion de al nostru, pornește la un contra-atac disperat, gonind pe inamic din Valea Meilor și Albești. A fost o luptă la baionetă groaznică! în care dușmanul a avut multe pierderi.

Se părea, că lucrurile încep să se liniștească, cu toate că artileria dușmană, nu ne cruța o clipă.

Un ordin scurt vine dela Divizie: „Trebue să ținem cu orice preț poziția până la căderea nopții, ca să dăm timp coloanelor de subzistență și trenurilor de muniții, ca să se scurgă la Mizil”.

Dar cum?! Eram strănși de toate părțile de dușmani împătřiți la număr.

Pe la ceasurile patru se deslănțue o tragere nebună de artilerie asupra noastră, bătând toate lucrările dela Albești, Vadul Părului și până la Cioceri.

Vijelia de obuze ține o jumătate de ceas fără întrerupere și ne astupă câteva șanțuri. In spargerea obuzelor, noroiul sărea în stropi mari peste noi, acoperindu-ne ochii și fața.

Pe la ceasurile 4 și 15 infanteria dușmană dinspre Rădila și Coșlegiul pornește la atac pe patru valuri.

Focurile noastre sunt însă bine țintite și opresc pe atacator la 300 de pași de șanțuri. Dușmanul se clatină... și este ținut pe loc.

Artileria lor se năpustește din nou pe noi răindu-ne simțitor rândurile.

Se făcuse 5 și noi nu îmbucaserăm nimic de dimineață. Dar cine se gândea la foame acum?!

Pe la ceasurile 5 jum., inamicul pornește din nou la atac, întărit cu trupe proaspete.

Un batalion de rezervă venit dinspre Inotești, intră pe front și prelungeste dreapta noastră, către Urlați.

Atacul inamic pe cinci valuri, pornește cu furie, în vreme ce artileria lor ne bate poziția și spatele ei.

Lupta la Vadul Părului este furioasă și dușmanul izbuteste să ne ocupe lucrările. Spre Cioceni ai noștri rezistă și inamicul este respins.

Ne retragem spre Tomșani, unde ne refacem. Ne numărăm din ochi, am rămas foarte puțini... să tot fi fost vreo 300 de ostași, din 7 companii!...

Artileria noastră, care se retrăsese la Sătuc, deschide focul și bate Vadul Părului, dând mult de lucru dușmanului.

Din Tomșani, resturile de viteji, care apăraseră poziția cu atâta îndârjire, pornesc la contra-atac, hotărâți să moară cu toții, sau să scoată pe dușman din Vadul Părului!

Ciocnirea este groaznică, baioneta are ultimul cuvânt și într'un avânt de o vitejie rară, dușmanii sunt asvârliti către Rădila și Dărvari.

Grupurile inamice fug îngrozite de lupta noastră la baionetă!...

La dreapta însă, inamicul are din nou câștig. Trupele noastre sunt scoase din Albești și asvârlite înapoi. Contra atacă însă din nou și scot pe dușmani din lucrări, aruncându-i spre Pantazi.

Incepe a se întuneca bine, dar focurile de artilerie nu conținesc. Obuzele inamice ne lovesc mereu.

În întunecul care se lasă, satele Rădila și Coșlegiul par o mare de flăcări. Câteva case ard și în Vadul Părului.

Inamicul nu se lasă și pe la ceasurile 6, încearcă un nou atac pe tot frontul, dela Valea Meilor și până la Cioceni; dar este opriți cu mari pierderi în fața Cricovului.

Umbra nopții învăluie complect tot ținutul. Spre Orzari se văd licărind rachete roși și albe, iar lumina focurilor din Rădila se așterne ca o flacăre uriașă peste noi.

De acum dușmanul pare că s'a liniștit, istovit de

pierderi! Focurile încetează pe tot frontul, numai ochii noștri mai pătrund în tunericul. Spre Urziceni, mult la stânga noastră, tunul mugește încă.

Pe la ceasurile 7, lăsăm patrule de contact pe poziție și ne retragem peste câmp, desfășurați, către Ceptura, Inotești și Degerați, pentru a acoperi Mizilul.

A doua zi dimineața suntem înlocuiți pe poziție de alte trupe, tot atât de fărâmițate ca ale noastre, dar mai odihnite. Noi ne retragem spre Buzău.

Abia între Mizil și Buzău ne întâlnim cu primele trupe rusești, câteva regimente de cavalerie și infanterie...

Rusnacii sunt grași, rumeni și veseli! Ne privesc cu milă, parcă ar voi să ne spună: Că ei sunt scăparea noastră? sau că de ei se va speria dușmanul, fiindcă noi n'am știut să luptăm!!!...

Peste două zile am auzit, că la prima ciocnire cu inamicul au fugit rupând pământul, oprindu-se tocmai la Buzău.

Ostașii noștri, care au luptat zile întregi în șir, pe vreme bună și mai mult rea, uitând de foame și chinuri trupesti, fără scule bune ca ale dușmanului; au răzbit numai prin curajul lor, prin disciplină și sufletul lor oțelit.

TELEFONISTUL...

În Octombrie 1916, unitatea se găsea pe valea Prahovei, în sectorul de răsărit (stânga râului Prahova).

Postul de comandă al Diviziei se găsea într'o vilă din Poiana Țapului, adăpostită după o muche de munte.

Și fiindcă vila nu avea decât cinci odăi mici, în care abia încăpuseră biourile și secretarii, centrala telefonică se instalase alături într'o căsuță mică cu trei încăperi.

Aici se adunau, agenții de legătură și curierii regimentelor de pe front, veniți după ordine sau cu rapoarte.

Luptele erau în toi pe Sorica, Cazacul și Clăbucetul.

Azuga, era jumătate a noastră, jumătate a dușmanului. Fabrica de postav era limita, care despărțea cele două tabere vrăjmașe.

Artileria dușmană de mare calibru, începuse să ne bată până în Sinaia! Astfel Poiana Țapului era mai toată ziua ținta artileriei inamice. Nu mai vorbesc de Bușteni, care era în cea mai mare parte, o grămadă de ruine.

Era în ziua de 14 Octombrie, dușmanul bătuse cu obuze mai toată dimineața, șoseaua care duce la Sinaia și crestele împădurite dela apus de apă. Câte odată chiar albia râului.

O baterie din reg. 2 Obuziere, adăpostită sub muntele Zamora și care făcea mult rău dușmanului, era căutată de aeroplane și obuzele mari vrăjmașe.

Pas însă, s'o găsească și s'o nemerească vrăjmașul!

O tot căuta mereu și din această cauză de două ori pe zi dimineața și seara ne tot lovea cu obuze de 305 și 150, care se spărgeau fioroase!

Ici colo cât un brad falnic, din față și din spatele bateriei cu pricina, se prăvălea la pământ ca trăsnet, atins de spărturile obuzelor. Acesta era tot răul ce făcea artileria vrăjmașă, bateriei noastre de obuziere, care-l supăra grozav!

Lucrurile erau însă mai înfricoșătoare pe șoseaua mare, care ducea dela Sinaia la Azuga. Șoseaua era mai toată ziua umblată de automobile sanitare, care cărau răniți de pe front, agenți de legătură, bicicliști și milițieni, care cărau pe front muniții și hrană.

O lume întreagă de ostași, care forfotea pe valea Prahovei în îndeplinirea datoriei. Și acestora le făcea mult rău bombardamentul dușman.

Câte odată un obuz de mare calibru nemerea firul apei și se spărgea într'un muget groznic, asvârlind pietrișul și apa, la zeci de metri în sus.

Dar lucrul nu înspăimânta pe ostași, fiindcă ei se obișnuiseră cu toate relele; deși câte odată nemearea în plin lanțul de milițieni, care cărau muniții și mâncare: spre Azuga, Sorica, Cazacul, Dihamul și Valea Cerbului.

În dimineața zilei de 14 Octombrie, bombardamentul dușmanului se deslănțui mai îngrozitor ca de obicei!... Loviturile lungi, cădeau cu înverșunare mai ales către postul de comandă al Diviziei.

Sorica și Cazacul, erau bătute cu obuze de toate calibrele. S'ar fi părut că o groznică vijelie se abătuse asupra acelor frumoase coame de munți, neîmpădurite.

Se prevestea un atac!...

În adevăr pe la ceasurile 9, coloane dese de infanterie, începură să se scurgă dinspre Clăbucetul Taurului și miază noapte de Azuga. Ele aveau ca țintă pozițiile noastre de pe Sorica și Muntele Cazacu.

Atacul dușman era sprijinit de multă artilerie, care pisa fără încetare șanțurile noastre. Obuzele cutropeau până și liniștita vale a Cerbului, în care se găsea o parte din reg. 2 Vânători și 5 Vlașca.

La ceasurile 11, dușmanul izbutise să ia o parte din pozițiile de pe Sorica, unde se găsea un batalion din reg. 21 Ilfov...

Dacă izbutea să ia șirul întreg de lucrări de pe Sorica, întorcea toată apărarea noastră dela apus de Prahova: Clăbucetul, Costilele, etc.

Situațiunea era grea! Rezervele diviziei se găseau în Bușteni.

Sectorul Cazacu unde se găsea reg. 6 Mihai Viteazul rezista, Sectorul Sorica, care era chiar pe linia de trecere a inamicului spre Bușteni și era cel mai înverșunat atacat, se clătina.

Se cereau întăriri pentru Sorica.

Artileria noastră intrase în acțiune și bătea coloanele dușmane, până aproape de Predeal. Văile multe și strimte ale munților, vuiau, ca o mare cuprinsă de o năprasnică furtună!

Puțină chibzuială a situației și comandamentul Diviziei, dă un ordin prin care hotărăște ca două batalioane din rezervă, să contra-atace Sorica, să respingă pe dușman și să reia poziția pierdută...

Toată artileria diviziei trebuia să susțină contra-atacul.

Timp nu era de pierdut, trebuia lucrat repede și s'a hotărât ca ordinul să fie transmis telefonic — atât unităților de pe Cazacu, Sorica, cât și celor de rezervă aflate în Bușteni.

Centrala telefonică a Diviziei intră în acțiune și începe transmiterea ordinelor.

În acest timp obuze mari, tot mai dese, se sparg împrejurul postului de comandă și a casei unde era instalată centrala telefonică.

Un obuz se sparge pe acoperișul casei cu centrala și prăbușește la pământ o parte din acoperiș.

Agenții de legătură, fug speriați, căutând a se adăposti în pădurea deasă de lângă casă.

La telefon, nu rămâne decât un sergenț din compania de transmisiuni a diviziei, care liniștit comunică ordinul diferitelor unități de pe front!...

Nu auzeai decât glasul lui puternic, dictând ordinul,

când regimentul 6 Mihai Viteazul, de pe Cazacul; când reg. 21 Ilfov de pe Sorica; când bateriilor din reg. 2 Artilerie și 2 Obuziere.

— Alo! ai înțeles?... repetă!... așa bine...

Și apoi urma: Allo! Allo! postul de comandă al regimentului 21...

Allo! reg. 102, Feldioara: veți contraataca cu două batalioane, din rezervă, etc. etc.

Obuzele se spărgeau tot mai dese în jurul casei...

Un obuz făcuse țandări aripa stângă a vilei, unde se găsea postul de comandă al diviziei.

Sergentul telefonist Petre Drăgan, rămăsese singur, în acea vijelie de foc, transmițând ordinul, care trebuia să ajungă neapărat pe front, fără să se gândească a-și pune viața la adăpost.

Când a terminat de comunicat, ultimei unități ordinul — artileriei grele din Piatra arsă — un obuz a nimerit drept în odaia cu telefonul, prefăcând în fărmăme zidurile, telefonul și pe sergent!...

Când s'a risipit fumul de moloz și pucioasă, s'au avântat câțiva camarazi, printre sfărâmături, să vadă ce s'a întâmplat cu telefonistul de serviciu... După o muncă de un sfert de ceas — în care timp obuzele se spărgeau mereu în jurul casei — sfărâmurile de ziduri și bârne au fost date la o parte.

Centrala telefonică era toată sfărâmată. Lângă ea cu trupul ciuruit de spărturi de obuze și capul un chiag de sânge, zăcea sergentul erou Drăgan Petre, cu mâna încleștată pe receptorul telefonului! În fața lui, sta masa de scris neatinsă, cu ordinul diviziei pe ea, stropit de sângele ostașului mort la datorie!...

Ne-am descoperit cu toții — ofițeri și soldați — în fața aceluia trup neînsuflețit de erou, făcându-ne cruce!

Umilul sergent Drăgan Petre, fusese unul din marii eroi!

Ce suflet desăvârșit de ostaș se pierduse, ce viteaz! ce conștiință în împlinirea datoriei!...

S'a verificat în urmă, prin alt fir telefonic, dacă ordinul se primise de toți? Toate unitățile de pe front îl primiseră la timp.

Contraatacul cu cele două batalioane din 102 Feldioara și-o companie din reg. 2 Vânători s'a dat. Nemții au fost respinși de pe Sorica și poziția a rămas tot a noastră.

Seara am înmormântat în cimitirul din Sinaia, între brazii falnici ai Carpaților și murmurul Peleşului, pe eroul sergent Drăgan Petre. L-am plâns cu toții ca pe un frate scump, deși nu-l cunoscusem decât de trei zile. Și se părea că și Prahova și Peleşul îngânau plânsul nostru.

PRIETENI DE OASTE

Dumitru, Brabete și Ion Vrabie, legaseră o prietenie adâncă încă din primele zile ale încorporării.

Nu erau din acelaș sat; ba încă din alte județe. Amândoi erau contig. 1916. Unul era dintr'un sat din Ialomița și altul din Dolj. Amândoi fuseseră recrutați pentru cavalerie și-și făceau serviciul într'un regiment de roșiori.

Din prima săptămână a intrării în cazarmă, răsăriseră ca buni ostași și instructorul îi prețuise astfel.

Brabete, vioiu, hotărât și-o fire iute. Vrabie, mai domol și la apucături cumpănit. O fire mai înceată, însă bine chibzuită.

Amândoi iubeau calul, ca un frate scump și pentru aceasta îndrăgiseră arma cavaleriei.

Războiul cel mare frământa în negură și sânge, țările care ne înconjurau.

Se vorbea că în curând o să intrăm și noi în hora mare!

Multe din unitățile noastre de infanterie și artilerie, fuseseră chiar mobilizate și se găseau pe frontiera Carpaților.

Un suflu de îmbărbătare, un vuet de zile mari și grele plutea peste tot întinsul țării.

Instrucția se urma cu temei în escadron. Călăria, carabina și lancea, se mânuiau cu înfrigurare. Parcă toți ostașii simțeau, că acum nu mai este vorbă să le întrebuinteze la inspecții și manevre: ci pe câmpul de luptă în fața dușmanului. Și acolo, trebuia să fii dibaci, să fii bine stăpân pe cal, să lovești mai ager

cu lancea ca dușmanul și să țintești cu carabina mai abitir ca el.

Mai ales calul, calul..., acest prieten nedespărțit în luptă al călărețului, se îngrijea îndeosebi.

Brabete și Vrabie, nimeriseră doi cai, parcă erau făcuți pentru ei și pe firea lor.

Al lui Brabete era un negru bătaios, neastâmpărat, care-și mușca fierul cu necaz și nu putea suferi pintenii.

Oltul, calul lui Vrabie deși bun fugar — un murg înalt, bine prins pe cele patru picioare — era liniștit și cuminte, ca-și stăpânul lui vremelnic. Numai după ce Vrabie îi pune bine pintenii, zvâcnea din loc; dar atunci fugea de parcă aluneca, pe drumuri și țarinile proaspăt arate.

La manej ca și la câmp cei doi ostași erau nedespărțiți și erau una cu calul. Se mai nimeriseră și în acelaș pluton, comandat de un tânăr ofițer eșit de un an din școală, care-i prețuisese dela început și-i iubea.

Dar nu numai între ei se ajutau, ci erau buni camarazi și față de ceilalți ostași. Buni și îndatoritori, fiindcă astfel prețuiau ei frăția de arme.

Tutunul lui Brabete, era pus la bătae de întreg plutonul de ostași.

Vorba blândă și adâncă a lui Vrabie, risipea grițile și însuflețea inimile celor necăjiți.

Apoi Vrabie, cu firea lui liniștită și blândă; era un mucalit de n'avea margini. În repaus, camarazii vechi și noi se strângeau împrejurul lui și-l ascultau cum sporovoia tot felul de posne și drăcii, pe care el le istorisea cu atâta haz și liniște, că făcea veselia lor.

Vrabie, mai primea des bani de acasă, fiind fecior de săteni înstăriți și împrumuta mai pe toți camarazii în lipsă, cu bani pentru tutun și mărci de scris acasă.

Așa înțelegea el camaraderia, frăția de arme, să-și iubească tovarășul de oaste, să-l ajute la nevoie și să-l povățuiască la fapte bune.

A trecut vara anului 1916 și prin August de Sfânta Maria mare, a sunat și ceasul cel mare al Românilor,

țara intrând în războiu pentru desrobirea fraților de peste Carpați.

Regimentul primise ordin să plece în Oltenia.

Vrabie, era aproape de casă, dar ce n'ar fi dat să fi mers spre Carpați.

Acolo erau ațintite privirile tuturor, spre culmile senete, care despărțeau de veacuri două țări surori...

Trecuse mobilizarea, transportul pe drumul de fier și iată regimentul întrunit în divizie străjuind Dunărea, în Romanați.

Pe acolo era încă liniște. Se făceau recunoașteri, patrulări, exerciții de luptă călare și pe jos, cu escadrenul, cu regimentul; ba de câteva ori și cu brigada.

Muncă destul de grea și obositoare, deși inamicul nu era aproape; dar le lua mai toată ziua, uneori și noaptea.

Despot și Oltul, caii lui Brabete și Vrabie, se purtau bine, fiindcă cei doi ostași îngrijeau de ei mai bine ca de ființa lor.

Pe câmp, când porneau în patrulări, parcă și aceste frumoase dobitoace, simțeau că plutește ceva mareț, ceva minunat în aer!

Se auzeau svonuri de pe front, ba din Dobrogea, ba din Ardeal, unele mai bune, altele mai rele și ostașii călăreți, abea așteptau să-și măsoare puterile cu dușmanul.

Deocamdată păzeau bine sectorul, care le fusese dat în pază, contra Bulgarilor.

Au trecut zilele din Septembrie, cu trecerea dela Flămânda, în care ei au cunoscut focul ucigător al aeroplanelor și armelor de tot felul.

Octombrie s'a scurs cu zile senine și liniștite pe frontul în care se găseau, până în Noembrie, când a început cumplita retragere din Oltenia și apoi luptele din Muntenia. De aci încolo încep zilele mari și grele pentru ei.

Patrulări, cercetări, hârțueli cu dușmanul în față și coastă, lupte pentru a acoperi retragerea altor Divizii și a opri dușmanul învingător.

Mulți din camarazii de escadron, pieriseră în luptele de pe Olt și Argeș.

Despot și Olt, nu mai erau cai mândri și plini în carne de odinioară, ci le cam numărăi coastele. La trap își întindeau gâturile obosind, părând să ceară mai multă odihnă călăreților.

În schimb Brabete și Vrabie, cu toate pățaniile prin care trecuseră, erau tot vioși, răbdători și cu o vorbă bună pentru cei descurajați.

Foloseau orice repaus cât de mic, ca să-și îngrijească caii, care-i purtasera în atâtea ciocniri. Iubiții lor prieteni nedespărțiți de necazuri. Dar nu prea izbuteau să redea lui Despot și Olt, carnea și puterea ce pierduseră. Erau mulțumiți barem, că nu sunt roși în spinare, cum erau atâți alții...

Hrana se redusese, drumurile și cerințele războiului deveneau din ce în ce mai grele și timp de odihnă nu prea era...

Luptele ajunseseră pe Neajlov.

Intr'o seară s'a cerut, o recunoaștere de ofițeri, care trebuia trimisă la Stâlpul, pentru a vedea dacă satul este ocupat de dușman, după cum se zvonise.

Sortii căzuseră pe ofițerul comandant de pluton, al lui Brabete și Vrabie.

Viteazul ofițer face un apel la cei 20 de călăreți ce-i mai rămăsese. Care ar vroi să-l însoțească în greaua însărcinare? Ii trebuiau 6 oameni hotărâți, curagioși și mai cu seamă cu cai buni.

Printre cei dintâi care s'au prezentat, să însoțească pe ofițer erau: Brabete și Vrabie.

Oamenii conveneau șefului, dar caii lor nu prea. Dar cum mai toți erau la fel și ajunseseră niște biete mârtoage, care abea își purtau în spinare echipamentul și pe călăreț, se hotărîse, cu aprobarea căpitanului, să aleagă alți cai din tot escadronul.

Era vorba de schimb, de alegeri și multe altele...

Lucrul acesta nu prea'l înțelegeau cei doi ostași - Brabete și Vrabie, ascultau părerile și și priveau cu multă milă cășorii, pe care învățaseră instrucția, cu care porniseră în război și luptaseră.

Alegerea începuse. Unii erau bucuroși că se scapă de mârtoage, altora le părea rău că se despart de cel mai drag prieten de luptă; dar ce erau să facă?...

Pentru Brabete și Vrabie, însemna cea mai mare nenorocire, ca să-și schimbe măcar pentru un timp cât de scurt, prietenul de zile bune și rele, pe care îl îngrijise, îl iubea ca un ce scump. Bietul animal îl purtase peste văi și dealuri, pe ploaie și arșiță, în marșuri și lupte cu toată credința.

Brabete și Vrabie, s'au rugat de ofițer să le lase căișorii, fiindcă răspundeau de ei, ca de ei însăși.

Șeful le-a înțeles durerea, a căutat să-i convingă, că ei doi viteji, au nevoie de alți cai. Chiar el pornise să le găsească alții.

Vrabie, își scosese pâinea din coburi și deși știa, că nu are pe ziua aceia alta, o împărțise trei sferturi calului.

Oltul, își ciulise urechile și se uita cu ochii lui mari și cumiți, plini de recunoștință, înțelegând parcă cele ce se pregăteau.

Brabete, prinse să-și țesele pe Despot, ca de paradă, frecându-i picioarele sângerate de atâta mers, sgâriate de tufe și mărăcini.

Recunoașterea își făcea pregătirile în bivuacul adăpostit de o pădurice și mai toți caii fuseseră schimbați după placul sublocotenentului I...

Pentru Brabete și Vrabie, se găsiseră alții.

Când ofițerul a chemat pe cei șase ostași, ca să le vadă ținuta, harnașamentul și caii, Vrabie și Brabete au venit tot cu Olt și Despot. Caii erau cu coamele împletite, lustruiți și ferchezuiți ca de paradă.

Pentru cei doi viteji, caii lor păreau să fi renăscut alții, pentru ofițer erau însă tot aceleași mârtoage jupuite, slăbite și prăpădite de greutatea războiului.

Șeful care nu voia să se despartă de doi viteji ca Brabete și Vrabie, s'a prefăcut că se supără și a ordonat ca să-și schimbe numai decât caii, cu acei ce-i alesese el.

Porunca a fost înțeleasă; dar amândoi ostașii s'au

pornit pe un plâns, care le sguđuia tot trupul, în timp ce scoteau șeile, ca să le pună pe ceilalți cai.

Brabete, se lipise de gâtul lui Despot și-i vorbea ca unui copil drag, de care simțea că se desparte pentru totdeauna.

Vrabie, în suspine de plâns săruta botul și ochii lui Olt.

Scena înduioșă atât pe ofițer, că nu se mai putu stăpâni și spuse:

— Voi doi aveți în adevăr suflet de călăreți! de voi nu mă despart! Nu mai schimbați caii, mergeți cu ai voștri!...

Brabete și Vrabie, treziți ca de o fericire mare și-au înghițit plânsul și-au început să râdă de bucurie...

Peste o jumătate de ceas recunoașterea pornea. Era o după amiază mohorită de Noembrie.

Au trecut două ceasuri și nimeni nu s'a întors! deși recunoașterea sublocotenentului I..., era așteptată cu nerăbdare.

Se făcuseră ceasurile cinci și prinsese a se însera.

Pela cinci și jumătate, venea într'o goană nebună, un cal fără călăreț: era pur sângele sublocotenentului I...

În urma lui, Oltul, plin de noroi și sânge aducea pe Vrabie. Calul era rănit de gloanțe de mitraliere în trei locuri și-și pusese ultima vlagă, să aducă călărețul unde trebuia. Ajuns în bivuac a căzut ca trăsnet, pentru a nu se mai scula niciodată.

Vrabie, rănit la piept și cap de gloanțe, n'a putut spune decât următoarele cuvinte: „că dușmanul ocupă satul cu două batalioane. Apoi și-a dat sufletul, lângă calul lui iubit...

Recunoașterea își atinsese ținta. Regimentul aflase tot ce voia să știe.

În urmă, târziu în noapte, revenea și Despot, schiop, atins de două gloanțe, târând în scări cu multă băgare de seamă, un trup strivit și însângerat: Era al lui Brabete.

De ceilalți nu s'a mai aflat nimic nici până astăzi.

IN AJUNUL CRACIUNULUI

Regimentul se afla de patru luni în sectorul Cașin.

După un șir de săptămâni întregi, de lupte grele, o liniște se așternuse la noi și la dușman. Veneau sărbătorile Mântuitorului.

Afară de patrulări și câteva împușcături de armă, sau bubuit de tun, nu se mai auzea nimic, nu se mai făcea nimic...

— Al doilea Crăciun pe front băeți! — spunea amărît sergentul Drăgan. Ce-or fi făcând ai mei din Dâmbovița?

— Gem sub călcâiul dușmanilor! — a răspuns frunțașul Vlăduță.

Și pumnii soldaților se strângeau cu furie, iar privirile lor săgetau tranșeele inamice.

În șanțurile nemțești, se auzea un cor pe patru voci. Un cântec plângător de rugăciune și urare noului născut: Crist!...

Soldații noștri își întrerupseră vorbăria și ascultau cu privirea pierdută în gol.

Fiecare revedea ca în vis, satul lui pierdut în omătul alb al iernei grele, cu femeile, copii și bătrânii, muncind din greu pentru cotropitor! Nu se mai auzea chiotele, urările flăcăilor și nici glumele bătrânilor din sat.

În teritoriul ocupat grijile și nevoile erau mari. Satele gemeau de rechiziții forțate, muncă la căraușie și întreținerea șoselelor... Răsul pierise de pe buzele tuturor și dorul le usca inimile, după cei care apărau cu vitejie, pământul liber al Moldovei!

Și dorul după cei rămași atât de departe, mistuia și sufletele ostașilor noștri.

În șanțurile rusești, vecine cu noi, — spre dreapta, — se auzeau cântece de armonici, zbierete, apoi cântece triste, de prin stepele depărtate, iar unele repezi și vioaie.

Pravoslavnicii noștri vecini, care pierdeau mai în fiecare zi câte un punct de seamă, din poziții, — numai la amenințările dușmanului, nu la luptă — prăsniau cu veselie ajunul Crăciunului... Și doar și ei se găseau, atât de departe de țara lor! Și poate că și la ei dorul de ai lor era mare?

Erau însă mai nepăsători și cu mai puține griji ca noi. Fiecare lor era alta... nevoile și credința în izbândă războiului o vedeau altfel, ca noi!!

Noi luptam pentru un crez, pentru desrobirea fraților noștri de peste munți, urgisiți de soartă, de atât amar de vreme! Noi ne apăram nevoile, neamul și pământul sfânt al Patriei!...

Mintile și sufletele ostașilor noștri, erau pătrunse de nevoia sacrificiului ce se cerea.

Rușii, credeau că luptau pentru alții și că noi am cerut să facă război pentru interesele noastre! Puțin le păsa de aliatul cinstit, care lupta cot la cot cu ei și pe al cărui pământ se războiau.

Pe noi ne durea sufletul pentru o palmă de pământ pierdut, pe ruși nu-i pișca nici cât un purice, când pierdeau sute de metri pătrați din poziții. Deprinși ca în țara lor, că au de unde da, că sunt mulți... și au pământ destul de pierdut... așa făceau și la noi!

Și avea dreptate sergentul Drăgan, când spunea oamenilor lui din gură:

— Nu este prieten cinstit muscalul fraților! Uitați-vă la ei, îți vorbește cu chipul cel mai umilit și blajin; dar mintea lui coace, cum să te fure, cum să te mintă, cum să te înșele și cum să te ucidă!

Și acesta era gândul mai tuturor ostașilor noștri, căci simțiseră pe ruși de cum îi văzuseră în Dobrogea, la Bușteni, lângă București și acum în urmă la Tg.-Ocna.

Puțini erau ai noștri — este drept, față de ruși — dar erau un mănunchi de credință, disciplină, vitejie și cinste sufletească.

Că au fost și la noi nemernici? Au fost... da, că pădure fără uscături nu se poate. Dar la noi era unul la mie rău, pe când la aliații noștri ruși, era unul la mie bun.

Și astfel stau lucrurile atunci: Ai noștri știau, că sunt pe front cu dușmanul în fața lor și nu țineau socoteală de sărbătoare și petrecere. Pe când rușii păreau să fi uitat că au dușmanul în față.

Se înoptase bine, cântecele din șanțurile dușmanului pieriseră, pândarii lor se găseau la veghe. Patrulele noastre iscodeau, ca și înainte, iar ostașii adăpostiți în șanțuri, își povesteau obiceiurile și întâmplările din satele lor, în zilele de Crăciun.

Fiecare, parcă își amintea acum mai bine, tot ce altă dată i se păruse de nimic!...

La Ruși sgomotul parcă se mai liniștise, dar totuși se auzea un susur prelung, parcă era un bâzâit de albine! Când și când răbufnea sunetele unei armonici, cântând o melodie dulce.

Locot. Trandafirescu, comandantul companiei din flancul drept al sectorului, intră deodată la postul de luptă, unde se găsea sergentul Drăgan, ca să-și vadă oamenii.

Ii cercetează pe toți, vorbește cu ei, mai aruncă câte o glumă și la urmă chiamă pe sergentul Drăgan și-i spune, ca să fie auzit și de ceilalți: „Să fii cu băgare de seamă Drăgane, că rușii vor să plece din șanțuri. Au început să se răspândească prin sate ca să petreacă! se zice că unii au trecut și la dușmani!... Avem dreapta regimentului descoperită! Spune ostașilor noștri să fie cu ochii în zece!...

S'a aflat de ai noștri, că dușmanul le-a adus de cu zi câteva vedre de spirt și secărică, pe care ei s'au năpustit ca lăcustele, uitând de ordine și datorie!...

Pândarii lor sunt beți morți și vedeți ce ne așteaptă dela dreapta!

Dușmanul îi iscodește de mult, le-a simțit slăbiciunea și a știut cu ce să-i momească.

— Las' pe mine Domnule Locotenent! Nouă poate să ne dea cozonac și zaharicale, dar nu ne cumpără nici dracul — a răspuns sergentul Drăgan, strângând pumnii cu furie și amenințând spre șanțurile rusești.

Se făcuse ceasurile unu din noapte, pândarii noștri se schimbaseră de vreo jumătate de ceas.

Peste tot liniște adâncă și la dușman și la noi! O liniște grea apăsătoare care te înfiora...

Sergentul Drăgan, nu-și găsea somnul, era frământat de gânduri negre...

— Nu mă liniștesc până ce n'oi vedea ce este în șanțurile rusești! — și-a zis el trezind pe frunțașul Bolboc.

— Bolboace, hai cu mine! Ia-ți arma și vino!

— Unde don sergent? — a întrebat Bolboc, mirat, frecându-și ochii adormiți.

— Las' că vezi tu!... ia-ți arma, sacul cu cartușe și vino cu mine!!...

Și Drăgan întovărașit de Bolboc, au pornit pe fundul șanțurilor întortochiate ale companiei spre dreapta.

La o sută de pași de ei, se găsea regimentul 172 rusc, în șanțuri șerpuite, încolăcite, peste coame, trecând spre miază noapte Trotoșul.

A cam priceput pe drum Bolboc, cam ce-ar vrea sergentul Drăgan și acum îl urma de aproape la trei pași, cu pușca gata să tragă.

S'au scoborît la ruși și au mers prin șanțuri câteva sute de pași, fără să dea peste țipenie de om!

Șanțurile erau goale!... și înainte, la locurile de pândă, câteva mătăhale adormite buștean și duhnind a spirt de te trăsnea dela 10 pași!

Înainte, șanțurile dușmanului se vedeau bine, semănând ca o gură mare deschisă, de balaur, care stă gata să înghită tot ce-i eșea înaintea!...

— Proastă afacere, vere! ce zici? — a întrebat Drăgan.

— Proastă din cale afară, don sergent! avem flancul drept descoperit! — a răspuns Bolboc, făcându-și semnul crucii.

Mitralierele rușilor erau la posturi, dar fără servanți. Arme și lopeți portative, trântite peste tot în lungul șanțurilor. Răniți, cutii de conserve desfundate, cartușiere risipite, semănau tot fundul șanțurilor și te împiedicai de ele la fiecare pas.

— Inapoi Bolboc și să dăm alarma! Numai de n'ar simți șocății, că au șanțurile goale înaintea lor — spunea Drăgan luând-o la fugă spre lucrările noastre.

— Dar ce-o fi cu ofițerii lor? — a întrebat Bolboc.

— Dumnezeu mai știe acum! Să vedem de pielea noastră. Ce mă mai întrebi și tu atâtea! — a răspuns Drăgan, supărat.

Ca viforul s'a năpădit în bordeiul comandantului de companie, raportând tot ce văzuse la ruși.

Locotenentul Trandafirescu a sărit ca ars de foc și s'a năpustit spre postul telefonic al batalionului, raportând cele ce auzise dela Drăgan.

Apoi a ordonat să se adune repede toți comandanții de plutoane, cerându-le ca în liniște să dea alarma.

Peste un sfert de ceas toți ostașii noștri erau la posturi, pândind în negura nopții șanțurile dușmane.

În urmă tot regimentul, vecin cu sectorul rusesc era alarmat și se găsea la posturi.

Artileriei noastre 'i se comunicase situația și era gata să ne ajute.

Tăcuți și în liniște, oamenii noștri își luau posturile de luptă, pătrunși, că o mare primejdie ne amenință. Era o noapte geroasă, frigul te pătrundea până la oase și zăpada sticlea înainte ca o oglindă.

Cam pe la ceasurile trei din noapte, a început să se zărească venind dinspre șanțurile dușmane niște mătăhale albe! se târau ferite, spre șanțurile rusești.

Pândarii noștri, cei mai apropiați de lucrările rușilor, au raportat: că sunt dușmani, înveliți în cearșafuri albe și că trec înarmați până în dinți spre

șanțurile rusești. Unii târau și mitraliere pe roate după ei!...

S'a trimis îndată o patrulă de șase oameni hotărâți și un ofițer, spre șanțurile rusești, ca să vadă ce sunt mătăhalele acelea, care se plimbă nesupărate în toiul nopții între șanțurile dușmane?

Patrula n'a avut mult de lucru, căci a descoperit repede: că șanțurile rusești sunt tot goale, fără apărători! Și că unora din matahale li se prinseseră cearșafurile în rețelele de sârmă și se descoperise, că erau soldați dușmani, din divizia austroungară care făcea față rușilor.

Ce era de făcut? Mătăhalele albe se înmulțiseră și se apropiau tot mai mult de șanțurile rușilor. Unele se și scoborâseră în lucrări!...

Comandantul Brigadei alarmat, a sosit și el în sectorul regimentului nostru.

Nu mai era timp de pierdut, căci nenorocirea ne pândea de aproape...

S'a ținut sfat la postul de comandă al regimentului și puțin în urmă primeam ordinul, să deschidem focul contra mătăhalelor albe; iar două companii din rezerva regimentului erau trimise să ocupe șanțurile rusești, din vecinătatea noastră, ca să ne asigure dreapta și spatele.

Pocniturile armelor porneau încet și bine țintite.

Mătăhalele surprinse rămâneau unele de veci pe loc, iar altele fugeau speriate înapoi! De astă dată rupând pământul în fugă și lăsând cearceafurile pe câmpul acoperit de zăpadă!

Ostașii noștri — râdeau de se țineau de burtă și trăgeau ca în epuri.

— Fug stafiile: — spunea fruntașul Bolboc.

— Încă o stafie omorită! — spunea altul.

— Uite-o cum fuge! i-a căzut cearceaful din spina! este ungur, îl cunosc după chivără — spunea râzând alt ostaș.

În șanțurile rusești se auzea sgomot, pocnituri de arme și grenade.

Ai noștri curățau șanțurile, de stafiile ungurești, care apucaseră să se strecoare la ruși.

Și așa a mers vânătoarea, până spre ceasurile patru și jumătate din ziua.

Sergentul Drăgan, a avut curiozitatea să se furișeze în afara rețelelor de sârmă, ca să ne aducă o stafie doborâtă.

S'a întors curând și ne-a adus una din mătăhalele, care ne trăsese spaima: Era un biet honved mort, dintr'un regiment al diviziei 217 austroungară aflată în fața sectorului rusesc.

La ceasurile 4.30, două batalioane rusești, trimise dela rezerva lor, ocupau din nou șanțurile și făceau legătura cu noi.

Comandantul corpului lor de armată, din Tg.-Ocna, prinsese de veste și căuta să îndrepte lucrurile!

În acelaș timp artileria rusească a început să tragă cu furie în șanțurile dușmane, de rupea pământul.

Și așa am petrecut noi, ajunul și dimineața Crăciunului în anul 1917.

Sufletul cinstit și treaz al ostașului nostru, n'a ținut socoteală de momelile dușmanului.

A încercat și cu noi — un regiment saxon din fața noastră — să ne adulmece oamenii cu rachiu, țigări și cofeturi! Dar n'au izbutit, fiindcă românul nu-și vinde sufletul și Țara pentru tot aurul din lume!

Dar la ruși șiretenia s'a prins. Câțiva kilometri mai sus de Tg.-Ocna, un regiment, dușman, a ocupat un întreg sector rusesc.

Fapta sergentului Gh. Drăgan, a fost citată cu ordin de zi pe Divizie și Corpul de Armată și-a fost decorat pentru istețime și vitejie: cu Virtutea Militară cl. II-a de argint.

Fruntașul Toma Bolboc și alți viteji au fost răsplătiți cu: Medalia Bărbăție și Credință cu Spade clasa III-a.

CLIFE DE LINIȘTE PE FRONT

Frontul, pe lângă greutate și pericole avea și părțile lui vesele.

Așa bunăoară la „Dealul Porcului” — nume sortit să aducă noroc — s’au întâmplat multe posne. Unde mai socotim, că dușmanul a dat 10 atacuri ca să ne cucerească acest deal și-a fost totdeauna respins cu mari pierderi.

Era prin Septembrie 1917, regimentul se găsea îngropat în șanțuri, nas în nas cu dușmanul.

Două batalioane ocupau un sector de peste trei klm. și al 3-lea batalion se găsea în rezerva diviziei. Șanțurile nemțești la 60—100 de pași de ale noastre.

Batalionul II, avea postul de comandă după o râpă. Adică bordeiul comandantului, îngropat în pământ la 4 metri și acoperit cu un dublu tavan de butuci de fagi și 1.50 metru pământ deasupra.

Aici ne strângeam noi ofițerii batalionului, când ne da răgaz dușmanul. Citeam ziarele noi sosite pe front (totdeauna cu cinci zile în urmă), jucam table, ascultam poveștile lui neica Iliuță, — Căpitan de rezervă, comandantul companiei 6-a, — sau ne cinsteam cu câte o cafea făcută de Clondir, ordonanța lui moș Droc, — maiorul nostru.

În timpul din urmă însă, dușmanul n’a prea binevoit, să ne lase acele clipe de odihnă și reculegere. Ba încă, palatul lui moș Droc ajunsese ținta obuzelor. Parcă simțiseră blestemații, că aici ne strângem la sindrofie și uităm de vecinătatea lor.

De 5 zile nu mai eșisem din găurile noastre de cârțițe. Ne asurziseră bubuiturile obuzelor, grenadelor și plescăiturile gloanțelor.

Și tare 'mi era dor de cafeluțele lui Clondir, căci ceaiul care mi'l făcea Ion — ordonanța mea — mirosea totdeauna a vase spălate; iar surrogatul locotenentului E..., a zeamă de ceapă.

Moș Droc, se mutase în groapa telefoniștilor, adâncă de 6 metri. Un fel de puț, în care te scoborai pe o scară de brad și'n care comandantul nostru de batalion — scurt și gros — abea încăpea. De scoborit pe scară nici vorbă nu era, căci nu i-ar fi permis burta! Era nevoie, să se lase cu ascensorul! Liftul!... cum cerea el să-i vie la gura groapei. Un fel de leagăn, agățat de un scripete cu otgoane groase, tras de doi telefoniști. Cu liftul nu se scoborau decât fețele simandicoase: Moș Droc și neica Iliuță.

Din groapa leilor, ne sbârâia mereu la telefon moș Droc ne întreba din jumătate în jumătate de ceas: ce mai nou în sector?

Un om foarte de ispravă acest moș Droc! Noi îl iubeam mult pentru vitejia și înțelepciunea lui.

Luase comanda batalionului, după Mărăști, când comandantul nostru maiorul C... fusese rănit greu și evacuat la Onești. Trecut la pensie în 1914, moș Droc, fusese mobilizat în 1916 și-și făcea serviciul sprintenel și voios, parcă ar fi avut 40 de ani, nu 57 cât avea. Comandase înainte un batalion de milițieni și apoi ceruse cu insistență să fie trimis pe front.

Chipul lui rumen și totdeauna surâzător, te făcea să te lipești de el. Nici odată nu l'am văzut încrunțat! Nici măcar în timpul atacurilor din August, când nemții erau să dărâme șopronul pe el.

Intr'o săptămână ajunsese să-și cunoască soldații pe nume, să știe din ce sat sunt, dacă sunt însurați sau nu, au copii, soacre, etc.?

Tabacherea lui moș Droc — un balon de cauciuc, în care încăpea totdeauna un sfert de kilogram de tutun calitate două — era veșnic goală, căci o îm-

părtea cu noi și soldații, ori de câte ori inspecta șanțurile.

Ochii lui mici, de un albastru cenușiu, străluceau de bucurie, când vedea ostașii voioși și harnici la luptă.

— Bine! bine copii tatii! — le spunea el mângâindu-i pe obraji și împărțindu-le țigări. Li râdeau ochii în cap și era toată mulțumirea, cu care și răsplătea ostașii.

Omulețul acesta avea mult suflet și tutun, de care se aproviziona din belșug.

Dar totul are sfârșit și într'o zi nemții, au renunțat să ne mai atace, ca să ne arunce după „Dea-lul Porcului” văzând că-și pierd oamenii și vremea.

Simțisem și noi aceasta! Dar moș Droc, nu se lăsa păcălit și ne ținea la posturile de pândă fără repaus.

— O să vie și vremea de odihnă băeți! — ne spunea el zâmbind blând, împărțind câte o țigară. Acum să mai stăm de veghe, că nu știi ce poznă ne mai pregătesc spurcații!

Pentru o țigară a lui moș Droc eram în stare să ne vindem pielea.

Două zile plouase în șir, o ploaie mărunță de toamnă, care ne pătrunsese oasele cu umezeala ei. Cu tot desgustul ce aveam pentru ceaiul lui Ion, care semăna a zeamă de prune n'am avut ce face și mi-am desmorțit trupul cu el.

În sector liniște completă, dar ploaia deasă își tot cernea stropii prin văzduh.

A treia zi s'a înseninat și'un soare binefăcător, călduț ne mângâia cu razele lui aurii.

Grija pierise și voioșia pusese din nou stăpânire pe noi. Mitralierele parcă amușiseră! când și când se auzea numai, câte o explozie de obuz, sau detunătură de grenadă, care ne arăta că dușmanul veghează.

Ai noștri răspundeau în aceiași măsură.

Moș Droc își recăpătase încrederea și ne-a comunicat prin telefon: că ne așteaptă după ora 1, în

saloanele lui, unde vom găsi cafelele bune obișnuite, tablele, povestirile lui neica Iliuță, ca și tutunul proaspăt sosit dela Bacău.

Era o zi de sărbătoare pentru noi! după atâtea zile de post acru, rugăciuni și hârțueli cu dușmanul.

Ne-am înființat cu toții la ora comandată, răspunzând pripiți, invitațiunei lui moș Droc. O masă de brad învelită cu o pătură, ne aștepta lângă bordeiul comandantului. Așezată pe un tăpșan argilos, ferit pe cât se putea de noroi. Pe masă erau înșirate: 8 pahare și 4 sticle de vin de Nicorești. O minune!...

Moș Droc, căpătase sticlele cu două zile înainte și nu ne spusese nimic!... voind să ne facă o surpriză. Vre-o trei cutii de pesmeți franțuzești și două cutii cu pește rusesc, complectau bufetul. Nu lipsea nici Gică țiganul, cu vioara lui și Mitrică cu cobza.

Acești artiști oacheși — crâmpeliul unui taraf de lăutari din Pitești — erau înscriși în grupa de comandă. La luptă făceau pe agenții de legătură, iar în zile de liniște, orchestra batalionului!

Țiganul trăgea bine din coarde și glasul lui cald ne înduioșa când ne cânta: „Steluța”, „S'a dus amorul un zîmic”, „Despărțirea”, sau „De acum nu te-oi mai vedea”. Câte odată mai dedea și prin opere: „Trovatore”, „Tosca”, etc.; dar scâlămbăia ariile atât de țigănește, că ne lipseam de opărite și i ceream s'o întoarcă iar spre: „Cărărușe cărărușe”, sau „Cu șorțul negru prins în brâu”.

Gică și Mitrică, erau în ziua aceia în bune dispozițiuni. Rași proaspeți cu părul uns cu vasilină, iar ochii sticlindu-le spre sticlele de Nicorești.

După ce ne-am interesat de sănătatea lui Moș Droc și l'am complimentat de primirea vinului de Nicorești ne-am așezat la masă.

— V'ați purtat ca niște bravi băeți! și vă datoram această! Vă dă moșul ce poate!... — ne-a spus el privindu-ne cu drag, clipind șiret spre sticlele de Nicorești, la care abia așteptam să le sară dopul.

Locul era încântător și privirea ți se pierdea spre crestele împădurite și vâlcările înveselite în iarba mă-

tăsoasă. Păcat numai că de jur împrejur erau numai lacuri, lăsate de ultimele ploii fiindcă pământul nu mai voia să primească apa binefăcătoare a cerului.

Noroiul ajunsese ceva obișnuit și'n numeroasele noastre drumuri și ocoluri spre șanțuri, ne întorceam în tranșeele pardosite cu lemn de fag, cu cel puțin 3 kgr. de noroi pe tălpi. Un noroi clisos și lipicios, că mergeai parcă ai patina și se lipea de tine că abea te scăpai cu mare caznă de el.

În fine iată-ne așezați la masă cu moș Droc, la locul de onoare, având în dreapta pe neica Iliuță și în stânga pe subsemnatul. Ceilalți se așezaseră după rang și vârstă.

Clondir, cu un șorț alb, vârgat cu albastru — șterpelit dela un spital din Onești — făcea pe feciorul de casă mare.

În câteva minute, peștele rusesc a fost înghițit, ca și pesmeții franțuzești. În urmă trei cutii de gulași conservat, adus de neica Iliuță și două cutii de bame sultanele ale Locot. E... venit de curând dela Bacău.

Venise vremea vinului de Nicorești și Clondir, scoțea agale dopurile, turnând în pahare mai mult sau mai puțin, după clipirile mai încete sau mai iuți, ale lui moș Droc, care-și cunoștea bine clienții!..

Gică dase drumul ghersului și Mitică strunelor și încurajați de câte un păhărel de vin, — în care Clondir avusese grija să strecoare și puțină apă, — ne cânta cu ochii țintă la vârfurile fagilor: „Luna doarme amoroasă”.

Ne găseam la a 3-a sticlă de Nicorești — Clondir făcea atâta economie, că ne desperase!... Toți eram sub vraja locului, căldura Nicoreștiului și duiosia cântecului bătrânesc, cântat cu suflet de Gică.

Ni se părea că eram departe de câmpul de luptă, ne aminteam fiecare de vremurile de liniște, de locurile noastre dragi! Uitasem războiul...

Deodată o lovitură surdă ne-a trezit! apoi alta: Un obuz s'a spart aproape de groapa telefoniștilor, altul la câțiva pași de masa noastră, împroșcându-ne cu noroi.

Cât ai clipi din ochi, neica Iliuță și-a luat paharul plin cu vin și-a strigat să vie „Liftul” la gaura groapei, unde a și dispărut!...

Înmărmurisem cu toții! Când ne-am trezit ne-am pus pe un răs nebun, privind pe Gică care avea toată gura plină de noroi și era stropit ca un drac! Căscase tocmai gura să coloreze cât mai bine strofa: *„Luna știe, dar nu spune multe taine de amor”*, când a explodat al 2-lea obuz.

Țiganul făcea triluri, tocmai asupra cuvântului a'moor, voind să ne miște cât mai mult. Căscase ciocul cât putuse mai bine și-o halcă cu noroi îl astupase...

Neica Iliuță, spânzurat în liftul, care nu mai funcționa din cauza scripetelui defect, rămăsese jumătate afară și jumătate în groapă, de unde ne făcea semne desperate.

Partea tragică era, că o schije de obuz rupsesse vioara bietului Gică și rămăsese numai cu mânerul în mână.

Mitrică, ai cărui ochi erau stropiți cu noroi se agățase de tovarășul lui și-i cerea să-i redea privirea...

A fost o simplă canonadă de trezire, dar care nouă ne-a stricat masa și ne-a descomplectat orchestra. În afară de Gică și Mitrică nimeni n'a pățit nimic.

Firele noastre obișnuite cu alte lucruri mai grele și-au revenit repede și-am alergat să scoatem întâi pe neica Iliuță din groapa leilor; iar în urmă să consolăm pe bietul Gică, care împrășcat cu noroi, începuse să plângă că-și pierduse vioara. Avea pretenția să fie un „Stradivarius”! deși fusese ciordită într'un sat de lângă Codlea...

Ca să ne încurajeze moș Droc, a dat ordin lui Clondir, să mai aducă o sticlă de Nicorești — de astă dată fără apă — și să se servească cafelele.

Rumen la față și cu ochii sticlindu-i de mulțumire și-a adus aminte și de campania din 1877 și scoțând chipiul din cap, a exclamat solemn:

„Asta-i muzica ce-mi place!”...

Gică, crezând că de vioara lui este vorba, cu

ochii plini de lacrimi și gura mânjită de noroi, a răspuns: Muzică, muzică, d-le maior! da n'am cu ce s'o mai fac! și arăta cu semne desperate frântura de vioară și gâtul ei, ce-i rămăsese în mână.

Moș Droc ca să dea inimă țiganului a și hotărît, ca în seara aceea să trimită un sergent la Bacău, ca să vie cu o vioară nouă. În câteva minute colectaseră suma necesară și moș Droc generos, mai dase ceva pe deasupra.

Am continuat apoi nevinovata noastră întrunire pînă de voioșie și cu cafelele lui Clondir, în care neica Iliuță s'apucase să ne citească trecutul și viitorul...

IN PATRULĂ

Scoboram Oltul din jos de Făgăraș. Malul drept se găsea încă în stăpânirea inamicului, care bombardă strașnic, eșirea de apus a orașului și satul Betleanu. Șoseaua mare care duce la Sâmbăta este ținta obuzelor lui. Cum zărea o vietate se năpustea pe ea.

Ai noștri luptau încă spre Galați, un sat la miază-noapte de Făgăraș, pentru a goni pe dușmani din pădurile întinse, care se țineau lanț până dincolo de Cincu Mare.

Divizia noastră, trebuia să meargă spre Voila, sub malul stâng al Oltului.

Se aflase, că malul drept este ținut de câteva batalioane de honvezi, întărite cu artilerie. Dar nu știam nici câți sunt și nici câte tunuri au?

Ca să știm, s'a hotărît să se trimită câteva patrulă pe malul drept, care să iscodească și să afle ceia ce ne trebuia. Cam cine ne ține calea? și unde se găsesc tunurile lor?

Ne trebuiau trei patrulă îndrăznețe, iscusite, care urmau să se strecoare în liniile dușmane, fără a fi simțite. Să lupte numai în cazul când vor fi silite de inamic.

Oamenii noștri nu și-au precupețit viața și s'au oferit mulți, care să ducă la bun sfârșit această întreprindere.

S'au ales 30 de oameni din regimentul de avangardă. Câte 10 de patrulă și 3 șefi, aleși pe sprâncenă.

Una din ele, aceea a sergentului Oghină Ion, a făcut cea mai frumoasă ispravă! Cea mai merituosă faptă de arme, pentru curajul și iscusința șefului ei.

Abea se crăpase de ziuă și sergentul Oghină, își ascunsese oamenii din patrulă, sub malul stâng al Oltului după niște sălcii. Nimeni nu-l simțise...

Cunoștea un vad, după arătările unor locuitori din Betlean și-l încercase singur noaptea, ca să vadă unde l-ar scoate.

Apa era mare și cu tot vadul, în unele locuri trecea de mijlocul omului.

O ceață alburie deasă, acoperea apa și vecinătățile Oltului. În liniile dușmanului nici o mișcare...

Acum era timpul prielnic ca să treacă apa.

Oghină, n'a stat mult la gânduri, a luat-o prin vad arătând oamenilor lui, calea. S'au înșirat 6, unul după altul, iar ceilalți pitiți sub sălcii stau gata, ca să-i apere cu armele, pândind malul drept.

Apa rece — care în unele locuri le trecea de șolduri — îi înghețase pe jumătate; dar voinicii noștri nu se lăsau. Uzi până la piele, dârdâind de frig în noaptea rece de Septembrie, Oghină și cei șase camarazi, au ajuns cu bine pe malul dușman, fără să fie simțiți.

Planul lor era întocmit de mai înainte și se înțelegeau doar prin semne. Orice zgomot, orice vorbă, însemna moartea!...

Văjăitul Oltului părea să-i încurajeze.

Puțin în urmă au trecut și ceilalți cinci, apa și când au fost cu toții pe malul drept s'au risipit în mănunchi, la cinci pași unul de altul, înaintând pe o potecă care suia pe o culme acoperită de fagi. Oghină la mijloc îi ducea prin șoapte.

Aveau consemnul să nu tragă foc decât când vor fi atacați. Trebuiau să ia câțiva prizonieri, numai prin șiretenie, la nevoie întrebuițând baioneta.

Potecă șerpuia mereu și drumul se făcea din ce în ce mai greu. Vreascurile svârlite la întâmplare le împiedeca mersul. Frigul le înghețase oasele!

Ajunși la un podiș, Oghină și-a oprit oamenii,

iar el singur numai, cu fruntaşul Trifon au pornit spre culmea unde văzuse el de cu zi, că s'ar găsi un post de pază duşman.

Ce-ar mai fi jucat voinicii noştri o bătută! ca să-şi desmortească trupurile şi să gonească răceala; dar simţeau duşmanul prea aproape şi pe Oghină cu ochii ţintă la ei şi s'au potolit.

Incepuse să se lumineze de ziuă; dar în codru plutea încă beznă noaptei. Pitit după pomi, privind bine rostul locului şi felul fagilor ca să ştie unde să-şi găsească oamenii la întoarcere, Oghină şi tovarăşii lui au ajuns pe culme.

Sergentul Oghină, era om de munte de prin părţile Vâlcei şi nemerea drumurile ziua ca şi noaptea, după grosimea, şirul copacilor şi crăcilor care se îmbinau între ele.

Nici un sgomot, nici ţipenie de om... Se părea, că duşmanul pierise!

Au mers ei ce-au mers, până au dat de o poiană. Acolo era vânatul căutat! Oghină îl şi mirosise: La para unui foc de vreascuri se odihneau vreo opt soldaţi duşmani. Erau avantposturile!...

Dar cum să facă să prindă măcar unul, când ei erau opt?!

Ca să aducă şi pe ceilalţi oameni Oghină, a înţeles că ar fi fost greu şi duşmanul ar fi simţit.

A apucat de braţ pe Trifon şi l-a ţintuit locului; iar el s'a apropiat ca o pisică de grupul de duşmani, din care şapte dormeau, şi unul veghea. Uniforma lor cenuşie îi arătară să fie unguri.

A stat la pândă Oghină, cam vr'un sfert de ceas, frământându-şi mintea cum să prindă un ungar, fără să simtă ceilalţi. Dar întâmplarea i-a venit în ajutor...

Din sus de poiană, printre arborii deşi, se auzea un sgomot de crăci călcate, troznituri şi paşi grei...

Oghină înlemnise! Santinela inamică înţepenise şi ea cu arma în mână!

N'a trecut mult şi o namilă de urs. cât toate zilele, scobora cărarea spre poiana cu focul.

Oghină l-a văzut şi-a ghicit ce-o să urmeze. Ursul

era de acum prietenul lui, ajutorul neașteptat trimis de Dumnezeu.

Santinela dușmană a uitat de arma încărcată și-a început să strige, cât îi lua gura în limba lui, ca să trezească pe ceilalți care dormeau.

S'au deșteptat toți și zăpăciți de somn, văzând ursul ce se apropia, au început să fugă care încotro nimerea! Și tocmai spre locul unde se găsea Oghină.

Sergentul a și înșăfat unul, din epurii gonțiți de hăitașul urs și-a început să-l târască spre Trifon.

A fost o chestie de câteva clipe și unгурul sta legat cobză, la picioarele lor.

Ne mai trebuie unul Trifone — a spus el. — Eu am obiceiul să nu plec numai cu un epure dela vânat. S'a și repezit pe urmele celorlalți, care se resfiraseră ca potârnicșile și fugeau din calea ursului uitându-și de arme și răniți.

Unul! iată-l fuge la zece pași de el... Din două sărituri Oghină a fost pe urmele lui, l-a prins de picioare și l-a răsturnat. Până să-și vie unгурul în fire, era legat cobză, cu sforile de cort și adus lângă ceilalți.

Ursul își urma liniștit calea, fără a lua în seamă bietele dobitoace fricoase, care aveau pretenția să răstoarne lumea!

Puțin în urmă după ce dihania scoborise costișa de fagi spre Olt, Oghină și Trifon au pornit încărcăți cu vânatul în spinare, spre grupul ce-l lăsase în așteptare.

— Numai de n'ar da strechia și'n oamenii mei! — spunea Oghină lui Trifon.

— Nu cred, don sergent! — a răspuns Trifon. Ai noștri nu se sperie de smei, dar mite de un biet urs!

Și încet, încet au ajuns la podișul unde îi așteptau ceilalți patru, cu vânatul cărat în spinare.

Acum se ivea problema cum să treacă Oltul? Căci se făcuse ziuă bine și tunul începuse să bubue iarăși, spre Galați.

S'au sfătuit, au chibzuit și s'au înțeles ca să treacă întâi un grup de cinci inși, cu unul din prizonieri.

Zis și făcut. Au pornit și-au ajuns la vad. Cei-lalți cu Oghină și celalt prizonier, au rămas sub culmea de fagi, ca să acopere retragerea.

Primul grup a apucat să treacă bine Oltul; dar când să pornească și Oghină cu ai lui, un răpăit de mitralieră i-a țintuit locului! Gloanțele dușmane băteau chiar pe urmele lor.

Fără să piardă vremea Oghină, a desbrăcat pe prizonier de manta, a îmbrăcat-o el, i-a luat capela, și-a eșit la mal ca să fie văzut bine, nepăsător de gloanțele de mitraliere care vâjâiau în preajma lui!...

De acolo a început să facă semne ciudate spre inamic!... Oamenii lui credeau că a înnebunit!

Curând au văzut însă, că Oghină avusese planul lui, fiindcă mitralierele încetaseră tragerea.

Ungurii crezuseră că este o recunoaștere de a lor care încearcă să treacă Oltul.

Atât a așteptat Oghină, s'a avântat în apă, cu ai lui, târând prizonierul desbrăcat după ei.

Ungurul țipa de frig de'i asurzise și spunea mereu: Vizet ioi! vizet! luase apă cam multă la galoși.

Oghină, nu-i lua în seamă văicărelele și mergea mereu spunându-i: Lasă piciule! lasă că ți-oi da eu o bizea pe malul celalt... Acum mă cam tem de frații tăi!

Și așa s'a făcut, că sergentul Oghină, s'a întors cu doi prizonieri, care ne-au dat informațiuni bune și cu oamenii lui toți la număr, pe când celelalte două patrule pierduseră câte patru-cinci oameni.

CERCETAȘUL

Trecuse în clasa VI-a, când țara noastră a intrat în războiu. Auzise de frații noștri subjugăți. Invățase în școli, despre Ardeal, Bucovina și Banat. Dascălii și cărțile ce le citise, îi vorbiseră multe despre robia fraților noștri din țara ungurească; de suferințele lor și de visul nostru de a ne uni cu toți la oaltă.

Și mintea lui de copil, întrezărea ca într'un vis frumos, pe toți românii uniți, într'o țară mare și bogată. Sufletul lui plâpând nu se hrănea de cât din acest vis, din această speranță. Căci vis era mai acum 20 de ani, ceia ce astăzi s'a împlănit, ceia ce astăzi trăim!

Războiul cel mare isbucnise!

Popoarele mari se războiau, pentru adevăr și dreptate. Se părea că ne venise și nouă ceasul cel mare, pe neașteptate..

Și Nicolae Gonțu, tresărea de speranțe, că tot ceia ce-i hrănise sufletul ani de-a rândul — acasă și în școli — ar putea fi astăzi o adevărită. Se măhnea însă, că nu era vârstnic, ca să meargă și el la lupta cea mare, pentru desrobirea fraților săi. Ce era să facă la oaste cu un copil de 16 ani? Ba încă, fratele lui mai mare Gheorghe, sublocotenent de grăniceri, mai și râdea de el.

De vreo doi ani era într'o cohortă de cercetași și era mândra, când cutreera, cu cohorta și legiunea dealurile Argeșului și câmpiile Teleormanului, ducând viața aspră, dar sănătoasă a cercetașului.

Când au plecat ai noștri spre frontieră, el se simțea umilit și se uita la ei cu jind. Dece nu era și el cu vreo patru ani mai mare, să facă și el ceva? — se întreba trist.

Dar unii din camarazii lui mai mari, tot cercetași, fuseseră luați pe front, la unități, ca îngrijitori la ambulante, sau curieri la comandamente — doar de bietul Nicolae nu ținuse nimeni seamă. Prea era slab și mititel! Dar cât suflet! câtă voință și vitejie se sbătea în acel trup costeliv.

Scolile se închiseseră, în liceul lui se făcuse spital. Trupele noastre trecuseră Carpații și înaintaseră până dincolo de Făgăraș.

Nicolae Gonțu citea toată ziua comunicatele din jurnale, se minuna și le tălmăcea camarazilor lui de școală, mai mici, sau de vârsta lui.

Fratele lui, Gheorghe, care scrisese că luptă pe Olt, îi se părea un D-zeu! Unchiul lui Alexandru, căpitan de infanterie, care lupta la Făgăraș, un om căzut din cer! Și numai el atât de departe de front!

În Septembrie își găsisse o treabă: ajuta pe doctori la spitalul No. 4. Și nu era ajutor mai harnic și mai credincios ca Nicolae. Era mulțumit, că ajută și el cu ceva țara, care sângera și lupta mereu.

Luptele ajunseseră pe Carpați și dușmanii ne atacau de zor fără a putea să ne cotopească.

Spitalele erau pline de răniți, Nicolae le cumpăra țigări; le scria scrisori și avea grije să le ducă la poștă.

Câteodată, cu banii ce-i da maică-sa, să-și cumpere câte ceva, aducea țigări soldaților răniți. Și toată ziua sta să-i asculte, cum luptaseră cu dușmanii, le citea jurnale și nu se mai îndura să se deslipească de ei.

Toată lumea îl iubea și se minuna de deșteptăciunea lui, de hărnicia și dragostea lui, către schinguiții războiului.

O să-mi vie și mie vremea — își zicea el. O să fiu și eu bun la ceva? Și ochii lui mari negri de copil, priveau cu dor spre crestele Carpaților.

Și i-a venit vremea, cum dorise.

În Noembrie, dușmanii împărțiți la număr ca ai noștri, ne-au rășbit. Intraseră în țară pe la Jiu și oastea Olteniei se retrăgea peste Olt. Toată țara gemea de durere, dar nu-și pierdea cumpătul.

O mulțime de refugiați umpleau Piteștiul.

Nicolae după puterile lui căuta să-i ajute cu ceva. Ba să le caute vre-un adăpost, sau să le arate drumurile ce mergeau spre Titu, sau să găsească merinde.

Aeroplanele dușmane se iviseră deasupra Piteștiului! Gonțu le privea cu ură și se întreba: Ce caută ele aici, când ai noștri sunt peste Carpați?!

Nimeni nu voise să-i spună ce zile negre ne așteaptă!...

Intr'o zi, trupele de pe stânga Oltului au început să se retragă. Spitalele se evacua în Moldova și atunci a înțeles și bietul Nicolae, că visul nostru se spulberă! Și-a plâns toată ziua ca un nenorocit, cu o durere care-i luase toată nădejdea, toată voința lui de copil.

Spitalul No. 4 începuse imbarcarea în trenuri ca să plece la Focșani. Se punea multă grabă, căci dușmanii ajunseseră la 20 de klm. de Pitești și orașul se umpluse de trupe de pe front. Tunul se auzea bine și aeroplanele dușmane dau târcoale toată ziua orașului.

Părinții lui rămâneau pe loc, căci erau bătrâni și nu se îndurau să lase casa și avutul în mâinile vrăjmașilor.

Ce era să facă Nicolae? Să-și lase părinții, sau să plece cu spitalul cum îi spusese doctorul șef? Plângea și nu se hotăra, dar dragostea de țară l-a biruit și s'a gândit: că dacă fratele lui și răniții ce-i ajutase plecau, trebuia să plece și el! Avea credința mare, că lucrurile n'or să rămână așa.

Și a început să ajute la transportarea răniților la gară. Trenul trebuia să plece noaptea.

Pe înserate două aeroplanes dușmane, au răsărit iarăși deasupra orașului. S'au lăsat jos și-au început să arunce bombe, în grămada de refugiați care se

scurgea spre Găești. Alte bombe în oraș, pe trenurile de luptă și ambulanțele care se scurgeau spre gară! A fost un prăpăd! Răniții aproape vindecați zăceau morți, alături de copii nevinovați, care-și urmau părinții în refugiu. Mame cu sânurile sfârticate! Bătrâni răniți de moarte.

Un blestem cutreera orașul! și aeroplanele falnice se întorceau la ai lor.

Dușmanii erau mulțumiți că omoriseră lume nevinovată!

Nicolae Gonțu, cu alți câțiva tovarăși, alergase în toate părțile, ca să dea ajutor, să strângă răniții, să aducă apă, să ajute pe doctori.

Prăpădul nu-l înfricoșase, schizele bombelor nu-l goniseră ca pe alții; dar îi rupseseră 2 degete dela mâna dreaptă. Pansat în pripă de medic, a stat la post ca un soldat viteaz și noaptea a plecat cu trenul sanitar No. 12, la altă trudă, la alte sacrificii; dar cu sufletul împăcat că făcuse și el ceva pentru țară.

A fost un mic erou, care nu a fost decorat, dar care a slujit și în Moldova, tot așa de harnic și-al cărui nume poate s'a uitat, în vârtoarea aceasta de patimi și uitare, a atâtor fapte mari, făcute de cei mici!

Știu că a scăpat cu viață, s'a întors după război, și-a găsit părinții cu bine; dar pierduse școala și n'a putut isprăvi liceul, fiindcă avea două degete lipsă la mâna dreaptă!

Un semn de război... dar avea capul întreg.

JURĂMÂNTUL PE FRONT

Regimentul se găsea pe front în valea Cașinului. Primăvara strălucitoare și caldă înverzise din nou bătrânii codri; iar pajiștile păreau un covor nesfârșit de mătase stropită cu flori de romanițe.

Cântecul cucilor nu mai contenea, din desişul de ulmi și fași, din spre mânăstire.

Un dor de viață îți pătrundea firea, sufletul ți se înalța spre Dumnezeu. Aerul proaspăt îmbăcsit de aroma florilor te îmbăta. Il sorbeai cu nesaț, cu privirea lacomă de a prinde întregul ținut însoțit, în care bâzâiau mii de gângăni.

Totul era viață, totul renăștea din haosul fermecat! și totuși bubuitul tunului îți amintea, că moartea te pândește la câțiva pași!...

La câteva sute de metri de noi se găseau șanțurile dușmane!... Crenelele mitralierelor se zăreau bine.

Cucu..., cucu!... auzai dinspre negura ulmilor și noi numărăm fiecare strigăt al pasărei, însemnând anii ce mai aveam de trăit?... Și nicăeri parcă nu căutam să prindem mai bine, fiecare strigare de cuc, în nădejdea unor ani mai mulți de viață!...

Fruntașul Gheorghieș, numărase eri 25 de strigări și ne spusese vesel:

— Ei fraților! auziți voi pasărea maiastră? Imi arată că mai am 25 de ani de trăit...

Seara plecase în patrulare și camarazii lui l-au adus întins pe targă de arme. Un glonț dușman îl nemerise drept în frunte!...

— Mincinoasă pasăre! — spunea Toader Păun.

— Nu se știe? O fi cântat 25 de sferturi, 25 de ceasuri, sau 25 de zile?... Cine spune, că pasărea îi sortise 25 de ani lui Gheorghieș? — auzirăm pe Dolstan Marin, ciobanul din munții Bucegi, lămurindu-ne cu glas gros, adânc și molcom.

Așteptam ca peste două zile să ne sosească complectări în oameni.

Veneau recruții contingentului 1918, instruiți la centrele de instrucție și trimiși acum să ne umple golurile.

Bieții băeți! învățaseră ei multe la centrul de instrucție din Bacău, dar nu auziseră încă bâzâitul înșelător al glonțului pela ureche; răpăiturile mitralierelor, care te țintuiau la pământ de nu mai făceai un pas și nici spargerea obuzelor care te asurzeau.

Pe lângă noi, cei deprinși cu aceasta, își vor face ei ucenicia, noi copiii vechi ai frontului...

Iată-i sosiți! sunt 600 de flăcăi rumeni, bine înțoliți în straele lor albastre, sure și care prindeau arma și pușca mitralieră cu dibăcie și-o strângeau de păreau s'o sfărâme.

Cum au venit au și fost împărțiți câte 40-60 de companie, după golurile ce aveau unitățile.

Comandantul, ofițerii și toți ostașii vechi i-am primit cu voieșie, încredere și dragoste frățească, ca să se simtă cât mai bine între noi.

Câteva zile au fost lăsați în rezervă ca să se deprindă cu zgomotul și cântecul frontului — cum spunea Dolstan Marin.

Intr'o Duminică de Mai s'a hotărât ca ei să depună jurământul pe front și să li se prezinte Drapelul regimentului.

Depuseseră ei jurământul de credință către Rege și Tară, la Centrul de Instrucție, că doar erau ostași de peste 6 luni; dar adevăratul jurământ al ostașului de război trebuiau să-l facă aici, în fața dușmanului și a Drapelului regimentului, din care făceau parte; a șefilor de război și a noastră a vechilor camarazi, hârșiți în lupte și nevoi.

Aici nu cântau corniștii și muzica, ci gloanțele

inamicului, mitralierele, grenadele și obuzele lui.

Și parcă nici tinerii ostași nu se simțeau legați întregi, până ce nu făceau legătura sfântă de jurământ în spatele șanțurilor, alături de vechii camarazi.

Duminica aceea era însoțită, pajiștea din spate, care servea și ca piață de arme, parcă strălucea mai frumos în bătaia soarelui vesel de Mai. Cerul era de un albastru deschis fără pată. Îți fura ochii și-ți prindea sufletul de dorul depărtat al satelor mărunte și albe din locurile noastre.

Fagii bătrâni și brazii uriași, care țărnuceau locul ales pentru depunerea jurământului, făceau strajă... Din când în când câte un răbufnit prelung înăbușit gonea liniștea. Erau obuzele dușmane care se spărgeau înaintea șanțurilor noastre. Apoi rar, în ceasuri de așteptare, auzeai câte o cârâială scurtă de mitralieră, care-și trimitea plumbii în câte o patrule dușmană, ce îndrăznise să se apropie prea mult de rățelele noastre de sârmă.

Mult în spatele pajiștei, cam la vreo 800 de pași tunurile noastre învelite în cetină și foi de cort, dormeau, vegheate de tunarii treji și băgători de seamă, ca să răspundă dușmanului la cea dintâi încercare de atac.

Unitățile de tineri ostași, sosesc în pajiște în pâlcuri, aduse de un singur ofițer de companie, cu un singur reangajat.

Comandantul nostru de regiment cu ochii lui ageri, îi aștepta în capul dâmbului celor 4 brazi, privindu-i cu mândrie și dragoste.

Din vechii șoimi ai frontului, au fost aleși câte 10 de companie și duși să ia parte la marea sărbătoare de război a regimentului.

Toți ceilalți ofițeri, reangajați și ostași vechi, stau de strajă în șanțuri pândind pe dușman!

Dintre comandanții de companie sunt de față numai 6, dintre comandanții de batalioane, numai unul. Toți ceilalți la posturi.

Iată și preotul ostaș, cu gradul de căpitan, care, luptase cu noi până în Târgu-Secuilor, că vine înto-

vărășit de dascălul lui, sergentul Petrică, cu odăjdiile preoțești aurite, trase peste răsădă, cu pălăria cu ciucurii aurii, înfășurată de trei trese.

Ostașii ocupă trei laturi ale pajiștei, latura dinspre front rămâne deschisă. Comandantul nostru, ofițerii și preotul regimentului iau loc la mijloc, în fața unei mese albe pe care se așează crucea și două sfejnice.

Un semn..., o tăcere adâncă... Sosește întovărășit de garda lui, Drapelul regimentului! Țara.

O scurtă comandă, onorul! și toți înlemnim cu mâna dreaptă pe gâtul patului.

Nici un sunet de corn, nici o bătae de tobă, nici o cântare de muzică!... Fiindcă aici nu cântă decât glonțul și obuzul.

Dar în simplitatea acestei primiri, nimic nu poate fi mai înălțător, mai măreț!

Sub vulturul strălucitor de aur, flamura de mătase tricoloră, care se desface acum într-o ușoară adiere a vântului, ne arată stema țării!

Și Drapelul regimentului, cu panglițele decorațiilor vitejiei trecute, pășește falnic spre noi, pentru a-și lua locul de onoare în fața comandantului.

Un fior ne pătrunde pe toți!...

La dreapta, mult spre Troțuș, se deslănțue o canoană de zeci de tunuri...

Este muzica frontului, care salută vitejia!

Comandantul nostru în câteva cuvinte, înțelese de toți, prezintă drapelul noilor ostași. Arată înțelesul lui, jurământul pe care l-a primit acest drapel, dela atâția ostași, ce-au murit apărându-l. Jurământul acela ce-l apără cu atâta trudă și vitejie astăzi și ce așteaptă dela tinerii ostași, care aparțin de astăzi pentru totdeauna regimentului.

Preotul ostaș ridică crucea și vorbește în numele bisericii, deslușind legătura jurământului ostășesc, atât de însemnată astăzi în fața Țării, încălcată de dușmani.

Apoi pe rând unitățile de noi ostași vin în fața drapelului, jură cu glas hotărît și tare, spunând formula sacră a legăturii ostășești, în fața Țării, a Coman-

drapelului, a ofițerilor și-a vechilor ostași scoși din șanțurile din fața dușmanului.

Cel din urmă ostaș și-a spus numele și-a jurat să dea ascultare legilor și îndatoririlor militare atât în timp de pace, cași în timp de război...

Apoi comandantul vorbește iarăși, amintind noilor camarazi: ce-au făcut pentru țară cei plecați dintre noi în lumea eroilor și ce jertfe mai cere războiul. Apoi sfârșește cu pilda, care trebuie s'o luăm, de la Marele nostru Rege Ferdinand I și a Principelui Moștenitor A. S. Regală Carol, care-și comanda batalionul de Vânători de Munte, în fața dușmanului și'n apropierea noastră.

Un ura puternic, care face să vuiască codrul și văile răsună prelung. Ca un ropot mareț se repetă apoi, din ecou, în ecou, din vale, în vale, din munte, în munte, până se pierde departe în liniile dușmane.

Defilarea urmează apoi, în fața comandantului și a Drapelului.

Dușmanul în acest timp, crezând că este vorba de un atac, se porneste să bată cu artilerie șanțurile și spatele poziției noastre.

Câteva obuze cad în pajiștea însorită, unde defilarea urmează în liniște și se sparg cu un zgomot asurzitor.

Nici unul din vechii ostași, în cap cu comandantul nu tresar.

Unii din cei noi tresar nervoși, chipurile lor se îngrijorează; dar defilarea urmează în ritmul cadenței, fără corniști și muzică.

A fost prima cunoștință cu frontul, a noilor sosiți.

Mă uit la chipurile lor, pe ele se așternuse o clipă teama, văzând însă pe cei vechi liniștiți, încrederea renaște în piepturile lor, își stăpânesc simțurile și trec înainte prin fața șefilor și-a drapelului, nepăsători de primejdii.

Așa începe vitejia! — îmi spune Dolstan Marin — care era lângă mine.

Canonada urmează în tot sectorul, iar artileria grea dușmană ne bate spatele.

FETELE LUI ISPRAVĂ

— Ispravă!... Ispravă, mai isprăvește odată cu aranjatul...

— Acuși don locotenent! uitați..., mai am puțin de netezit locul Mariuchii și sunt gata.

— Măi Ispravă, bun băiat ai fi tu..., dar ești mare încăpățânat! nu vezi că se luminează și de te-or vedea șoacății, apoi te netezesc ei bine!...

— Păi vedeți don locotenent, tocmai d'aia îmi găsesc fetele, să-i netezesc eu întâi...

Această vorbărie se schimba în sectorul reg. inf. dela Sticlăria, prin August 1917 între locotenentul I. comandantul plutonului de mitraliere al companiei 4-a și sergentul Ispravă Dumitru, comandantul unei grupe.

— Uite așa!... deschide crenelul mai bine Juvete, să vadă bine și Joița.

Mariuca și Joița, erau cele două mitraliere ale sergentului Ispravă, pe care el le îngrijea toată ziua, — ba în zilele mari le gătea cu fundulițe roșii, date de Ileana, fata primarului din Verdea — și cu care culca câțiva șoacăți pe zi, cum încercau să scoată capul din ascunzătoarea lor de peste muchea fagilor.

Le cășunase mari pierderi și necaz dușmanilor Ispravă, cu cele două fete cumiști Mariuca și Joița. Cele două gemene — cum zicea el.

Și-au tăbărit nemții într'o zi pe el și pe fetele lui cu artileria, doar, doar le-o face praf! dar cum se întâmpla, că și Ispravă și fetele rămâneau totdeauna teferi.

Ba într'o noapte s'au pomenit și cu o incursiune;

dar din zece dușmani nu s'au mai întors nici unul în șanțurile lor.

Cele două mitraliere ale lui Ispravă, se găseau așezate cam la o sută de pași de cealaltă grupă, pe linia de foc, sub o muche care flanca toată vâlceaua, până la 700 de metri de codri, ce veneau dinspre poziția dușmanului. Ba încă flancau bine și rățelele de sârmă care șerpuiau spre batalionul II.

Ajunsese temută grupa de mitraliere dela obârșia vâlcelei celor două izvoare! așa că vrăjmașul nu mai încerca să se furișeze în acea parte și nici măcar să mai fure apă dela cele două izvoare, cum făcea înainte.

I-ar fi lăsat Ispravă, să ia apă dela izvoarele reci și limpezi, că era suflet bun și darnic; dar într'o seară spre amurg vrăjmașul trimisese doi oameni cu urcioarele la apă — știind că ai noștri nu trag în oameni dezarmați; — dar în urma lor au venit apoi o grupă întregă înarmată cu o mitralieră, care au deschis focul contra ostașilor noștri, surprinzându-i. Au rănit un servanț și-au omorât ochitorul uneia din piesele lui Ispravă, dar n'au putut face mai mult.

De atunci Ispravă, s'a jurat că nu mai lasă pe nimeni să se apropie de izvoare și că va tăbări pe ei cu Mariuca și Joița.

— Las că le arăt eu nemernicilor! — spunea el necăjit. Omenie-i asta?!... Șiretenie!... las că le arăt eu șiretenie, șocăților! să mai poștească!...

Și de atunci cu adevărat, nimeni dela dușman nu mai cuteza să se apropie de izvoare, că-i făcea țândări Ispravă, cu Mariuca.

Las că nici ai noștri nu mai puteau lua apă ziua de puștile cu lunetă ale dușmanului, ci numai noaptea pe întuneric.

Și azi așa, mâine așa, până ce într'o zi s'a deslănțuit din senin, o furtună năpraznică de focuri de artilerie dușmană, care într'un ceas a răsturnat mai toate șanțurile și a rupt rățelele de sârmă ghimpată în trei locuri. A fost o vijelie nebună de oțel! Nimeni n'a mai scos capul din adăposturi.

Numai Ispravă cu ai lui, cu Joița și Mariuca ve-

gheau și-au rămas neatinși în adăposturile lor, parcă fugeau și obuzele dușmane de ei...

Apoi s'a pornit un atac pe șase valuri...

Amândouă batalioanele din linia întâi erau atacate, pe un front de 2 kilometri.

Ispravă sta la pândă cu cutiile de benzi grămadă, gata să asmuță pe Mariuca și Joița pe dușmani. Dar în fața lui nu se iveau pâlcurile de inamici așteptați?...

Cunoșteau taina aceluia post de luptă îl ocoleau fiindcă prea o pățiseră rău...

Și valurile dușmane veneau mereu la dreapta și la stânga plutonului de mitraliere.

Obuzele plesneau groaznic rezervele noastre dinapoi, pe când răpăitul mitralierelor și șuerăturile gloanțelor te asurzeau!

La 500 de pași de flancul stâng al batalionului II primele valuri dușmane atacă vârtos.

— Uite-i!... — strigă Ispravă cu chipul îmbujorat de bucurie. Pe ei fetițelor!... Trageți cu nădejde băeți! înălțător 500... punct de reper: tufele de arțar de la dreapta.

Mariuca cu Joița, mânuite cu dibăcie de ostașii lui Ispravă, se năpustesc pe primele două valuri dușmane, bătându-le drept în flanc.

Valurile se clatină..., se opresc, se ascund în tufărișul de arțari din capul văii isvoarelor; dar mitralierele lui Ispravă, clănțane mereu, furioase.

— Stai că vă scot eu din ascunzătoare pricăjiților! — le strigă Ispravă și focul celor două piese continuă ucigător.

Un nou val se arată. De astă dată atacă fățiș piesele lui Ispravă.

Și acest val este nimicit!...

Curând o concentrare de obuze se abate în fața pieselor.

Pământul depe curmătură ce adăpostea mitralierele este asvârlit la zeci de pași, iar tufele depe multe sar în aer, parcă ar fi fost bețe de chibrituri...

Mitralieriștii râd..., de glumele și îndemnurile lui

Ispravă și țintesc mereu puhoiul de dușmani, care încercau să iasă din tufe.

Un bâzâit de bondar uriaș se aude în aer și curând un aeroplan mare alb, cu două cruci negre pe aripi, se arată în zare. Se scoboară jos și lungeste șanțurile plutonului de mitraliere și ale batalionului!... Aruncă două bombe și schijele uneia lovește împotriva unei piese vecine cu grupa lui Ispravă.

Sunt doi răniți între care și viteazul locotenent I... comandantul plutonului I.

— Ispravă, ia comanda plutonului!... și netezește băete mereu, — îi strigă comandantul de pluton și apoi se prăbușește rănit greu la umeri și coapsa stângă.

Ispravă sare ca un leu din adăpostul lui și trecând la mijlocul celor două grupe, răspunde la ordinul șefului lui:

— De acum comanda la mine băeți! Să răzbunăm rănirea șefului nostru!...

Atacul pare să înceteze? Urmează o liniște de câteva clipe... apoi se deslănțue o nouă vijelie de obuze, pe tot frontul celor două batalioane.

Sar parii dela sârmele ghimpate, de parcă ar juca tonțoroiu! Sârmele se încolăcesc și parcă se strâng în fața grupului de viteji apărători, ca să-i ocrotească.

După o jumătate de ceas de vuet nebun și urlet al codrilor, valurile dușmane întărite, pornesc din nou la atac.

Se topeau primele valuri ca zăpada la soare, în bătaia armelor noastre; dar alte valuri le iau locul și dușmanii înaintează mereu.

Sunt la 300 de pași de rățelele de sârmă!...

Mitralierele lui Ispravă, trag de nu mai prididesc. În fața lor, golul în rândurile dușmanului se mărește din ce în ce!...

O mitralieră din grupa doua are toți servanții răniți și-o spărtură de obuz o scoate din luptă. Mitraliera întâi se înțepenește și numai poate trage, ochitorul moare lângă ea.

Numai Mariuca și Joița, — din grupa întâi — ca

două surori bune, țin la hartă și seceră valurile dușmane ce numai conțin să atace.

Două mitraliere grele dușmane se ivesc curând în fața lor și intră în sfadă cu fetele lui Ispravă.

Grupa lui Ispravă adăpostită însă bine, le reduce curând la tăcere; dar doi servanți și ochitorul Mariuchii, zac doborâți de gloanțele dușmane...

Ispravă aleargă dela piesă la piesă și începe să ochiască singur pe Mariuca, ajutat numai de un împospător. Joiții îi clănțane gura de parcă ar fi turbată!...

Și Ispravă le asmute mereu: Așa fetele tatii! așa frumoaselor... Trageți băeți nu vă lăsați! De vom scăpa teferi, vă gătesc fetelor astăzi cu panglici și frunze de stejar!

Clănțane gurile mitralierelor, toacă gura lui Ispravă, iar atacul dușman vine mereu năpraznic!

Alte valuri dușmane parcă răsar din pământ!...

Plutonul lui Ispravă, trage numai cu Mariuca și Joița, el însuși ochind și sărind, când la o piesă când la alta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dușmanii fac un ocol și sunt la câțiva pași de rățelele de sârmă!

Ispravă, se vede pierdut..., dar nu încetează o clipă tragerea și vorbăria cu ostașii și fetele lui, care par să-l înțeleagă bine.

Un tir groaznic de baraj se deslănțue în fața rățelelor de sârmă ghimpată. Artileria noastră își concentrase focul bateriilor, în fața sectorului batalionului, din care făcea parte plutonul de mitraliere.

Ispravă încurajat stropește și el cu gaz peste foc. În fața rățelelor de sârmă, se sfărâmă ultimul val dușman, în grămezi de cadavre! Trupurile îndrăzneților atacatori, s'au înțepenit încolăcite, în aricii de sârmă ghimpată.

Era al optulea val, din al treilea atac, dat de dușman în ziua aceia...

Resturile inamice, care scăpaseră de plumbii ucigători ai vitejilor apărători, fug înspre șanțurile lor ca înebuniți...

Gloanțele mitralierelor lui Ispravă, îi urmărește și-i seceră fără milă!...

Când resturile dușmane nu se mai zăresc, Ispravă, se ridică dela mitraliera pe care o ochise, își numără servanții rămași și apoi mângâie țevile arzânde ale mitralierelor, lăudându-le de felul cum s'au purtat în acea zi grea.

— Și acum săi vă gătesc cu funde și flori de stejar vitezele mele...

Și în adevăr le împodobește cu sângele lui, care curgea din belșug din două degete ale mânei drepte. Le face râulețe roșii, care se încheagă repede pe fierul încălzit, parcă ar fi cusături roșii, fine, ale unei ii de mătase.

În timpul ochirei și tragerei a ultimelor clipe de atac, un glonț lovise arătătorul și mijlociul mânei drepte, zdrobind cele două degete ale viteazului comandant de grupă și pluton.

Și așa în ziua aceea de grea încercare Ispravă, își gătise fetele cu sângele lui de viteaz, ca mai târziu după ce s'a vindecat și a revenit pe front, să-și împodobească și el pieptul cu Virtutea Militară de aur!...

CONTRAATACUL

În ziua de 19 August 1917, se întâmplă un fapt deosebit, în sectorul Regimentului 30 Muscel, care lupta pe Dealul Porcului.

De zile întregi dușmanul ataca cu furie sectorul Regimentului de pe Dealul Porcului, acesta fiind un observator foarte de seamă, pe care ținea mult să-l aibă.

Vitejii noștri apărau sectorul dat în pază, cu o bărbăție și-un curaj, care uimise pe inamici și le cauzase mari pierderi. Dar și ai noștri suferiseră cumplit de bombardamentul năpraznic, al inamicului și de atacurile lui. În unele zile se dase nu mai puțin, de 5—6 atacuri, contra poziției dela Dealul Porcului!...

În ziua de 19 August 1917, pela ceasurile 9 dimineața, germanii se năpustesc cu zeci de tunuri de toate calibrele asupra șanțurilor bravului Regiment 30. Vijelia de oțel ține 4 ceasuri fără întrerupere și răstoarnă toate lucrările românești. Rățelele de sârmă sunt în multe părți rupte, iar legăturile telefonice nimicite.

Ostașii noștri stau dârji în șanțurile de așteptare și mulți sunt îngropați de pământul răscolit al obuzelor de toate calibrele, la posturile lor de pândă.

Patru ceasuri fără întrerupere, de vijelii de obuze mari și mici, schimbă poziția Regimentului 30 Muscel, într'o grămadă de pari, mormane de pământ, amestecate cu arme și trupuri omenеști; dar nu clinește din loc, vitejii apărători!

Mulți pieriseră, îngropați în pământul scump apărât de ei, mai ales în compartimentele companiilor 6 și 10.

La ceasurile 2 d. a., coloane dese de infanterie dușmană pornesc la atac contra poziției, în vreme ce artileria lungeste tragerea și începe să bată locurile rezervelor.

Ostașii Regimentului 30, — acei care scăpaseră de îngrozitorul bombardament, — sunt însă la posturi și primesc valurile dușmane cu o ploaie de gloanțe de mitraliere, arme și grenade.

Cu toată îndârjirea atacului, inamicul este respins, cu mari pierderi.

Batalioanele regimentului 30, suferiseră însă mult. Unele grupe nu mai aveau decât 4 oameni, iar mitralierele nu mai aveau decât 3 servanți!

La orele 3 d. a. dușmanul pornește un nou bombardament îngrozitor, — bătând toată poziția și spatele ei. Plouă cu grindină de obuze peste tot!...

La 3 $\frac{1}{2}$ infanteria dușmană pornește la atac pe 6 valuri, cu furia desnădejdi!...

În acest nou atac, germanii izbutesc să ocupe lucrările companiilor 6 și 10, aruncând pe ai noștri înapoi.

Compania 6-a respinsă cu mari pierderi, anunță postul de comandă al batalionului II, prin alergători. În urmă dă un contraatac vitejesc, pentru a relua lucrările pierdute și nu izbuteste.

Pierderile companiei sunt foarte mari!

Plutonierul Șerboiu N. din compania 6-a își strânge rămășițele plutonului ce comanda, într-o pădurice din spatele poziției și se repede la contraatac. Moare însă ca un viteaz în fruntea resturilor plutonului său!

În stânga, rămân 2 plutoane din compania 6-a, care nu voiau să se retragă de pe poziție și luptau la baionetă cu desperare... Toți ostașii care mai rămăseseră sunt făcuți prizonieri de inamicul, împătrit ca număr.

Situația era foarte rea! Dușmanul pătrunsese în poziție, la legătura dintre batalioanele doi și trei.

Comandantul batalionului II, înștiințat de situația nenorocită, dă ordin companiei 7-a, dela reduit (linia de oprire) să contraatace și să restabilească situația frontului, în sectorul batalionului...

Inamicul nu intrase, însă, complet în poziție, ci ocupase numai linia de foc (linia principală de rezistență) și nimicise $\frac{1}{2}$ din compania 6-a și un pluton din compania 10-a. În înaintarea lor victorioasă, dușmanii prezentau ostașilor noștri, flancul lor drept și spatele, descoperit...

Lucrul se deslușea prin aceea, că biruința era plătită de dușman cu nimicirea primelor 4 valuri, răpuse de gloanțele și grenadele vitejilor apărători ai poziției. Ultimele valuri, rezervele lor, ocupaseră lucrările companiei 6-a și parte din a 10-a.

În spatele valurilor deasemenea, toate rezervele se îndreptau spre compania 10-a.

Pe ici, pe colo, vitejii companiei a 6-a încă mai rezistau pe linia de susținere.

Comandantul batalionului II și comandantul companiei 7-a, prind de minune această situație și hotărăsc contraatacarea flancului drept și spatelui inamic.

Baza de plecare la contraatac era primele lucrări dela reduit, în spatele flancului stâng al companiei 5-a. Ceea ce venea exact, în flancul drept al trupelor inamice, care ocupase tranșeele companiei 6-a.

Contraatacul era susținut de 1 pluton de mitraliere, așezate la reduit (rezerva batalionului II).

Odată cu aceste pregătiri, comandantul batalionului II, trimite și-un agent de legătură din grupul său de comandă, pentru a comunica comandantului companiei 6-a, ca să reziste cu orice preț, pe linia susținerilor, cu resturile ce mai are, fiindcă compania 7-a, va contracta flancul și spatele dușmanilor, care intrase în șanțurile liniei de foc a unității.

După cum am arătat, alt mijloc de transmisiune nu era, legăturile telefonice fiind rupte.

Legăturile telefonice se refac continuu, însă sunt din nou rupte de spărturile obuzelor dușmane.

Agentul de legătură Serg. S... își îndeplinește bine

însărcinarea, trecând prin ploaia de gloanțe și spărturi de obuze!

Resturile companiei 6-a, îmbărbătată de vestea adusă, luptă la disperare, păstrând lucrările.

Compania 7-a, pornește la contra atac pe valuri de plutoane, atacând cu 3 plutoane dreapta, iar cu un pluton, cade în spatele inamicului, care ocupase lucrările batalionului 2.

Ai noștri trec prin focurile de mitraliere și artilerie — susținuți de 2 plutoane de mitraliere, care trag chiar în flancul drept al dușmanului — cu un curaj nebun!

O luptă groaznică la baionete se încinge în șanțuri.

Ai noștri luptă cu furia disperării! Trupurile se strâng într'o încheștare groaznică!

Baioneta și grenada au ultimul cuvânt.

Germanii se apără cu îndârjire, dar curând sunt biruiți de curajul și voinicia românilor.

Ai noștri își apără pământul, contra dușmanului cotropitor, cu setea dragostei de Țară, cu furia unei umilinți nemeritate!

Ingroziți, dușmanii părăsesc lucrările noastre, și fug într'o zăpăceală nebună! Ei lasă în mâinile noastre 12 mitraliere și-o mare cantitate de benzi cu cartușe și grenade.

Seara, tricolorul nostru flutură pe tranșeele cucerite!...

PÂNDARUL

De peste o lună frontul înțepenise la fabrica de parchete dela Mărășești. Au fost lupte ucigătoare de zi și de noapte, dela Șușița, până să ajungem în șanțurile din viile dela sud-vest de Mărășești și fabrica de parchete.

Dușmanii ne atacase cu mijloace mari și cu trupe întregite. Obuzele schimbaseră fața întregului ținut: dar vitejii noștri știuseră să le facă pierderi nemai pomenite și arătaseră că: „Nici pe aici nu se trece”!...

La stânga, luptele crâncene ajunseseră până aproape de gara Mărășești și satul era tăiat de șanțuri în tot latul, din care unele treceau prin casele și curțile părăsite de locuitori.

Via Negroponte, era sfârtecătă de șanțuri. Castelul bombardat zilnic de artileria dușmană, ajunsese un morman de moloz și cărămizi. Marea gară era numai găuri de obuze.

Privirea ți se pierdea pe mormane de ruine și pomi doborâți, de unde cu o lună înainte aici era numai viață și belșug!...

Dar aici vitejia românească răsărise în toată măreția ei și aici se oprise atacul nebunesc al dușmanilor! care cu mii de guri de foc bombardase satul și ținutul și cu sute de mii de oameni voise să ne ia Moldova!...

Șanțurile noastre de apărare, se împleticeau peste șoseaua națională, prin viile dela apus, înaintea fa-

bricei de parchete și se legau spre apus cu cele ale altor unități spre Deocheți!

Ne îngropasem adânc în pământ și rățelele de sârmă pe câte 3—4 rânduri de pari, ne apărau bine de atacurile care numai încetau.

Dormeai cu mâna pe pușcă și mitralieră și te trezeai din somnul cel mai adânc în lupta cea mai groaznică!...

Atacurile urmau unul după altul, fără a ști dacă ai puțin răgaz de odihnă! Și cum ostașii trebuiau să mănânce și să se odihnească cât de puțin, chiar echipați și cu armele sub căpătâi, pândarii trebuiau să fie totdeauna treji și foarte iscușiți, ca să nu fim surprinși de dușman, căci ar fi fost prăpăd.

Pândarii se alegeau din oamenii cei mai curajoși și cei mai isteți.

Gropile lor așezate înaintea lucrărilor noastre de sapă, abia se deosebeau de pământ. Dar cine putea ține legătura cu unitatea?... când firele telefonice ni se rupeau de 10 ori pe zi, din cauza bombardamentului.

Cu toate gropile lor adânci, bine apărate și legate cu șanțurile companiilor, totuși ne piereau mai în fiecare zi, câțiva, uciși sau răniți, de spărturile obuzelor mari, care sfărtecau pământul și'l asvârleau în mii de fărâme înainte și peste șanțurile noastre, până aproape de linia susținerilor.

Nu era chip să scoți capul afară din groapă, nici măcar să răsufli alt aer, fiindcă puștile cu lunetă ale dușmanului te doboră, numai decât.

Privirea și paza se făcea, numai cu auzul, și telescopul, pe care'l aveau toți pândarii.

Ajunseseră ostașii noștri să prindă după auz, orice zgomot din șanțurile dușmane, ca prepelicarii la vânat. Să deosebească bine zgomotul de arme, comenzile și vorbele dușmanilor, fiindcă în unele părți șanțurile se apropiau până la 40 de pași de ale noastre.

Mulți ostași buni și viteji nu ascultaseră povețele celor mai cumiți și scoteau la o vreme, ba capul și unii chiar pieptul afară din groapă, ca să

vadă mai bine câmpul și să prindă voința dușmanului...

Un păcănit surd, ascuțit, urma și vedea pe bietul viteaz, căzând în groapă, spre a fi ridicat noaptea de ai noștri, mort sau rănit!... Puștile cu lunetă ne prăpădeau! Dar până la înnoptare, rămâneam fără pândari! Și atunci făceam cu rândul, alegându-se cel mai isteț veghetor de pluton.

Dar și noi pândeam șanțurile dușmanilor și cum îndrăznea unul să scoată capul afară, bunii trăgători îl doborau!... Mai ales telescoapele, cum le zăreau se așezau la ochit și multe s'or fi făcut țandări.

Dintre toți pândarii companiei, cel mai aprig și încercat era caporalul Paraschiv Neacșu, — copoiul companiei, cum îi ziceau ostașii. Viezurile cum îi zicea comandantul companiei.

De Neacșu nu se atingeau gloanțele, parcă avea păr de lup! Când stropea spărturile de obuz, de nimeni nu îndrăznea să scoată măcar vârful nasului din vizuină și doborau șanțurile peste noi, Viezurile era la pândă! Nu-l vedeam, dar îi ghiceam vegherea, căci în praful orbitor, făcut de spărturile de obuze, zăreai câte o rotogoală de fum eșind din groapa pândarului Neacșu Paraschiv. Și știam cu toții, că viezurile,... copoiul companiei, pândeste bine, și ca să'i treacă vremea în asurzitorul pocnet al obuzelor și răpăitul mitralierelor, fumând țigară, după țigară și asvârlind fumul afară din groapă în rotogoale mai rotunde, — cu ochiul și simțurile țintă la inamic. Și când simțea că atacul pornește din liniile dușmane, o rachetă roșie ne înștiința, iar uneori pocnetul unei grenade defensive, pe care o arunca el spre dușmani.

Știam, că prin Neacșu nu putem fi surprinși!

Cât ai clipi din ochi ostașii treceau toți la posturi, în șanțurile de apărare și lupta începea aprigă și fără răgaz...

Viezurile venea prin șanțul de legătură, se alipea la grupa lui și arunca grenadă, după grenadă, cari striveau pe atacatori în înaintarea lor.

Zile întregi de veghe, zile întregi de atacuri, n'au putut sdruncina curajul și credința caporalului Neașu Paraschiv! Obuzele care se spărgeau în jurul groapei lui de pândar, răsucind și întorcând pământul, sfărâmând rățelele de sârmă, vâjăitul gloanțelor de mitraliere, de păreau șueratul unui balaur groaznic, nu l'au făcut să-și părăsească postul de încredere.

Opt zile de atacuri groaznice și puhoiul dușman părea că nu se mai sfârșește!...

Copoiul era la pândă și nu ne cerea să-i aducem decât apă și tutun! Uita uneori de foame, răbda de sete, dar țipa după tutun!...

Comandantul companiei îi trimitea tutun din belșug, ca Neașu să aibă cu ce să-și treacă ceasurile de pândă înfrigurată, când iscodea singur aproape, sectorul unui batalion.

Un atac cu gaze, credeam că'l va scoate din vizuină? De unde!... și-a pus masca și-a rămas 3 ceasuri cu ea, cu pușca într'o mână și grenada de alarmă într'alta.

La sfârșit, după 6 August, dușmanul sdrobit de apărarea noastră, își face socoteala, că nu mai merge cu noi și se înțepenește în șanțuri la 40—60 de pași în fața noastră!

Să fi văzut viezurile cum arunca grenadele cu dibăcie, că nemereau drept în șanțurile dușmane, curățind totul în fața groapei lui...

Câte puști cu lunetă l'or fi pândit, să facă o greșală ca să se scape de el. Nimic! el pândea, dar nu făcea pe placul dușmanului să-i arate fața.

Intr'o zi și-a scos casca pe vârful baionetei și cât ai clipi din ochi, i-a fost găurită de 3 gloanțe!

Neașu râdea de păcăleala dușmanului și răsuca altă țigară.

Am fost anunțați, că vom fi schimbați de pe front, spre a trece în rezervă — peste două zile — cam la mijlocul lunii Septembrie.

Neașu Paraschiv, voios căși făcuse datoria, ne spunea noaptea la schimb, că a văzut moartea cu ochii

de peste 20 de ori, că i-a rânjit urât, dar el i-a scos limba!...

A doua zi caporalul era din nou la veghe! In sector era liniște...

Noi știindu-ne acoperiți de pândari, pornisem pe povești și glume...

De înserat un obuz mare spintecă văzduhul și se sparge mult în urma noastră. Apoi altul mai aproape în rețelele de sârmă, încă unul înaintea tranșeelor și apoi unul lângă groapa lui Neacșu.

Am sărit cu toții la posturi, fiindcă presimțeam un atac. S'a văzut o cască sărind din groapa pândarului, apoi o mână ruptă dela cot și când fumul s'a risipit, groapa viezurului astupată...

Seara n'a mai venit la noi, când era schimbat de fruntașul Blejoi!

Obuzul dușman îl îngropase cu trup și suflet, în pământul sfânt, vegheat de el 35 de zile de amarnice și cumplite atacuri!

Peste o zi am plecat triști fără Neacșu, în rezerva diviziei.

ANCUȚA

De când se așezase frontul în sectorul Varnița-Mărăști-Incârcătoarea și dușmanii nu mai câștigaseră o palmă de pământ, regimentul se îngropase în șanțuri adânci, acoperite cu bârne groase de fag și stejari, învelite cu pământ de 5 palme grosime.

În primăvară, crescuse deasupra pământului o iarbă mătăsoasă — de-ți era mai mare dragul s'o privești — care învelea tot acoperișul tranșelor, făcându-le una cu locurile dimprejur.

Rățelele de sârmă, făcute în unele locuri pe câte 2 rânduri de pari, în altele pe câte 3 rânduri, ne străjuiau bine. Le mai rupea câte odată obuzele dușmane, dar în nopțile întunecoase le dregeam repede și dușmanul nu se putea bucura de isprăvile artileriei lui.

La 2 km. în spatele frontului se răsfața pe o coastă, tăiată de două vâlcele, satul, care dase numele lui, întreg sectorului regimentului nostru.

Aici se găsea comanda regimentului, cu biroul de informații, toți agenții de legătură ai batalioanelor, ca și rezerva subsectorului.

Din 40, în 40 de zile, cele două batalioane de pe front erau schimbate și trimise pe rând — în așa zisul repaos — ca rezervă de regiment. Așa că din Februarie și până în Iunie, regimentul nostru a avut totdeauna două batalioane pe front în șanțurile de luptă și un batalion în rezervă în satul V..., la un loc cu comanda regimentului.

La sfârșitul lunii Iunie, în preajma atacului dela Mărăști, batalionul din rezervă, a fost scos din sat și trecut ca rezervă de regiment, la 1 km. în spa-

tele batalionului 1, la dreapta subsectorului, unde ne legam cu Divizia 6-a.

În Martie, când ne venise și nouă rândul să intrăm ca rezervă în sectorul V..., am auzit tot vorbindu-se de Ancuța?!

Acest nume era pe buzele ofițerilor, tuturor gradatilor, ca și soldaților care ne schimbau în primele șanțuri.

Tot auzeam: Ancuța în jos! Ancuța în sus... Așa a făcut Ancuța! Cum a dres?...

Dar cine era Ancuța?... Nume femeesc... O fi fată? o fi femeie, ori vițica dela popota regimentului? Putea fi și masa rotundă din curtea casei lui Dobricel, înțepenită de 2 luni, la umbra unui stejar gros și pletos, ce putea să aibă vreo 200 de ani.

Nu prea știam ce este Ancuța? Venisem de 3 săptămâni dela centru de instrucție din Bacău și pe front la compania unde fusesem repartizat și nu prea avusesem vreme să iscodesc, cine era Ancuța?...

În trecut am auzit de două ori de numele Ancuța, când m'am dus în sat să aduc niște hărți și ordine.

În sat la V... însă, numele ăsta mă iscodea mereu și mai ales masa Ancuței, — unde lucra Colonelul nostru ziua — din curtea lui Dobricel.

Intr'o zi văd și pe-un drum, care șerpuia din sat spre front, o tăbliță albă pe care scria: drumul Ancuței!...

În altă zi dau și peste fântâna Ancuței, într'o vale verde, plină de romanițe și cicoare. Un izvor care țâșnea din coastă și apoi șerpuia repede și sglobiu, prin fundul văiei, cu o apă limpede și rece ca ghița.

Parcă era un făcut! tot regimentul știa cine era Ancuța, numai eu nu!...

Da am aflat în urmă cine este purtătoarea acestui nume fermecat! Intr'o zi, prin Aprilie. Nume care aducea numai noroc batalioanelor de pe front.

Ancuța era o capră albă, cu o pată mare neagră pe spinare, iute ca o săgeată, darnică cu laptele ei și care trece foarte des, rățelele de sârmă, pierzându-se în desișul fagilor, de unde nu se mai întorcea.

la stăpânul ei Dobricel, decât după două, trei săptămâni!

M'a cam uluit prima arătare! Era o capră frumoasă, dar tot capră era, cu toate săriturile ei grațioase și cuminiți; când eu mă așteptam să fie o fată frumoasă, o zână a codrilor Vrancei...

Șase zile după așezarea noastră în sat, am aflat cine este Ancuța și i-am cercetat locuința. Hai-manaua, lipsea de acasă!

Și lipsea cam de mult de rândul acesta, fiindcă și stăpânul ei și comandantul nostru de regiment, ca și aghiotantul regimentului erau foarte îngrijați.

Iat'o însă într'o zi, că se întoarce. Ii fac cunoștință și eu, pe când mă găseam seara la raport, după ordine.

Da ce-o fi cu capra? mă întrebam eu. De fiuie tot regimentul după ea.

Nu voiam să întreb pe nimeni de rostul ei... mi se părea că mă fac de râs! Când toți știau cine este Ancuța, numai eu nu!...

Acum aflasem și eram mulțumit. Ba într'o seară pe când rumega, iarba mătăsoasă, care i-o întinsese un camarad în coteț, am și mângâiat-o, am și salutat-o cu mâna la viziera căștei, ca pe-o domnișă!

Peste două zile viu iar după ordine, pela 6 seara, și aud pe Dobricel strigând cât îl lua gura: Ancuțo! Ancuț-o! leagă capra!! că a scăpat în grădină...

Cum asta? — mi-am zis — o capră să lege altă capră, care mănâncă leușteanul din grădina lui Dobricel. Mi se părea, că nu auzisem bine!...

Când ce să vezi?! Prin ușa tindei, care da în casa lui Dobricel, — gazda Colonelului nostru, — se repede o fetișcană măruntă și vioaie ca o svârlugă și fuge în grădină...

Am rămas țintuit locului, cu ochii holbați spre locul unde știam că e cotețul caprei albe, ce-o văzusem atâtea zile în șir.

Ce naiba?!.. capra s'a prefăcut în fată! Dar poate nu este Ancuța?!...

— N'auziși bri Ancuța! Ci fași cu capra!... — strigă Dobricel de lângă pătulul de porumb...

— Ian acuși..., uite nu vezi cum sburdă șotia! N'am s'o pot prinde, că i s'a făcut iar de ducă... — a răspuns fata în alergătura ei după capră...

Uluit, rămăsesem locului și priveam fata, care alerga după capra albă și capra care fugea sburând prin grădina de legume a lui Dobricel, rupând câte o foaie de varză, dincolo câteva frunze de cartofi și nu voia să audă de chemările fetei.

— Ehe! stai că-ți pomenesc eu una bălțat-o!... N'auzi Ancuț-o!... Ancuț-o — strigă fata supărată. Și capra, Ancuța alerga mereu fără să-i dea ascultare.

Deodată văd și pe Locotenentul T..., aghiotantul regimentului, eșind buzna din casă, repezindu-se după capră!...

— Ancuțo! n'o lăsa să fugă tocmai acum că-i pierdem urma și mâine n'o să poți face nimic fără ea — striga locotenentul T...

Dobricel, și lăsase și el furca, cu care răspândea niște paie și-o sbughi în grădină să prindă capra.

Ce să mai înțelegi din toate astea!...

În sfârșit după alergătură de un sfert de ceas, capra a fost prinsă de fata Ancuța, Dobricel, Locotenentul T... și un sergent agent de legătură al regimentului. Și acum se întorceau cu ea triumfători, legată după gât cu o curea a sergentului Vlad Ispas.

Capra legată și băgată în coșarul de vite totul s'a liniștit.

Mai pe urmă m'am lămurit. Fata pe care n'o mai văzusem, se numea cu adevărat Ancuța și era cea mai mică, din cele două fete a lui Dobricel. Capra pe care o chema tot Ancuța, era proprietatea fetei Ancuța.

Ancuța Dobricel era stăpână, de ea asculta ca un câine cuminte și-o întovărășea peste tot locul.

Ancuța lui Dobricel, era o fetișcană de vreo 17 ani, mărunță la trup, cu părul negru și fața smeadă. Nu era frumoasă, dar avea un chip luminat și niște

ochi mari negri, vii, care te pătrundeau. Toată înfățișarea ei te atrăgea și arăta o deosebită deșteptăciune...

Văzându-mă cum stau mirat și cu ochii întrebători, Ancuța a trecut mândră pe lângă mine zâmbindu-mi, ca unui ofițer român, prieteni vechi; iar locotenentul T... un vechi camarad și prieten îmi spuse răsând:

— Te uiți ca vițelul la poarta nouă, frate Mihai! De ce te tot minunezi atât?!...

— Da ce-i cu capra Ancuța și cu codănaca? — întrebai.

— Pleacă în recunoaștere! — îmi răspunse scurt, Locotenentul T..., lăsându-mă mai uluit și mai încurcat.

Până să apuc să-l mai întreb ceva, el intrase în casa lui Dobricel, unde lucra și Comandantul nostru.

Seara, T... mi-a risipit curiozitatea mirându-se, că nu știu nimic, de isprăvile caprei și-a fetei Ancuța, pe care le cunoșteau toți ostașii regimentului.

Adevărul este că, în ultimul timp numai ostașii batalionului 3 dela stânga, văzuseră pe Ancuța și capra ei; fiindcă ai noștri de trei săptămâni de când ne aflam la dreapta, nu avuseseră cinstea să mai vadă capra și fata trecând frontul.

Ancuța, fata lui Dobricel, avea pe sora ei mare, măritată în Negrilești, în liniile dușmanului și se ducea foarte des s'o vadă. Că de... sora Maria, îi era dragă și apoi mai aducea vești despre ea și nepoții lui taică-său.

Cum făcea, ce dregea Ancuța, nu se știa, dar întotdeauna izbutea să se strecoare prin liniile dușmanilor, ca să se ducă la Negrilești să vadă pe soră-sa. Cum capra nu sta fără Ancuța și nici ea fără căpriță, mai totdeauna plecau amândouă.

Capra însă, venea mai des pela Dobricel, ca mânată de o mână nevăzută, fiindcă și tatăl Ancuței îi era drag, pe când fata rămânea câteodată și 3-4 săptămâni fără să mai dea pe acasă.

Și capra era șireată, știa să se strecoare prin

liniile dușmane singură, fără să-i se întâmple cel mai mic rău.

Plimbările fetei și ale caprei, cu dus și întors la Negrileşti și la noi, țineau de câteva luni.

Cui să-i dea în gând, că Ancuța capra, era cel mai bun agent de legătură, între postul nostru de informațiuni din Negrileşti și postul de comandă al regimentului.

Să fi știut dușmanii una ca asta, jupuiau de vie capra și pe stăpâna ei!

Și așa s'a aflat totdeauna, ce unități avea dușmanul în fața sectorului nostru, ca și rezervele lor din Negrileşti, Părosu și alte părți.

Lucrul îl știau toți. Și niciun ostaș nu vorbise nimic, de aceea nu aflasem nici eu.

Cum făcea fata lui Dobricel, de ne trimetea știri?

Pentru aceasta făcuse teorie o lună de zile cu Căpitanul francez L... — atașat regimentului — și locotenentului T..., adjutantul regimentului.

Ancuța, fata lui Dobricel, era foarte deșteaptă și iscusită în toate. De mai multe ori, cu toată străjnicia dușmanilor, trecuse liniile și ajunsese la Negrileşti, să-și vadă pe soră-sa Maria și nepoții.

Intr'o zi ce să se pomenească postul de comandă, că pleacă și capra și se întoarce după 3 zile cu Ancuța.

De atunci și-a pus în gând T... să învețe pe Ancuța să ne fie de folos și cum să se slujească de capră.

Fata mică a lui Dobricel, era o româncă plină de suflet și ura pe dușmanii cotropitori, cu furie.

Intâia încercare la care a fost supusă Ancuța și capra a reușit și de atunci, aveam cu noi un bun agent de informații.

Așa bunăoară într'o seară prin Mai, capra s'a întors la locul ei, aducând știri destul de bune trimise de Ancuța. Sub gât, într'o leasă de păr aspru al caprei, Ancuța, prinsese cu un meșteșug de nu putea fi văzut de cineva, o hârtie, pe care însemnase:

217 lei, pe 93 kgr. brânză de oi. La poiana lui

Marin, o tarla de oi, doi berbeci la poteca Izvorului alb.

În limba noastră însemna: Aveți în față Regimentul 93 german din divizia 217. La poiana lui Marin, din pădurea (însemnată pe harta noastră), se găsește un divizion de obuziere și două baterii grele la Izvorul alb.

Și să nu credeți că Ancuța greșise vreo dată! Învățase să numere tunurile, 4 câte 4 și să formeze baterii. Deosebea foarte bine obuzierele de tunurile de câmp, ca și pe cele mari, grele.

Altă știre dată la sfârșitul lui Aprilie:

Mătușa Arghira a plecat cu 96 pui la Odobești să se odihnească la moșul Niculai.

Adică, Divizia 96 a fost retrasă de pe front și a fost trimisă în refacere la Odobești.

Lucrul s'a adevărit, căci divizia 96 a fost înlocuită de divizia 217 germană, pe front, în fața sectorului nostru și în urmă a luat parte în luptele de pe Sușița.

Oricât de șireată și curajoasă ar fi fost Ancuța, n'ar fi putut trece așa de des liniile inamice, fără a fi atras luarea aminte a dușmanilor. Când avea știri bune și nu putea veni la noi, le trimetea prin Ancuța capra, care le aducea sigur.

În seara când capra voia să dezerteze, căci i se făcuse dor de țapul din Negrilești, se apropiau Măraștii.

Ancuța și capra se aflau de câteva zile în casa lui Dobricel și noi trebuia să avem informații, cât mai precise, asupra rezervelor inamice din spate și dacă s'au înlocuit ceva unități pe frontul diviziei. Fiindcă Ancuța, isteată cum era, nu se mulțumea să iscodească numai ce era în Negrilești, ci dela soldații inamici, afla ce unități au mai venit, sau se găsesc în satele din spatele frontului dușman.

Așa primiram vestea peste vreo trei zile, — prin capră, — că dușmanul luase o divizie din rezervă și o transportase cu trenul în altă parte, pe alt front. Că nu se așteaptă la un atac din partea noastră, însă

instalase la apus de Mărăști, câteva baterii noi de artilerie grea. Apoi că o divizie austriacă trecuse la Oituz.

Adică: Domnul mecanic Ferentz, a plecat cu mașina de treer și 156 litri de benzină la Oituz...

Locot. T... și Ancuța aveau vorbirea lor, bine deslușită dinainte și niciodată nu se încurcau.

Ce să vezi în ziua atacului dela Mărăști, în după amiaza zilei, când oamenii noștri rupsese frontul, tare întărit al inamicului! Pe capra Ancuța amestecându-se printre ostașii batalionului 3 din rezervă, care urca coama dealului la nord de Mărăști.

Ca să fie și mai arătoasă, sergentul Vlad Ispas, — șeful agenților regimentului — se apucase să-i facă pe lâna albă, trei dungi colorate, roșu, galben și albastru, așa că era un fel de fanion al regimentului.

Ancuța capra, nu se îngrijea nici de spărturile de obuze, nici de gloanțele rătăcite de mitralieră, ci mergea țanțoșă înainte, ferită de o mână nevăzută, sărind peste rețelele de sârmă, ca o adevărată capră sprintenă. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela o vreme batalionul 3 a luat-o la dreapta, ca să prelungească linia de luptă, schimbând direcția, pe când batalionul 1 ținea mereu spre Negrilești.

Aceasta a făcut pe șugubeața capră, să se despartă de noi și să se țină acum pe urmele batalionului 1, fiindcă ținea să ajungă morțiș la Negrilești.

În urale puternice și bubuituri groaznice de obuze și grenade, ai noștri respingeau mereu pe dușmani, răsturnând lucrările grozave făcute de ei luni de zile, luând prizonieri cu sutele, mitraliere și material de războiu.

Ancuța capra, — purtând în spinare tricolorul nostru — mergea mereu înainte, arătând vitejilor noștri drumul spre Părosul și Negrilești, neținând seamă că dușmanul organizase pe dealul Curmătorei, o nouă poziție de apărare.

Noaptea am poposit pe pozițiile de luptă și dușmanul se retrăgea mereu, către Câmpurile și Vizantea.

Sergentul Vlad Ispas, avusese grijă, să prindă pe

Ancuța și s'o lege la postul de comandă al batalionului 1, fiindcă de n'ar fi făcut-o, se alegea praful de biata căpriță, în vâltoarea luptelor și n'ar mai fi ajuns la Negrilești, să-și găsească stăpâna.

A doua zi în zori, atacul a continuat cu furie; mergeau voinicii noștri chiuind ca la nuntă. Tot frontul dușman dintre Cașin și Momâia fusese rupt. Dușmanii zăpăciți fugeau de rupeau pământul, nu se mai împotriveau.

Seara intram prin Părosul, în Negrilești, unde s'au adunat toate batalioanele, apoi ne-am oprit la sud de sat pentru a organiza o poziție de apărare. Acolo am găsit tot satul în sărbătoare, că vedeau pe ai noștri și scăpau de ocupațiunea dușmanului.

Ancuța, agentul nostru dibaciu de informații era în capul celor ce ne-au ieșit cu steaguri și veselie înainte. Bucuroasă că ne revede învingători, că și-a găsit capra și că a putut să ne servească, ca română inimoasă ce era.

Și câte servicii mari nu ne-a făcut acea fetișcană isteată, mărunță, cu ochii mari și luminoși, ce scânteiau de voinicie, deșteptăciune și dragoste de țară.

Ancuța capra, sângera la picior, fie că se sgarriase în sârmele ghimpate încolăcite, pe care le sărea marea, fie că o atinsese o spărtură de obuz! Cine știe? căci nu putea să ne-o spună.

Și din acea zi, ostașii companiei de specialități i-au pus pe spinare și galonul de rănit...

PAZA PODULUI

Toma Ristea milițian, ctg. 1896, fusese concentrat și trimis cu alți camarazi de ai lui, de aceeași vârstă, sau cu câțiva ani mai bătrâni, să păzească podul de peste Prahova, la Comarnic. Sunase mobilizarea și el se găsea de 20 zile concentrat la pază de poduri.

Venise ziua cea mare, *15 August 1916.*

Complecșii și rezerviștii care mai rămăsese nechemăți la corpurile lor, alergau acum, să se prezinte la unități.

Trenurile erau pline de mobilizați, care-și părăseau nevoile de toate zilele și alergau la chemarea țării, pentru dezrobirea fraților din Ardeal!

Oamenii dușmanilor — formați dinainte, — încuseră să mișune prin gări și pe la podurile căilor ferate, pentru a face rău și a stingheri mobilizarea.

Paza o făceau numai milițienii, oamenii trecuți de 40 de ani, dar care nu uitaseră vechea instrucție și disciplină.

Postul de pază, format din 6 milițieni și-un sergent, toți din aceeași categorie și care păzeau podul dela Comarnic și-au dat socoteala din capul locului, că ei sunt ca și intrați în luptă. Sunt la posturi de mare încredere și vegheau doi câte doi, în trei schimburi. Pe acolo se scurgeau trenurile unul după altul, aducând mobilizați spre unități, trupe gata de luptă spre frontiera Carpaților și munițiuni.

Mai cu seamă în valea Prahovei, cu fabrici multe și sonde de petrol străinii mișunau cu sutele. Mulți

pe care nu ne puteam bizui și știuți din vreme, fuseseră internați în lagăre, prin Ialomița și alte părți. Mulți însă rămăseseră se vede nedescoperiți de siguranța statului. Vorbesc de acei cu porniri dușmănoase țării noastre, fiindcă erau și alții, mai ales pe la sondele de petrol, care nu ne voiau nici binele, dar nici răul.

Consemnul pazei podului era făcut strașnic, mai ales acum cu mobilizarea. Nimeni nu se putea apropia de pod, fără a fi bine recunoscut și fără a avea permis de circulație.

Ziua, ca ziua, paza era mai ușoară, dar noaptea era grea și da mult de lucru credincioșilor milițieni, mai ales că lumea din partea locului, care nu prea se obișnuia cu ordinele de pază, voia să treacă în sus și în jos, când credeau ei, ca și înainte.

Ordinul era însă ordin și așa cum primiseră consemnul, milițienii podului dela Comarnic, știau să-l îndeplinească.

Se svonise în partea locului, prin Septembrie, când războiul începuse bine și ostașii noștri luptau în Ardeal: că niște streini netrimiși în lagăre, au încercat să arunce în aer podul de peste Prahova, din jos de Ploești, peste care treceau zilnic zeci de trenuri cu munițiuni, hrană pentru trupe și răniți.

Din acea zi intrase un cui, o grijă și mai mare în sufletul păzitorilor podului dela Comarnic.

Mai cu seamă Toma Ristea nu-și mai găsea locul, de când ofițerul lor, care se găsea la Sinaia, le spusese, că are știri, că unii streini, lucrători la fabricile din Comarnic și Băicoi și-au pus în gând să arunce în aer podul și tunelul dela Orășii.

— Vă dați voi seama fraților, câtă răspundere pe noi? — le spunea într'o seară Ristea, celorlalți camarazi — ca să păzim podul? Când pe aici se scurg atâtea trenuri cu trupe de întărire, munițiuni și răniți? Eu aproape nu mai dorm de grijă!...

— De noi nu se apropie nimeni, fiindcă dormim în bordeiul de lângă pod și podul e lângă noi — a răspuns glumind milițianul Bulgăre Marin. — Da

eu mai am un plan, am scris nevastei să-mi trimeată pe Osman, prietenul meu bun, care doarme păzind.

— Ia'n fugi de acolo! nu mai băga streinu în treaba noastră! — a răspuns sergentul Dumitrică, șeful postului.

— Strein! strein, dar cu ăsta nu te poci! Are un miros și niște colți, că-i înfige de nu mai scapă din carnea celui ce-ar voi să ne facă rău și-l simte dela o mie de pași!... Mai mult cât bate arma Model 1879 — a răspuns milițianul Bulgăre.

Zis și făcut, Bulgăre a trimis vorbă a doua zi nevastisi în Breaza de sus, să-i trimeată pe Osman, că nu mai dorm nopțile, de 4 zile, cu atâtea griji!

Până atunci ceilalți luaseră hotărîrea să facă pază noaptea, doi câte doi.

Peste două zile nevasta lui Bulgăre, s'a prezentat la postul de pază, să-și vadă bărbatul, aducându-i primeneli, ceva mâncare și pe deasupra mai aducea și pe Osman.

Osman, era un dulău ciobănesc, mare și lătos de te speria, când îl vedeai. Cum a sosit la post s'a și împrietenit cu toți ostașii bătrâni, care făceau paza.

Nu eșea din vorba lui Bulgăre, se uita la stăpânul lui cu niște ochi mari credincioși și-i linge mereu mâinile.

Sergentul milițian Dumitrică, șeful lor, nu prea avea încredere în câine, spunând că prea e bleg!...

Dar de a doua zi și-a schimbat părerea. Ziua, ca ziua, Osman legat cu o curea la capătul podului, dormea doborât de căldura mare a zilei și nu prea înțelegea să-și facă datoria; dar noaptea era mai tot timpul treaz și nu se putea apropia țipenie de om de bordeiul postului și pod, fără să fie simțit.

Tătucii, milițienii dormeau și ei acum cu mai puțină grijă, iar paza o făceau câte unul, la capătul cellalt al podului dinspre Sinaia, unde nu păzea Osman.

Au trecut câteva zile, parcă mai ușoare pentru bătrânii veghetori, deși trenurile, care se scurgeau spre front și inima țării, erau tot mai numeroase, cu cât luptele deveneau mai aprige.

Pe la mijlocul lui Septembrie, trenurile încep să meargă prost în Ardeal, din cauză că dușmanii se năpustiseră cu toate puterile pe noi, lăsând în pace celelalte fronturi. Lupte grele au loc pe Jiu, Olt și la Făgăraș.

Ai noștri încep retragerea spre frontiera Carpaților, luptând vitejește...

Divizii din armata de Dunăre, care încercaseră trecerea dela Flămânda, sunt aduse repede cu trenul spre Carpați.

Cea mai mare mișcare se făcea pe Valea Prahovei, către Brașov și Predeal. Trenurile se scurgeau zi și noapte peste podul dela Comarnic.

Tătucii făceau pază bună, împreună cu Osman, mai ales că auziseră că se transporta și două divizii rușești, la Bușteni.

Dușmanii noștri însă vegheau. De câteva zile, mai ales pe înserate, milițianul Toma Ristea, a observat doi oameni, îmbrăcați ca lucrătorii dela sondele de petrol, că se tot apropiau de pod. Il priviseră de departe, îl măsuraseră din dreapta, din stânga și vorbeau între ei, cu ochi ațintiți spre bordeiul unde se odihneau ceilalți tătuci, care nu erau la posturi.

Afacerea a ținut cam vreo trei zile și la ceasuri diferite din zi, tocmai în timpul când se transportau trupe și munițiuni cât mai multe spre Ardeal.

— Ai... vor să vadă cum se face paza podului și câți suntem?... — și-a zis Ristea, nepierzând din ochi pe cei doi oameni. N'a spus nimănui nimic, decât sergentului Dumitrică șeful lor; dar s'a pus să vegheze și mai bine în tovărășia lui Osman.

Căinele îl ținea acum ziua închis în bordei și nu-l lega jos la piciorul podului, decât noaptea.

Din cele ce simțise Ristea, ghicise, că cei doi indivizi erau niște răufăcători și că-i stingherea rău căinele, pe care-l simțise și-i puseseră gândul rău.

Planul lui Dumitrică, șeful și al lui Ristea, era să lase să se creadă, că paza podului se face slab, numai să pună mâna pe cei doi borfași, vii nevătămați, ca

să afle dela ei ce rost au și ce tovarăși mai fac meseria lor?

Osman, se obișnuise cu oamenii din partea locului, cari treceau spre treburile lor; dar cum simțea vre-un strein, mai ales din cei îmbrăcați în strae de oraș, îl lătra și le arăta colții gata să-i sfășie, dacă Ristea l-ar fi asmuțit pe ei.

Cam pe la 21 Septembrie, când trenuri cu batalioane întregi și munițiuni, se scurgeau mai aprig spre Predeal, pe o noapte întunecoasă, cu o ploae mărunță, Ristea se găsea de pază la pod. Să tot fi fost ceasurile 10 din noapte.

Toma Ristea, schimbase pe camaradul Bulgăre Marin, care intrase în bordei să-și usuce hainele pătrunse de ploae și să se odihnească.

Osman, era legat de capătul podului ce venea dinspre Câmpina. Pătruns de ploaia mărunță și rece, ce cădea, și cu blana sbârlită, câinele scheuna mereu și se tot purta în lungul sârmei — de care-l legase Bulgăre — plin de neastâmpăr. Din când în când lătra furios, fără nici un rost, căci nu se vedea nimeni prin împrejurimi.

Ristea, știa însă, obiceiul câinelui, știa că simțise ceva și era cu ochii în patru.

Un tren încărcat cu ostași trecuse la orele 10 și pentru ceasurile 11 din noapte, gara Comarnic îi anunțase că va trece un tren cu munițiuni spre Bușteni.

Cam pe la 10 jum. Ristea aude câinele lătrând cu furie, smucind sârma de care era legat, gata să se repeadă la cineva.

El care veghea la capătul celălalt al podului dinspre Sinaia, se repede spre câine și are timpul să vadă, cum o umbră aruncă lui Osman o bucată de carne.

Ristea a și înțeles cum stau lucrurile. A strigat la câine să nu ia lucrul aruncat și s'a repezit el să vadă ce este?...

A găsit o bucată mare de carne friptă, și a doua zi s'a constatat că era otrăvită, cu ceva care ar fi răpus câinele în câteva clipe!

Pe când bravul milițian se repezea să ia carnea otrăvită, zărește două umbre fugind în întuneric, spre șosea.

El ia carnea, o bagă în buzunarul hainei și dă câinelui drumul din lanț, asmuțindu-l pe cei doi care fugeau. În același timp descarcă un glonț pe urmele celor doi, care încercau să treacă prin apă, pe malul cellalt al Prahovei, dând alarma.

De necaz unul din spioni se oprește, și începe să tragă focuri de revolver în câine și Ristea. Cellalt tovarăș făcea la fel...

Ristea trage cu arma lui Martigny, model 1879 al doilea și al treilea glonț în umbrele, care se găseau cam la 50 de pași.

Tot postul alarmat, ese afară din bordei în cap cu Dumitrică, care dintr'o aruncătură de ochi prinde ce se petrecea.

Șeful lasă 2 santinele la pod, ca să nu se întâmple ceva în lipsa lor, iar cu restul se repede după cei doi spioni, care trecuse Prahova și se pierdeau în sat.

Un glonț de revolver, tras de spioni înainte să dispară, lovește pe Ristea în mâna stângă!

Osman, se repezise pe urma răufăcătorilor și și-ar fi înfipt colții în pulpele lor, dacă aceștia nu s'ar fi aruncat într'o căruță, care-i aștepta la intrarea satului și cu care au fugit spre Breaza, pierzându-se în întunericul nopței.

Cu toată rana ce avea la mână, Toma Ristea, a alergat împreună cu ceilalți milițieni să prindă spionii. N'au izbutit dar nici podul dela Comarnic n'a putut fi aruncat în aer.

Peste puțin trecea și trenul cu munițiuni anunțat. Erau ceasurile 11 din noapte.

Aceasta s'a întâmplat în sectorul etapei ordinare No. 6, în Septembrie 1916.

LA ARPAȘUL DE JOS

Intr'o după amiază de Septembrie ne sosește ordinul ca să pornim spre Avrig, pentru a ataca forțele inamice, care lovise Corpul I de Armată, în împrejurimile Sibiului și amenințau să-i taie retragerea de pasul Căineni.

Divizia 4, pe două coloane, una pe malul stâng, iar alta pe malul drept al Oltului pornește ca să-și îndeplinească misiunea, în legătură la dreapta cu Divizia 3-a.

Coloana din stânga Oltului, mai mare, urma șoseaua Perșani, Făgăraș-Betleanu, Sâmbăta de jos, Arpașul de jos, Porumbac.

Malul drept al Oltului era însă înțesat de trupe dușmane către Cincul Mic și Rucăr. Legătura cu noi, se face greu, deoarece pe drumul ce-l urma coloana noastră (stânga Oltului) era liber de trupe inamice. După luptele dela Perșani și Făgăraș, toate trupele de acoperire dușmane, se retrăseseră pe malul drept al Oltului în pădurile dela miază noapte de Făgăraș și Cincu Mare, lăsând liberă șoseaua de la sud de Olt.

Pe malul drept se aud mereu împușcături, ropot de mitraliere și bubuitul surd al tunului. Coloana din stânga merge însă bine, cu 2 batalioane din regimentul 6 Mihai Viteazul în avantgardă.

Trecem de Voila, de Besimbac și ne apropiăm de Sâmbăta de jos.

Comandantul Corpului de Armată ne sosește din urmă cu automobilul, ajunge până la avantgardă, și ne spune: „Să grăbim marșul și să și atacăm a doua zi!”

Situațiunea Corpului 1 Armată, fiind desperată în defileul Oltului...

Cu sufletele pline de dorul luptei și dornici de a ne măsura odată cu dușmanul, — după 4 zile de stat pe loc la Perșani, — ofițerii și ostașii coloanei de sud, merg mereu, depășind mult coloana de nord (aceia din dreapta Oltului).

În dreptul satului Rukor, aflat pe malul drept, o căpiță de fân arde, făcând un fum negru înăbușitor. Patrurile dușmane îi dase foc, pentru a semnala înaintarea noastră, grosului trupelor inamice.

Către Viștea de Sus, ne aștepta regimentul 6 Vânători și Brigada 2 de Călărași, care fuseseră trimise ca detașament înaintat și-și terminase misiunea, așteptând ca să se încoloneze după regimentul 4 Ilfov 21.

Pe malul drept încep lupte serioase pentru cucerirea satului Cincu Mic și regimentul 2 Vânători are câteva pierderi în ofițeri și trupă.

Se înserase și tunul bubuia încă, mult la dreapta noastră, în sectorul Diviziei 3-a.

Fusese o zi caldă de Septembrie, trupele noastre obosite, după un marș neîncetat din după amiaza zilei de 15 Septembrie și întreaga zi de 16 Septembrie, sunt oprite pentru a se odihni în cantonamente de alarmă. Ostașii noștri făcuseră peste 50 de kilometri, într'o zi și jumătate, dar toți mergeau voioși și dornici la luptă.

Întreaga coloană de Sud compusă: din Brigada 2-a Călărași, regimentul 6 Vânători, regimentul 6 Mihai Viteazul, regimentul 4 Ilfov 21 și regimentul 2 Artilerie, cantonează în regiunea: Arpașul de jos, Uța de jos și Uța de sus.

Avantposturile de lupte sunt așezate pe linia cotelor 400, 428 și 445 la Apus de Arpașul de jos și Uța de sus.

Cuartierul Diviziei rămâne în Voila.

Coloana de nord, formată din 2 escadroane din regimentul de Escortă Regală, regimentul 2 Vânători, regimentul 102 Feldioara și 1 Divizion din regimentul 2 Obuziere, rămân mult înapoi, găsindu-se în

strânsă apropiere de dușman, la apus de satul Rukor și dealul Rukorului.

Astfel a trecut noaptea de 16—17 Septembrie.

În acest timp cavaleria dușmană, patrule de ulani germane, foarte îndrăznețe, se strecoară noaptea printre noi și ajunge până în Sâmbăta de jos!...

Sunt primele recunoașteri ale cavaleriei armatei lui Falkenhaym, care se strânge între cele două Târnave și care ne vă lovi peste câteva zile.

Trupele noastre, mai ales acele care cantonează în Arpașul de jos, sunt neliniștite toată noaptea de artileria dușmană, care trăgea de pe malul drept al Oltului, fără frică; fiindcă coloana din dreapta, a diviziei noastre, se găsea încă departe. Luptaseră toată ziua din greu cu ariergardele inamice care se retrăgeau spre Somortin.

Pas să mai închizi ochii, ca să te odihnești!...

Dar ce le păsa ostașilor noștri, de această săcâială a artileriei dușmane, când ei voiau să alerge cât mai repede, în ajutorul fraților lor de pe Olt, spre Sibiu.

Noaptea ne trece în pocnetul obuzelor inamice, care trag mereu în Arpașul de jos, iar în Ușa de jos, aprind câteva case.

Pe malul de sud al Oltului se pare, că inamicul nu are curajul să se arate încă. În spate și pe flancuri se aprind mereu semnale luminoase!... Sunt posturile inamice care lucrează cu spionii din spate și care le arată locurile până unde au ajuns trupele noastre.

Prin sate, țărani români — căci acest ținut mai ales pe malul stâng al Oltului este plin numai de sate românești — ne ies înainte cu bune urări și ne spun unde se găsesc dușmanii, înștiințându-ne de recunoașterile Ulanilor nemți.

A doua zi dimineața la ceasurile cinci, toată lumea este în picioare și coloanele pornesc la drum, spre Porumbacul de sus și Porumbacul de jos.

Se ridică o zi senină, caldă de toamnă...

Din cauza artileriei de pe malul drept al Oltului, așezată pe înălțimea cota 562 (Chicera) coloana noastră se împarte în două: regimentul 4 Ilfov 21, un

batalion din regimentul 6 Vânători și regimentul 2 Artilerie merg călare pe șoseaua Arpașul de sus, Scorei. Unitățile luând formațiuni de apărare, contra obuzelor dușmane.

Cealaltă parte compusă din: regimentul 6 Mihai Viteazul, al doilea batalion din regimentul 6 Vânători cu regimentul 4 Călărași, merg pe drumul Arpașul de sus, Oprea-Cârțișoara, Sărata.

Artileria dușmană, nestânjenită de nimeni și care privea câmpul unde ne desfășuram noi, ca într-o furtună, deschide pe la ceasurile 6 un foc năpraznic, cu toate bateriile asupra trupelor noastre care lungeau malul stâng al Oltului.

Regimentul 4 Ilfov 21, are toate batalioanele așezate unul după altul, la interval de 500 de metri, iar batalioanele merg în coloane de companii prin flanc.

Prima baterie din regimentul 2 Artilerie care eșea din satul Arpașul de jos, primește un obuz, în primul tun, căruia i se strâmbă afetul, omoară rotații și rănește doi servanți.

Bateriile iau galop și ies din sat prin partea din apus, în căutarea unei poziții în care să se adăpostească și să poată pune tunurile în baterie.

În acest timp tunul bubuie cumplit la dreapta noastră și mult înapoi. Aceasta ne înștiințează că unitățile coloanei din dreapta (General Boureanu) reluate atacul și-au respins forțele dușmane spre Feldioara Oltului.

Primul batalion din regimentul 4 Ilfov 21, aflat în avantgardă (Major Crajoveanu Luca) merge pe câmpul descoperit, în ploaia de obuze, cum ar merge la paradă!...

Sunt sublimi Ilfovenii!

Bateriile dușmane, care trag acum de flanc de pe înălțimile din dreapta Oltului, îi încadrează repede și o grindină de obuze se năpustesc contra vitejilor Ilfoveni, nepăsători de grindina de oțel.

Câteva obuze lovesc în plin o companie!... Rândurile se răresc... Capete, mâini, și arme sar în aer, ca niște țandări!...

Viziunea este groaznică!

Voinicii aceluia batalion de Ilfoveni, merg însă fără frică, nu se clintesc și țin mereu direcția spre pădurea Skorei.

Este un tablou măreț! El te înfioară, dar îți dă și mândria ostașului de rasă.

Privesc acel batalion, pe care s'au năpustit zeci de guri de tunuri dușmane, cum merge tot înainte, spre obiectivul ordonat fără a lua în seamă pierderile.

Răniții rămași în urmă sunt ridicați repede de brancardieri (majoritatea formați din muzica regimentului) și duși la postul de prim ajutor, așezat sub o muche dinspre malul Oltului.

Celelalte unități, în formații aliniate, ca pe câmpul de instrucție, parcă nu iau în seamă bombardamentul dușman!

O parte din bateriile dușmane încep să bată satele Arpașul de jos și Uța de jos, în timp ce patrulare de cavalerie dușmane, vin tot mai dese și amenințătoare spre liniile noastre dinapoi. Unele se strecoară chiar până la trenurile de luptă ale regimentelor, căutând să le atace! Sunt primele elemente din corpul de cavalerie germană „Von Smeethov”.

O trăsură de bucătărie, cu hrana gata pregătită, a regimentului 6 Mihai Viteazul este atacată de o patrulă de Ulani!... Câțiva din conducători sunt răniți, iar trăsura făcută prizonieră cu mâncare și bucatarii ei!...

Se dă ordin atunci, unei companii din regimentul 6 Vânători să ocupe șanțul șoselei dinspre Olt, ca să acopere marșul nostru.

Compania se desfășoară repede, întinzându-se în trăgători pe un kilometru lungime și deschide un foc viu de arme, contra unităților de Ulani, care scoborau tot mai mulți și în pâlcuri tot mai dese, dinspre Olt.

În unele părți câteva salve, în alte părți se aud răpăiturile unui foc viu și Ulanii sunt gonți într-o fugă nebună peste Olt!

Câteva căști negre de Ulani, câteva trupuri fără viață și lănci, umplu câmpul la nord de calea ferată.

Făgăraș-Sibiu. Câțiva cai fără călăreți, fug înspăimântați spre noi!

În acest timp bateriile dușmane trag mereu asupra primelor batalioane din regimentul 4 Ilfov 21. Companiile măresc distanțele și intervalele, după regulamentul de atunci. Dar merg înainte fără șovăire, pentru a nu da peste coloanele celuiălalt regiment dela stânga.

Urmașii celor care luptaseră la Smârdan, trec ploaia de obuze în formațiuni regulate, nepăsători de spărturile care cad din ce în ce mai dese împrejurul lor!

Până în pădurea Skorei unde se pot adăposti, mai este cale lungă! Direcția nu se poate schimba, fiindcă tot câmpul este bătut de obuze și apoi ar da peste coloanele care merg spre Oprea-Cârțișoara.

Cei dela stânga găsesc câteva gropi și se pot adăposti ca să scape de loviturile artileriei dușmane; dar Ilfovenii care merg în câmp descoperit, nu au o altă cale decât să ajungă în pădure.

Și marșul, în formațiuni contra artileriei, bătuți de flanc, urmează mereu, cu pierderi destul de mari; până ce deodată bateriile inamice încetează focul, ca prin minune!?

Coloana din dreapta, aceia care lungea malul drept al Oltului, începuse să se apropie și aceasta a fost scăparea.

Pe înserate ajungem înaintea satelor Sărata și Porumbac, unde ne ciocnim cu patrulele unor regimente germane! De aici începe lupta celor două Porumbace, care a fost o frumoasă biruință pentru noi.

OBSERVATORUL

Bătălia urmează crâncenă pe tot frontul, dela Siret, până dincolo de Mărășești și șoseaua Adjudului.

Dușmanul atacă puternic cu forțe întreprinse diviziile noastre 9 și 13.

Ai noștri rezistă cu vitejie tuturor atacurilor și dau lovituri de moarte dușmanilor, care voesc să-și croiască drum pe Valea Siretului, spre a ajunge la Iași, ca să sfârșească cât mai curând cu Moldova.

Ostașii noștri, laolaltă Olteni, Munteni, Dobrojeni și Moldoveni apără cu îndărătnicie ultimul petec de pământ al țării, făcând minuni de vitejie!

Pe frontul Diviziei 13-a, spre Rateșul lui Haret, atacurile se țin lanț...

Artileria dușmană varsă din zeci de tunuri, obuze de toate calibrele, asupra pozițiilor ocupate de vitezele regimente ale Diviziei 13-a.

Dar nici artileria noastră nu se lasă mai pe jos. Cu focuri bine țintite seceră valurile inamicului, care în pâlcuri tot mai dese, atacă acum, legătura dintre diviziile noastre a 9 și 13, căutând să întoarcă flancul stâng al Diviziei 9.

Observatorii bateriilor împânzesc toate înălțimile și pomii, de unde pot vedea bine infanteria dușmană, care pornește din nou în valuri dese la atac, după ce fusese respinsă de două ori.

Bateriile trag obuz, după obuz la arăturile observatorilor, făcând goluri mari în rândurile dușmanului.

Inapoiă păduricei Rateșul lui Haret, unde se găsea adăpostită o baterie de tunuri și care avea trimeși

Înainte doi observatori, unul cocoțat într'un pom și altul jos la telefon, comunică bateriei mișcările infanteriei dușmane.

Un avion alb cu crucea neagră pe aripi se rotește sus, ca un vultur deasupra liniilor diviziei 13, la Răzoare și Rateșul lui Haret. Inconjoară apoi satul Mărășești, pădurea dela dreapta și apoi se pierde în josul Siretului.

Puțin timp în urmă mitralierele dușmane încep să tragă spre Rateșul lui Haret. Valurile inamice își fac drum spre Răzoare, întorcând unul din batalioanele, din stânga ale diviziei 13.

Gloanțele încep să țieue tot mai aproape de cei 2 observatori, care comunicau bateriei mișcările infanteriei dușmane. Lanurile de porumb și pomii din pădurice sunt loviți ca pleznituri de bice.

Obuzele artileriei dușmane trec peste pădure și se sparg departe în căutarea bateriilor românești.

Infanteria nemțească pe șase valuri și cu numeroase rezerve înapoi, s'a apropiat până la 800 de pași de poziția românească.

Observatorul din pom Gherghina Ilie, aude cum pleznesc jos gloanțele dușmane, dar el comunică mereu telefonistului cele ce vede și mai ales mișcările infanteriei dușmane, care iese din viile dela sud de Mărășești.

Deodată aude telefonul cum zbârnâe mereu, dar camaradul lui nu mai răspunde nimic! și nici nu mai comunică la telefon cele ce-i spunea el, veste de seamă: „că în colțul pădurei, la apus de șoseaua Focșanului și vii, ies tot mai dese valurile de infanterie dușmană, care se îndreaptă spre regimentul 47 infanterie...”

Inamicul ajunge la 700 de pași, sare din nou la 600! Mitralierele lor țacănesc cu zecile. Ale noastre răspund la fel și acum încep să se simtă și fluerăturile surde ale gloanțelor de armă!...

— Spune mă la baterie ce-am văzut!... N'auzi?!...

Camaradul de jos nu răspunde însă nimic.

Gherghina, își aplecă privirea și vede camaradul

dela telefon lungit jos lângă aparat, fără suflare, cu o dâră de sânge, care se prelinge subțire lângă tâmpla stângă...

Acum își dă seama și el cum stau lucrurile! Un glont rățacit, din miile de gloanțe ce împânzeau câmpul de luptă, lovise pe camaradul lui în tâmplă și-l doborâse!

Gherghina se gândește, că bateria a rămas fără observator! Și tocmai acum când era mai mare nevoie...

Celelalte baterii ale noastre, trag cu furie în valurile dușmane dinspre vii, dar cele dela colțul pădurii rămâneau nebătute... Și infanteria dușmană înainta mereu!

Ce să facă? Cum să comunice bateriei noua țintă care se ivea?!

Peste câteva clipe de gândire se scoboară din pom și începe să comunice bateriei la telefon cele ce văzuse. Gloanțele bâzâe tot mai dese împrejurul lui. Din locul unde se găsea telefonul, nu mai vedea însă nimic și trebuia să se urce iar în pom! Gherghina stă pe gânduri nedumerit... Să se cocoațe iar în pom? Dar cine o să comunice la telefon cele ce vede?... E în mare nedumerire...

Pe când se gândea astfel, deodată vede răsărind în fața lui o fetișcană mândră la chip, cu fața roșie de alergătură, care-l privește zâmbind!

Ostașul încurcat, se uită când la pom, când la fată, când la receptorul telefonului!

— Hai nu te mai uita atât la mine și dă-mi ajutor ca să mă urc în pom și să-ți spun eu cele ce văd i-a spus fata râzând. Căci nu se poate vedea din nici o parte mai bine ca din pomul aista.

— Da, dar trebuie să mai văd și eu, ce fac nemții dela colțul pădurii... căci de aici dela vii, au grije ai noștri — răspunde ostașul încurcat, privind sfios fata.

Dintr'o aruncătură de ochi fata prinsese cum stau lucrurile, văzuse pe celălalt ostaș întins jos lângă telefon fără suflare și pe Gherghina, singur jos încurcat... Și acum venise să-i dea o mână de ajutor,

deși gloanțele roiau cu sutele împrejurul pomului!

Cât ai clipi din ochi și fără a mai aștepta ajutorul lui Gherghina, curagioasa fetișcană s'a și cocoțat în pom privind zarea în toate părțile.

Observator de bună voe, ca să facă și ea ceva pentru Țară! Și începe să comunice:

— Uleo! ce de nemți vin în rânduri tot mai dese pe la colțul pădurii... spre vii! acum trec pe sub sprânceana dealului!

Observatorul Gherghina, transformat acum în telefonist comunică la baterie cele ce-i spunea fata; dar cu inima plină de grije pentru copila curagioasă, care putea fi omorită în orice clipă!

— Hai dă-te jos din pom, că mi-ai spus destule! Și fugi că o să te atingă și pe tine amu un glonț!... Nu vezi cum bâzâe? ca un roi de albine... împrejurul nostru?...

— N'avea grije, că m'am cam obișnuit eu cu d'aistea! doar nu sunt din locurile aistea de eri! Aici în pom o să mă ajungă cu greu, dar ferește-te mata... Stai culcat la pământ lipit de pom și vorbește la telefon! Nu sta în genunchi, că amu te curăță! Și fata râde și tot îndrugă mereu:

— Iată amu cum dușmanii trec de geana dealului și merg tot mai mulți dincolo de fabrica de parchete!

Bateria noastră începe să tragă rafale furioase, în valurile dușmane, care eșeau din pădure și pe acelea de la răsărit de vii, după comunicările telefonistului.

— Alte pâlcuri răsar pe la colțul de răsărit al viilor!... Tii!... ce de sunt!... merg drept înainte la apus de gară.

Fetișcana își făcea bine serviciul de observator.

Un obuz se sparge la zece pași de pom, sfărâmurile lui trec peste observator și câteva pleznesc scoarța stejarului gros.

— Mi-e grije de tine, fetișo, că prea ești mândră! Dă-te jos! că acum ne încadrează cu tunurile lor!... Nu vezi că au început să tragă în noi, bănuiesc

că pomul are ochi... — răspunse Gherghina Ion privind cu jind fata.

— Nici că mă gândesc! vreau să fac și eu ceva pentru țară — răspunse fata privind continuu în zare.

Bateria noastră trăgea obuz, după obuz, și acum lovește adânc valurile dușmane dela pădure.

Un al doilea obuz se sparge la doi pași în spațele pomului, acoperind cu praf telefonul, pe observator și sfârticând câteva crăci ale stejarului. Coaja zdrelită a pomului, zeci de frunze și câteva crengi groase, sar la zeci de pași în lături!

Când totul s'a risipit, telefonul zace răsturnat cu firele rupte la câțiva pași; iar soldatul Gherghina rănit la cap și sold stă întins pe locul telefonului!

El nu-și simte însă rănilile și privește cu ochii îngrijați stejarul, ca să vadă ce s'a întâmplat cu fata, care-l ajutase atât de devotat, ca să-și îndeplinească serviciul.

Deodată vede cum un trup însângerat se prăvălește printre crăcile copacului și cade nu departe de el, acoperit de o creangă groasă!

Rănit cum era, se târăște până la locul unde căzuse fata voind s'o ajute. Găsește însă un trup neînsuflețit, sângele curgându-i din belșug din gură, frunte și piept!...

Mândrul observator, care i-a fost atât de folos fusese doborât de fierul dușman! dar pe chipul însângerat al fetei se așternuse o seninătate și o mulțumire, care uimi pe Gherghina!

Curajoasa și mândra fată amuțise de veci la postul datoriei, pe care nu i-l ceruse nimeni servind Țara și Armata!

Ochii lui Gherghina sunt plini de lacrimi, își face semnul crucii și apoi închide pleoapele fetei ce păreau că scrutează încă zarea, în observarea dușmanului. Ar vroi s'o sărute, este prea mândră, dar nu îndrăznește... Se târăște iar la telefon încercând să lege firele rupte, ca să anunțe la baterie, să trimeată alt observator, ca tunurile noastre să poată nimici inamicul, ce se apropia tot mai mult de liniile noastre.

Puterile nu-l mai ajută însă, în drum spre telefon leșină și cade peste aparat. Zbârnăitul lui de veghe încetează odată cu cei ce-l servise.

Despre fată, știa doar, că o chema Maria.

Mai târziu s'a aflat că era una din fetele lui Ion Zamfir din Pădureni.

Oasele ei zac de veci, alături cu a celorlalți eroi ai neuitatei bătălii din August 1917, în marea criptă din mauzoleul de la Mărășești...

IN TOIUL LUPTEI

(Din carnetul unui Comandant)

Înlocuim un regiment, care fusese foarte încercat în luptele dela 25 Iulie — 3 August 1917. Refăcuți în oameni și armament, timp de 5 zile, — cât s'a putut face aceasta, în timp atât de scurt, — și puțin odihniți de groaznicele lupte, care se desfășurau de aproape 10 zile, zi și noapte între Siret și apus de Mărășești, — ne îndreptăm spre front, pentru a intra din nou în lupte.

Regimentul este alarmat în noaptea de 2-3 August. Ne adunăm cu toate batalioanele în afara satului P... și apoi pornim dela 15 km., din spatele frontului, spre apus de Mărășești, ca în zorii zilei să putem intra în sector.

Comandantul de regiment ne vorbise înainte de plecare, ne arătase ce cere dela noi și că vom schimba regimentul 34 infanterie.

Pe cei vechi ne cunoștea, știa cât prețuim în lupte; dar era vorba de cei noi, de acei care umpluseră golurile din companii, de acei veniți dela regimentul de marș al Diviziei.

Ne înșirăm în coloană lungă pe la ceasurile 10 noaptea, șerpuiind tăcuți pe șoseaua națională Adjud-Mărășești. Două șiruri pe dreapta, două pe stânga șoselei, mitralierele la mijloc.

E un întuneric groaznic, câțiva nori acoperă luna. Nu putem aprinde felinarele dela arme și ne împiedicăm la fiecare pas de pietrișul șoselei; dar mergem mereu înainte.

În zare spre răsărit, către Siret, tunurile nu mai conțin să bată! Zarea pare aprinsă!

Trecem pe lângă o baterie grea din stânga șoselei. Tunarii ghemuiți lângă tunuri sunt în așteptarea unei comenzi... Tunurile mari acoperite cu foi de cort și crengi verzi sunt încă tăcute.

Aproape de Putna-Seacă, vine spre noi un șir lung de chesoane, care urmează mijlocul drumului. Cai și călăreți trec la pas pe lângă noi, cu o liniște apăsătoare. Sunt chesoane care se duc la reîmprospătarea cu muniții din gara P...

O haltă orară ne oprește în mijlocul câmpului și ne odihnim puțin pe marginea șanțului șoselei. Pornim apoi câțva timp pe șosea, după care schimbăm drumul, luând unul de care, ce teae câmpul spre răsărit. Aci mersul este și mai anevoios.

Câteva clipe, luna își arată fața, în urmă se acoperă din nou de nori și noi horbocăim prin întuneric.

În lungul unui lan de porumb schimbăm iar direcția spre sud. Un vânt ușor adie dinspre Siret, aducându-ne răcoarea apei, amestecată cu'n miros acru de funingine. Câmpul este sfârticat de gropi de obuze, adânci și largi, de puteau adăposti într'una, o întreagă grupă de luptă! Până aici bătuse artileria grea dușmană. În porumbiștea nesfârșită se văd goluri mari. — Porumbul răsturnat și risipit pare, că ar fi fost secerat de mii de brațe.

Un țcănit de mitraliere la dreapta...

Ne oprim iarăși, ca să ne odihnim și să ne orientăm ca să nu pierdem drumul în lanul nesfârșit de porumbi.

Cu foi de cort pe cap, câțiva camarazi fumează, câte o țigară, acoperind lumina. Ne înțelegem în șoapte și tot în șoapte se dau comenzile de plecare. De aici ne risipim pe batalioane.

Bat. II și III în cap, urmează pe două drumuri, despărțite de 500 de pași unul de altul, îndreptați spre sud. Bat. I înapoi la 800 de pași în spatele bat. II. Mergem un sfert de ceas apoi ne oprim iarăși.

La dreapta și stânga noastră răsar câteva baterii de ale noastre, ascunse în lanurile de porumb. Tunuri și servanții par niște stane de piatră! Nici o mișcare... Ostașii se odihneau lângă tunuri. O clipă luna luminează câmpul și putem deosebi, 3—4—8 tunuri, răzlețite pe întinsul câmpului de luptă. La dreapta alte 4 tunuri... Intrăm în liniile artileriei.

Patrulele noastre pornesc înainte. În urma lor comandantul nostru de regiment și comandanții de batalioane se duc la recunoaștere. Ne oprim culcați, odihnindu-ne pe coceni de porumb proaspeți tăiați de tunari.

Fire telefonice se încrucișează în toate părțile, înapoi și înainte, la dreapta și la stânga, înfipte pe pari înalți.

Câteva clipe, răsună niște bubuituri înăbușite și repezi din spre liniile inamice. Deosebim și pocnete de grenade.

Încă un salt înainte și ne oprim adăpostiți înăpoia unui șanț adânc, proaspăt săpat, care brazdează câmpul în tot lațul lui, spre Siret. Câțiva milițieni cu lopețile lângă ei, dorm înveliți în mantale.

Așteptăm încă un sfert de ceas. Un curier chiamă comandanții de companii spre front.

O dără spălăcită alburie, amestecată cu câteva pete roșiatice se ridică dinspre dealurile Siretului. Spre răsărit se pornește un bubuit de tunuri, care nu mai încetează. Loviturile se țin lanț, puternice, acoperindu-se unele pe altele. Un foc mare se arată la răsărit de Mărășești. Flăcările se înalță uriașe spre cer și fumul negru acoperă toată zarea!...

După o jumătate de ceas, comandanții de batalioane se întorc de la recunoaștere. Se dă ordin să ni se dea ceaiul. În așteptarea trăsurilor de bucătărie, care au rămas în urmă la trenul de luptă, ne apucăm de fumat, schimbăm glume între noi, — că așa e firea românului — și privim zarea nesfârșită a câmpului de bătălie, care se întinde din munte până la Siret...

Sunt ceasurile 3 jum. dinineaza, când ne despărțim

pe plotoane și pornim să luăm ceaiul, ascunși de un lan mare de porumb. Peste o jumătate de ceas suntem gata și trăsurile de bucătărie pornesc înapoi, ca să ne pregătească supa de prânz. Vom avea timp să mâncăm supă caldă azi? Sau vom deschide cutiile de conserve, care ni s'au dat în ajun și pe care le păstrăm cu grije în sacul de pezmeți.

La un semn, unitățile din cap se rup și pornim înainte, fiecare unitate condusă de o călăuză din regimentul, pe care urma să-l schimbăm.

Gropile de obuze sunt din ce în ce mai dese. Câmpul este complet descoperit!

În zare vedem turnul castelului de apă din gara Mărășești, gara neagră și mohorâtă și fabrica de parchete, care-și înalță zidurile arse și scrijelite, încă trufase spre cer. Toate clădirile sunt ciuruite de obuze, zidurile arse par niște hârburi ascuțite care ne amenință.

La stânga, bubuitul tunului se întrece cu răpăiturile mitralierelor. Incepe să se crape de ziuă. Un r.iros acru de cupcioasă țarsă ne prinde răsufierea. O cenușe fină plutește prin aer și e purtată până la noi.

În spatele Mărășeștilor, artileria noastră începe să răspundă cu zeci de tunuri, artileriei dușmane. Spre dealul Cozmeștilor pământul pare că se cutremură și zarea parcă arde!...

Trecem pe lângă șanțuri, pline cu trupe de rezervă, posturi de ajutor sanitare, târgi întinse, răniți, brancardieri și agenți de legătură, care se duc înapoi cu ordine. O forfoteală în tot lungul câmpului ca un furnicar, care va înceta odată cu lumina zilei. Câțiva agenți de transmisiune repară firele rupte de telefon, întinse în tot lungul câmpului.

În fața noastră liniște! Nimic ce-ar da de bănuț că aici luptă zeci de mii de oameni!...

Ne apropiem de front. Iată un post de comandă îngropat în pământ! Pământul pare proaspăt arat în jurul lui! Comandantul nostru de batalion se o-

prește aici, își lasă ordonanța cu bagajele de mână și apoi ne ajunge.

Ne rupem pe plutoane, fiecare ploton condus de un gradat din regimentul aflat în sector.

Un foșnet greoi înăbușit trece pe deasupra noastră și apoi mult înapoi o bubuitură groaznică ne lovește auzul! Artileria grea dușmană începuse tragerea! Loviturile vin din ce în ce mai dese și se sparg spre Răzoare. Intrasem în linia de foc.

Ostașii sunt de veghe în șanțuri, cu armele și puștile mitraliere la crenele.

Incepem schimbul și ni se predau carnetele de cuartiere. Grupele și plotoanele noi, înlocuiesc pe cele vechi. Pândarii noștri sunt trimiși la locurile de veghe...

În față, inamicul îngropat în șanțuri proaspăt făcute, stă tăcut la 150 de pași...

Peste o oră unitățile regimentului vechi, sunt înlocuite peste tot și începe să-și retragă oamenii prin șanțurile de comunicații. Stabilim legătura cu Regimentul 10 Vânători de la dreapta.

O ceață ușoară învăluie tot câmpul. Spre răsărit de gară bubuiturile de tun și răpăitul mitralierelor se întrec de o parte și de alta. Acolo lupta este în toi! Un muget surd, ca talazul unei mări înfuriate ne lovește mereu auzul! Vuetul ei te înfioară!

Comandanții de plotoane ne dau sectorul în pază, ne orientează pe teren și începem să reperăm distanțele prin ochitori. Un agent al artileriei, care ne sprijină, se găsește în liniile noastre.

Ziua începe să se arate bine, senină, plină de soare și caldă. În fața șanțurilor noastre câteva trupuri fără viață, în uniforme dușmane, zac întinse, neridicate încă în timpul nopții... Câmpul este răvășit cât vezi cu ochiul. În unele locuri gropile mari de obuze, au schimbat fața câmpului.

Cântul de luptă al dimineții începe și la dreapta, prin bubuituri de tunuri urmate de împușcături, explozii de grenade și răpăit de mitraliere...

La noi încă liniște! Vom avea-o toată ziua? Spre

a ne obișnui cu sectorul și a ne îmbunătăți șanțurile care pe ici pe colo sunt dărâmate de obuzele dușmane?

Rețelele de sârmă de o parte și de alta, aleargă în șiruri nesfârșite, tăind câmpul în lung și cruciș, cât vezi cu ochiul.

Ne lipim de fundul șanțului, fiindcă orice mișcare este văzută de dușmani și te costă viața. Zărim bine puștile cu lunetă ale dușmanului cari stau la pândă.

Puțin după ora 7, artileria inamică începe să ne stropească cu obuze. La început mai rare și apoi tot mai dese! Se sparg înainte printre rețelele de sârmă și altele înapoi spre rezerva batalionului.

La stânga exploziile de obuze te asurzesc! Artileria noastră răspunde bine. Artileriile grele se iau la întrecere. Zărim înapoi spargerile obuzelor, care aruncă pământul la zeci de pași în sus. În fața noastră ele se sparg peste șanțurile dușmane învăluind zarea într'un fum negru, cafeniu.

Săpăturile de obuze ne prind și pe noi. Pământul mușcat e aruncat în toate părțile. În unele părți rețelele de sârmă se rup într'un zăngănit ciudat și apoi se încolăcesc la pământ.

Plouă peste noi cu țărână, spărturi de obuze și bucăți de lemn rupte din parii rețelelor de sârmă!

Groapa pândarului nostru s'a făcut una cu pământul. Un miros de pucioasă, amestecat ca un năduf curios de flori de câmp ne sugrumă.

Dușmanul trage cu obuze toxice! Se dă ordin să punem măștile, pe care ne grăbim să le ajustăm sub căști. Câțiva camarazi tușesc să-și rupă plămâni! Mult la dreapta spre vânători șanțurile de apărare par una cu pământul.

Un val de trăgători cenușii se arată și pornesc la atac, puțin în urmă, apare altul, apoi al treilea și al patrulea val!

Artileria dușmană lungește tragerea peste noi și cei din dreapta. Artileria noastră deschide focul, în

valurile cenușii și trage, trage cu turbare. Mitralierele tăcănesc tot mai dese.

Valurile dușmane se răresc văzând cu ochii. Într-aiul val, se lipește la pământ, e biruit. Urmează al doilea val, care se apropie dar și acesta este secerat și oprit. Dușmanii aruncă al treilea val de trăgători, apoi al patrulea și în urmă altele!... Și vin mereu...

Pământul se cutremură sub noi! Căldura sub mască ne înăbușe. Grenadele intră în joc, pleznesc cu suțele în mugetul acela năpraznic...

Mogâldețe cenușii zac fără mișcare, răsturnate, și împânzesc câmpul, înaintea rețelelor de sârmă. Dar valurile următoare dușmane ajung la rețele, unele încep să le străbată și ajung la șanțuri în fața batalionului II din regimentul nostru și Vânători. Al patrulea val intră în șanțuri... Ai noștri sunt împinși înapoi!

Un contra atac vijelios urmează și valurile dușmane sunt gonite din șanțuri. Uniformele cenușii cu cască rotundă fug înapoi, căzând sub obuzele artileriei noastre și gloanțele de mitraliere. Dar alte valuri cenușii răsar că din pământ, dela viile din dreapta!

Artileria noastră trage cu turbare, mitralierele seceră cumplit! Grupa noastră de mitraliere deschide focul în flancul noilor valuri cenușii ce apar. Ne înțelegem numai din semne, nu se mai aude nimic în mugetul cumplit al luptei.

Brancardierii se apropie și încep să adune răniții tot mai numeroși. Imi arunc ochii la ceas, erau orele 2 după amiază și nimeni nu se gândea la mâncare.

Lupta continuă cu furie...

Se striga mereu: Muniții! muniții! Brancardieri...

Tot focul iadului s'a deslănțuit asupra noastră!

Dar vom ține mereu, fiecare palmă de pământ, este ruptă din trupul Țării.